NICOLAI DUBOV

LUMINI PE RÂU

EDITURA TINERETULUI

NICOLAI DUBOV

LUMINI PE RÂU

Ilustrații de K. KAȘCEEVA

1954
EDITURA TINERETULUI a C. C. al U. T. M.

PLECAREA

Mama și Liolca îl conduc pe Costia.

Mama — mă rog — are motive să-l conducă, dar Liolca pentru ce ? A vrut mama s'o lase acasă, însă n'a fost chip ! A început să urle în așa hal, încât până la urmă a trebuit s'o ia. Firește că nu pentru Costia s'a sbătut ea atât. Voia, de fapt, să vadă debarcaderul și vaporul. Dar parcă el are nevoie să fie condus ? Și încă de cine : tocmai de una ca Liolca ! Dacă ar fi mers băieții cu el, s'ar fi schimbat povestea. Dar așa ! Când te gândești că tocmai Fiodor, prietenul său cel mai bun, nu-i de față ! Din păcate Fiodor a plecat încă de ieri cu tatăl său la Oster, la pescuit. In fiecare Sâmbătă ei se duc acolo. De câte ori nu s'a rugat și Costia de mama să-l lase să

meargă cu ei! I-a făgăduit chiar că o să aducă o căldare plină cu peşte, dar mama nu vrea să-l lase, spunând că dacă-i trebue peşte, cumpără din piaţă. Adevărul e că se teme ca el să nu se înnece. Dar de ce trebue neapărat să se înnece? Doar el îi întrece pe toţi cei dintr'a cincea „B“ la înnot.

Acum însă, la unchiul său, va prinde peşte cât va pofti. Păcat numai că nu şi-a luat undiţa. A trebuit s'o lase acasă pentrucă mama a sărit ca arsă când i-a pomenit de ea:

— Ei, pân'aici, te rog! N'am nevoie de niciun fel de beţe în troleibus... Şi aşa de-abia mă mai ţin picioarele.

Auzi, beţe! Undiţe mai bune ca ale lui nu are nimeni. Nici chiar Fiodor. Sunt din bambus veritabil. Mai ştii, poate că nici unchiul n'o fi având asemenea undiţe. Şi-apoi, nu-i deloc adevărat că pe mama abia o mai ţin picioarele. Merge uimitor de repede; Costia face nişte paşi uriaşi ca să nu rămână în urmă.

— Costia, nu mai ţopăi ca o barză! Ce'nseamnă asta?

In ultimele zile mamei nu-i poţi intra deloc în voie. Nimic nu-i mai este pe plac. Singură spune că de când cu misiunea pe care a primit-o şi-a pierdut capul. Desigur că Liolca n'a înţeles şi a făcut nişte ochi mari, miraţi:

— Cum ţi l-ai pierdut, mamă, când capul e la locul lui?

Costia a pufnit în râs şi-a explicat:

— Tu eşti încă mică, nu pricepi nimic!

Costia e mare şi înţelege tot.

Ehe! să poţi pleca la Cahovca! Acolo zic şi eu că-ţi pierzi capul, chiar dacă nu pleci pentru toată viaţa, ci numai într'o misiune. Nu-i deloc glumă să vezi traseul

şi locul unde va fi barajul, să-i vezi pe geologi cum fac tot felul de sondaje! Dar parcă pentru asta se frământă mama? Aşi, de unde! Ea îşi face griji pentru nişte fleacuri: cum să-i lase singuri pe Liolca şi pe Costia, cum să procedeze cu camera, ce să facă acum, când unchiul n'a venit?...

Costia a propus lucrul cel mai înţelept: să-i ia şi pe ei cu dânsa. Cu camera n'o să se întâmple nimic cât vor călători. Atât i-a trebuit mamei — s'a supărat foc şi l-a poftit să termine cu ideile astea năstruşnice. Să priceapă odată că asta nu este o călătorie oarecare, ci o misiune cu caracter ştiinţific, unde n'au ce căuta copiii. Dacă ar fi avut de-a face cu un om de înţeles, l-ar fi lăsat împreună cu Liolca la Maria Afanasievna şi ar fi plecat liniştită. Dar el i-a scăpat cu totul din mâini... E într'adevăr îngrozitor să creşti copiii fără tată! Costia nu ascultă de nimeni şi mai mult ca sigur că n'ar asculta-o nici pe Maria Afanasievna. De aceea, o va lăsa la ea numai pe Liolca, iar pe el îl va trimite la Polianscaia, Greblia, la unchiul său, care va şti să-l pună la punct, aşa cum se cuvine.

Ei şi, foarte bine! A mai rămas el şi anul trecut la Maria Afanasievna şi s'a săturat de ea. „Costia, nu umbla cocoşat!", „Costia, nu mai sgâi ochii!", „De ce nu te speli pe mâini înainte de masă?", „Se poate să răspunzi aşa? Ce băiat prost crescut!", „Te doare burtica?", „Dă fruntişoara să o pipăi"... Burticică, fruntişoară, cămăşuţă... Costia are un profund dispreţ pentru aceste dulcegării. Ii este pur şi simplu greaţă când le aude şi începe să facă obrăznicii chiar dacă nu are chef de aşa ceva.

Cu unchiul se va înţelege, fără doar şi poate.

De fapt mama nu are niciun motiv de îngrijorare: fără îndoială că va ajunge cu bine la Polianscaia

Greblia. Ei şi ce dacă unchiul n'a venit? E ocupat, omul! Doar a trimis şi-o telegramă să anunţe că-i va ieşi în întâmpinare. Vasăzică totul e în ordine!

Dar se poate ca mama să nu se îngrijoreze?! Ea a început să-şi facă griji din clipa în care a aflat despre misiune. De atunci se frământă întruna şi-şi face inimă rea: Cum va călători Costia? Cum o va duce el pe-acolo? Ce să-i mai dea la drum?

Dar ce lucruri grozave îi trebue lui la drum? Pur şi simplu o pereche de chiloţi şi o cămaşă, cum se pleacă în campanie. In loc de asta însă, mama i-a umplut un sac de voiaj; ba pe deasupra i-a mai îndesat şi o sacoşă cu tot soiul de merinde, de parc'ar pleca cel puţin pe vreo insulă pustie. Şi acum i se tot pare c'a uitat ceva acasă. Ţine sacul de voiaj pe genunchi, desfăcut, îl controlează atent şi-i înşiră din nou lui Costia ordinea şi locul unde se află fiecare lucru.

El îi aude doar glasul, fără s'o înţeleagă. Prin fereastra deschisă a troleibusului pătrunde un vânticel sburdalnic care ciufuleşte părul Liolcăi şi umflă ca pe un balon cămaşa lui Costia. Au trecut de grădina zoologică, au lăsat în urmă şi curtea Institutului Politehnic... Cu un şuier dispreţuitor la adresa tramvaielor rămase în urmă, troleibusul sboară lin pe şoseaua Brest-Litovsc.

— Liolia, nu te mai suci pe scaun!... Aşa dar, iată, Costia; aici sunt cămăşile, dincoace, scurta călduroasă... Uite şi batistele...

— Bine, răspunde el fără s'o privească. Hai să mergem până la capătul liniei, mamă!

— Pentru ce? Luăm tramvaiul şi apoi coborîm cu funicularul. Te rog foarte mult să nu te opui, pentrucă

şi aşa o să întârziem! se îngrijorează mama, deşi lui Costia nici prin gând nu-i trece să se opună.

Sigur că e posibil să întârzie, dacă s'a agăţat Liolca de ei. Mama a pierdut o mulţime de vreme cu ea. A trebuit s'o schimbe, s'o pieptene şi să-i atârne în păr tot soiul de panglici. Ia te uită ce e în capul ei — parc'ar avea o elice.

Vagonetul este aproape gol. Costia se aşează în dreptul ferestrei, dar Liolca vrea să stea ea aici. Neastâmpărată, întoarce capul în toate părţile. Ar vrea să vadă totul dintr'odată — şi apele Niprului, şi vagonetul ce se îndepărtează, căţărându-se în sus, şi cablul gros, uns cu ulei, care străluceşte în bătaia soarelui. Ce e drept, îi e cam frică să privească în jos, spre pământ, şi-ar vrea să plângă. Dar de teamă să n'o ia mama dela fereastră se mulţumeşte să scâncească reţinut, încetişor.

Vagonetul, care se ridică uşor de jos, ajunge în dreptul lor, apoi se îndepărtează, ajunge tot mai sus, făcându-se mic cât o jucărie. Roţile negre, pe care umblă cablul, unse şi ele din belşug cu ulei, se învârtesc din ce în ce mai repede, de parcă ar vrea să ajungă vagonetul din urmă.

Te apucă într'adevăr groaza când te uiţi în jos. Şinele strălucitoare coboară brusc spre poalele pantei abrupte şi de jur-împrejur te'mpresoară copaci uriaşi. Crestele lor se întind parcă spre vagonet şi când nu priveşti în jos, spre pământ, ţi se pare că vagonetul n'alunecă pe şine, ci pluteşte de-a-dreptul în aer, printre copaci, că nu mai are mult şi va rupe cablul, va sări peste staţie, peste casele Podolului [1] şi va sbura

[1] Unul din raioanele Chievului. (Nota red. ruse.)

pe deasupra Niprului, spre pădurea ce umbrește depărtarea.

Totuși cablul nu se rupe, vagonetul n'o ia razna, ci se oprește lin în fața treptelor. Costia, mama și Liolca urcă treptele în grabă, apoi aleargă printr'un coridor de-a-lungul căruia pașii lor răsună cadențat, traversează o ulicioară strâmtă și ajung în cele din urmă la debarcader.

Dincolo de clădirea de lemn a gării, se aude un șuierat răgușit. Liolca tresare înspăimântată și se agață de Costia. Și Costia se neliniștește. I se pare că merg prea încet și e sigur că vor întârzia.

Traversează clădirea gării fluviale și coboară pe o scară către debarcaderul ce seamănă cu un ponton. Construcția de pe debarcader, asemănătoare unei case, ascunde privirii vaporul; nu se zărește decât vârful coșului gros, negru, cu o dungă roșie pe margine, și catargul cu multe felinare, atârnate unul deasupra celuilalt. Vaporul a acostat așa aproape de debarcader, încât nu se vede nici urmă de apă. Nu-i nevoie să sari; e deajuns să faci un singur pas, și gata, ești pe vapor. Insă nu poți face asta, căci drumul e închis de o bară groasă. Doar o trecere îngustă duce pe schela făcută din două scânduri mărginite de balustrade, cu traverse de lemn bătute de-a-curmezișul.

Lângă schelă se află doi marinari. Costia știe dinainte că de fapt ei nu sunt marinari, ci oameni care se ocupă cu transportul pe râuri; adevărații marinari sunt pe mare, nicidecum pe râu. Cu toate acestea cei doi, cu tunicile lor bleumarin, împodobite cu nasturi strălucitori și cu șepcile albe, arată întocmai ca marinarii adevărați. Pe șepci au niște „crabi“ — un fel de ancore aurii, înconjurate cu frunze tot aurii. Mari-

narii râd, vorbesc liniştit şi Costia, ruşinându-se de graba sa, începe să păşească atât de încet, încât mama trebue să-l tragă de mânecă :

— Costia, nu dormi, te rog. Unde-l pot găsi pe căpitan ? se adresează ea apoi marinarilor.

— Căpitanul nu este acum aici, îi răspunde unul dintre ei, privind cu atenţie spre coridorul vaporului.

— Şi-atunci... Ce să mă fac eu ? se frământă mama.

Al doilea marinar o cercetează atent şi deodată faţa i se luminează.

Costia ştie că mama e frumoasă. Şi lui îi place s'o privească, dar, bineînţeles, nu atunci când e supărată sau când îl ceartă pentru vreo năzbâtie. Dar marinarul acesta, cu trese de locotenent şi păr bălai ca al lui Fiodor, prea se uită lung la mama şi zâmbeşte întruna. Asta nu-i place lui Costia şi iată-l că se întunecă la faţă.

— Despre ce e vorba, tovarăşă ? întreabă locotenentul cel bălai.

— Fratele meu mi-a scris că trebue să vorbesc cu căpitanul, dar văd că nu-i aici... Ce să fac acum ? N'are cumva un înlocuitor ?

— Ofiţerul secund este ocupat. Eu sunt ofiţerul al treilea. Spuneţi-mi mie ce doriţi.

Mama îi explică, încurcându-se, că trebue să-şi trimită fiul la fratele ei, balizier[1] la Polianscaia Greblia, că acesta îl va întâmpina pe Costia, dar că ea se teme să lase băiatul singur ; acolo nu-i nici măcar debarcader. Acum se află într'o situaţie destul de grea, trebue neapărat să plece într'o misiune urgentă şi ar fi vrut să-l roage pe căpitan... dar dacă dânsul lipseşte...

[1] Balizier — cel care aprinde felinarele pe balize. (N. R.)

Locotenentul a înțeles dela bun început despre ce-i vorba, dar mama îi tot explică, vorbește întruna, iar el nici nu se gândește s'o întrerupă pentrucă îi face plăcere s'o privească și s'o asculte. Costia bagă de seamă și devine tot mai posomorît.

— Inţeleg, glăsuiește în cele din urmă locotenentul. Unde se află fiul dumneavoastră ? Nu cumva e acest tovarăş supărat ? Şi eu care credeam că vă este frate ! Pare un bărbat în toată firea !

Costia rămâne nepăsător. Spusele locotenentului nu-l măgulesc, ci, dimpotrivă, îi par jignitoare.

— Nu aveți nicio grijă, tovarășă, totul va decurge în cea mai perfectă ordine. Vom preda băiatul viu şi nevătămat. Cât despre Efim Condratievici Chiceev, îl cunosc. Se poate să nu-l cunosc ? Este doar cel mai bun balizier. Fiul dumneavoastră va ajunge la destinație cât se poate de bine, va dormi, iar în timpul călătoriei vom face din el un adevărat marinar... Treceți, vă rog, ocupați-i loc băiatului, aveți timp destul. Indată chem însoțitoarea.

Costia, bosumflat, păşeşte pe schelă. In urma lui, ținând-o pe Liolca de mână, vine mama.

— Tuşă Paşa ! strigă locotenentul, condu pasagerii în cabină.

De undeva, de pe coridor, apare o femeie înaltă şi slabă, cu nasul lung, cu buzele subțiri, strânse. Atât de strânse îi sunt buzele, încât lui Costia i se pare că vorbeşte fără să deschidă gura.

Tuşa Paşa face câțiva paşi pe coridor, coteşte la stânga şi dintr'odată parcă se prăvăleşte undeva în jos.

— Dumnezeule, ce scară ! se îngrozeşte mama.

— Asta-i scară de vas, mamă, cu trepte metalice, o lămureşte Costia.

— Ei, toate le ştii, marinar grozav ce eşti! Ai grijă, nu cumva să te loveşti!

Când s'a mai lovit el? Costia aşteaptă până trec mama şi Liolca, apoi plin de curaj, marinăreşte, porneşte în jos. Scara coboară brusc. Treptele sunt dese, iar pragurile de fier fixate deasupra lor alunecă sub picior. Costia e cât pe-aci să facă o tumbă. Se prinde însă la timp de bară şi-şi restabileşte echilibrul. Mama, atrasă de sgomot, întoarce speriată capul. Dar Costia păşeşte acum demn din treaptă în treaptă.

— Iată cabina, spune tuşa Paşa fără să desfacă buzele, poftiţi înăuntru... Şi pleacă.

Cabina este mică, mobilată numai cu două paturi şi un dulap lângă uşă. Intre paturi se află o măsuţă îngustă. La drept vorbind nu-i decât un singur pat adevărat, căci al doilea este făcut din nişte scânduri îmbrăcate în muşama. In schimb, în dreptul măsuţei, aproape de plafon, se află un adevărat hublou — o ferestruică rotundă, fixată în perete cu nişte şuruburi de aramă. Costia s'a şi urcat pe masă şi a început să desfacă şuruburile.

— Costia, ce faci acolo? N'auzi? Ascultă ce-ţi spun: ori îmi făgădueşti că nu vei deschide fereastra, ori ne întoarcem pe ţărm şi nu mai pleci nicăieri!

Costia coboară de pe masă; deocamdată tot nu vede nimic prin hublou, afară de marginea smolită a debarcaderului...

Liolca se plimbă prin cabină şi pipăe masa, patul, centurile de salvare, iar mama îi repetă lui Costia din nou instrucţiunile: să-l asculte pe unchiul, să nu facă baie decât împreună cu cei mari, ca să nu i se întâmple ceva — doamne fereşte! Să nu înceapă

cumva masa cu plăcintele dulci, ca un copil mic, ci să mănânce întâi carnea și ouăle și apoi dulciurile, să nu umble hai-hui pe vapor, să nu se apropie de parapet să privească apa căci poate să amețească — într'un cuvânt, îi spune tot ce spun de obicei mamele în astfel de împrejurări. Pe Costia însă toate acestea îl plictisesc îngrozitor.

Ca să se distreze, încearcă și el să vorbească ca tușa Pașa, fără să desfacă buzele, dar mama se sperie:

— Ce ai, Costia? Te dor dinții?

Costia tresare. Să nu-l ia înapoi acasă din pricina asta! Incepe să vorbească obișnuit, ca toți oamenii, lăsând-o în pace pe tușa Pașa.

Până la plecare mai e timp destul și Costia își pierde răbdarea. Ii pare chinuitor răstimpul în care, după ce toate au fost spuse — și-au luat până și rămas bun — nu le rămâne decât să aștepte adevărata despărțire.

Mama îi mai spune câte ceva învăluindu-l într'o privire plină de duioșie. Ochii ei mari, căprui, devin neliniștiți și plini de tristețe. Liolca s'a potolit, dar răsuflă într'un fel ciudat, ceea ce înseamnă că nu mai are mult și începe să bâzâe. Toate acestea îl turbură pe Costia în așa măsură, încât simte că e gata să izbucnească și el în plâns. In aceeași clipă însă se aude sunetul profund și răgușit al sirenei. Liolca se lipește de mama; dându-și seama că trebue să plece, mama o ia de mână și iată-le acum în coridorul mic și îngust. Pasageri întârziați, împovărați de saci și coșuri, le lovesc, dar mama nu observă nimic. Ea-l învălue din nou pe Costia cu aceeași privire duioasă

şi îngrijorată, apoi îl sărută de mai multe ori şi repetă grăbită:

— Vezi, Costia, să fii cuminte! Să nu faci năzbâtii pe-acolo, te rog!

Liolca se înalţă pe vârfuri să-l sărute şi ea. Costia, pe furiş, încearcă s'o respingă, dar mama îl vede:

— Nu ţi-e ruşine, Costia? Vai, ce prost crescut eşti! Sărută-ţi sora!

Costia nu e deloc prost crescut, dar nu poate suferi dulcegăriile. Acum însă n'are încotro. Se apleacă supus şi-i întinde Liolcăi obrazul. Ei, sigur! Ştia el! Cum au ieşit din casă Liolca a scâncit după îngheţată şi acum faţa şi mâinile îi sunt lipicioase ca nişte acadele. Of, cine o mai fi scornit şi sărutatul ăsta!

Mama şi Liolca coboară pe debarcader, se opresc la parapet şi-l urmăresc cu privirea.

Costia vrea să vină mai aproape, dar cineva îl opreşte:

— Nu-i voie, băiete! Vezi că plecăm îndată.

Mai demult el a observat o scară care duce sus şi prin a cărei deschizătură se zăreşte o frântură de cer albastru. Urcă scara şi iată-l ajuns pe puntea superioară.

In mijlocul punţii, în faţa coşului negru şi înalt, se vede o cabină cu multe ferestre, unde se găseşte roata cârmei — timona. In amândouă părţile, pe borduri, se mai află câte o cabină tot cu multe ferestre, unde se văd strălucind două tuburi de aramă lustruite. Aha, astea-s „portavoce", se dumireşte Costia. Aşa dar se află pe pasarela de comandă. Nu-l vor goni, oare, de aici? S'ar părea că nu. La prova şi la pupa sunt aşezate bănci de lemn ca în grădină, ba chiar şi măsuţe. Nici n'ai zice că asta-i puntea unui vapor; mai de grabă pare un bufet. Pasagerii stau

liniştiţi pe bănci şi nimeni nu-i goneşte. Vasăzică aşa-i vaporul acesta: pasarela şi puntea se află la un loc.

Puntea e împrejmuită de o balustradă din două bare de fier. Costia se apropie, se prinde de balustradă, îşi desface picioarele şi se propteşte marinăreşte. Ei, dacă l-ar vedea cei dintr'a cincea „B", sau măcar prietenul său Fiodor, cum stă pe pasarela de comandă! La drept vorbind, nu se află el chiar pe pasarela de comandă, ci pe puntea navei, dar pasarela e atât de aproape!...

Din păcate însă, nici băieţii dintr'a cincea „B" nu-s aici şi nici Fiodor. Jos, la debarcader, mama, cu ochii ei mari, îl caută îngrijorată. Liolea îl observă cea dintâi şi strigă:

— Uite-l! Uite-l!

In sfârşit îl zăreşte şi mama îi surâde, vrea să-i strige ceva, dar în clipa aceea răsună clopotul. Costia simte că-l lovesc stropi reci de apă şi în spatele lui aude un şuierat, care se repetă de trei ori. Oamenii de pe chei se agită, strigă fiecare cât poate, dar din cauza urletului sirenei nu se înţelege nimic. Pare că întocmai ca şi peştii, oamenii deschid doar gura, fără să scoată niciun sunet.

— Filaţi parâmele, prova!

Această comandă o dă ofiţerul cel bălai. El se află în cabina din partea stângă a punţii. Strigă ceva în pâlnia tubului strălucitor de aramă, şi apoi îl astupă cu un dop atârnat de un lănţişor.

Puntea şi barele de fier ale balustrăzii încep să tresalte uşor.

Pe puntea inferioară, chiar în dreptul lui Costia, de pe un tambur de fier se desfăşoară o parâmă; ne-

maifiind întinsă, celălalt capăt al ei, care se termină cu un laţ, este scos de pe tamburul de fier aflat pe chei şi aruncat în apă.

Dunga îngustă de apă dintre vapor şi chei se lărgeşte tot mai mult. Eh! atâtea lucruri ar fi de văzut! Dar Costia nu poate vedea nimic din cauza mamei care stă chiar lângă parapetul debarcaderului şi nu-şi mai ia ochii dela el. Asta înseamnă că el nu poate să facă nicio mişcare. N'ar vrea s'o supere tocmai acum. Uite-o, zâmbeşte, în timp ce pe obraji i se preling lacrimi pe care şi le şterge cu vârfurile degetelor.

De ce oare trebue să plângă? Doar nu pleacă nici pentru un an întreg şi nici să facă ocolul lumii. Totuşi şi Costia simte cum i se strânge inima. Până azi ei nu s'au despărţit niciodată. A mai călătorit el, însă numai cu trenul şi, bineînţeles, împreună cu mama. Dar era mic şi aproape că nu-şi mai aminteşte de acele călătorii. Costia nu vrea să se lase cu totul pradă tristeţii. De aceea îşi încruntă sprâncenele, strânge cât poate de tare balustrada şi nu-i dă nicio atenţie Liolcăi, care îi face semne cu mâna. De fapt, din clipa în care l-a văzut pe puntea vasului, ea îi face întruna semne şi se vede că nici nu are de gând să înceteze. Costia însă n'o bagă în seamă. Dar nici ea nu se lasă, dă din picioare şi-l strigă întruna, întărâtată:

— Costia! Hei, Costia!

In aceeaşi clipă ridică şi mama mâna fluturând batista.

Prova vaporului se depărtează de debarcader, lăsându-i în urmă, spre stânga. Oamenii devin din ce în ce mai mici. Iată, pe ţărm parcă nici n'ar sta acum mama şi Liolca, ci două fetiţe — una mai mare, iar

cealaltă micuţă, micuţă de tot. Costia le face semne cât timp le mai zăreşte, apoi lasă mâna în jos... Fără îndoială că acum ele se vor urca pe deal şi vor privi îndelung vaporul care-l duce pe Costia.

„AŞHABAD"

Vaporul îşi îndreaptă prova în direcţia cursului apei. Cine ştie din ce motive mai şuieră odată prelung şi începe să plutească repede de-a-lungul dealului Vladimirsc, spre plaja şi insula Truhanov. Toată insula, până aproape de apă, este presărată cu chioşcuri şi cu umbrele de placaj în formă de ciuperci. Vegetaţia începe abia la oarecare distanţă de ţărmul dogorit de arşiţa soarelui.

In întâmpinarea vaporului vine o şalupă rapidă, care lasă în urma ei „mustăţi" albe de spumă.

Costia urmăreşte cu invidie oamenii de pe şalupă, însă încet-încet, privirile îi sunt din nou atrase de vapor şi începe să-l cerceteze cu atenţie.

Pe bordurile vasului, atât în faţa cabinei din dreapta, cât şi în faţa celei din stânga, se află nişte bărci acoperite cu prelate. Pe prova fiecăreia din ele stă scris cuvântul „Aşhabad". Numai pe una litera „D" s'a şters şi a rămas scris „Aşhaba". Lângă pereţii cabinelor stau aşezate în rând nişte găleţi albe, goale. Pe fiecare din ele este desenată cu vopsea albastră o singură literă, dar găleţile sunt aşezate în aşa fel, încât din nou apare denumirea vaporului „Aşhabad". Acest cuvânt este scris şi pe colacii de salvare, atârnaţi de balustradă şi pe apărătoarele roţilor.

Coverta de lemn a punţii e alcătuită din scândurele lungueţe şi înguste, iar rosturile dintre ele sunt călăfătuite şi smolite.

Costia încearcă să numere scândurelele aşezate de-a-curmezişul punţii, dar deodată catargul începe să se încline din ce în ce mai mult spre spate, până capătă o poziţie aproape orizontală. „Aşhabad" se apropie de un pod şi-şi coboară catargul ca să poată trece.

Sirena şuieră des şi scurt. Costia îşi înalţă privirile. De-abia acum se dumireşte el cum arată o sirenă: un fel de fluier de aramă aşezat în spatele coşului. Fluierul are două găuri semicirculare, de unde ţâşnesc întâi picături, aburi şi apoi izbucneşte un şuierat gros.

„Aşhabad" pluteşte printre pilonii puternici foarte aproape de malul stâng. Costia încearcă să întrezărească printre scândurile podului maşinile şi autobusele care gonesc pe deasupra, dar afară de împletitura de grinzi şi de bârne nu vede nimic. In vârful unui pilon se înşiră, unul după altul, mai multe felinare, spre care se ridică vertical din apă treptele. Costia măsoară înălţimea din ochi şi-şi dă seama că deşi e greu să te caţări până acolo, Fiodor ar ajunge cu siguranţă sus. Dar parcă el, Costia, n'ar izbuti până la urmă să se suie? „Nu-i mare lucru", hotărăşte Costia în sinea lui.

Au rămas în urmă şi povârnişurile înverzite de pe malul drept, şi clopotniţa mânăstirii Lavra, ce pare că atinge cerul, şi podul de cale ferată. Malurile se îndepărtează, micşorându-se, învăluite într'un desiş mărunt de răchită. Pasagerii de pe punte, puţini la număr, s'au întors cu spatele în bătaia vântului şi-şi caută loc mai aproape de pupa, după coşul vapo-

rului, unde maşinile radiază un aer cald, cu miros de ulei încins.

Dacă priveşti prin spirai vezi supapele, două tuburi groase înfăşurate în nişte benzi de culoare cafenie închisă ca în nişte comprese, şi un fel de pârghii lucitoare, asemeni unor coate, ce se mişcă înainte şi înapoi. Pe unul din tuburi se usucă o flanelă de corp, iar pe celălalt, o pereche de pantaloni negri.

Costia coboară vrând să cerceteze mai bine maşinile. A ajuns pe o punte de fier acoperită toată cu un fel de ridicături, care altădată împiedecau piciorul să alunece. Dar pantofii şi cizmele călătorilor le-au tocit în asemenea măsură, încât acum aproape nici nu se mai cunosc şi alunéci foarte uşor. Costia găseşte scara care duce la secţia de maşini, dar tocmai când încearcă să păşească peste pragul înalt de fier, aude o voce:

— Hei, încotro? Nu-i permisă intrarea acolo!

Costia se întoarce înapoi şi se îndreaptă spre salonul dela pupa. Puţinii pasageri aflaţi aci stau răzleţiţi şi tăcuţi. Numai trei cumetre, cu tot felul de saci şi de coşuri îngrămădite la picioarele lor, aplecate una spre cealaltă, clatină din cap întocmai ca nişte jucării mecanice, cu privirile aţintite către o a patra, care le povesteşte ceva pe şoptite.

Aşa, ca din întâmplare, Costia trece pe lângă ele, doar — doar o auzi ceva interesant!

— Vin eu — şi ce credeţi, dragele mele? se tângue tragic povestitoarea. Viţeluşa nu era adăpată!...

S'a lămurit. Viţeluşele nu-l interesează.

Mai încolo, lângă fereastră, stă o femeie cu faţa nespus de obosită. Lângă ea şi sub banchetă stau înghesuite bocceluţe, saci şi geamantane de lemn de

care atârnă lacăte grele. Femeia, moleşită de căldură şi oboseală, moţăe tot lăsându-se în dreapta, spre o boccea mare, lângă care s'a cuibărit şi doarme o fetiţă cam de vreo paisprezece ani. O altă fetiţă, ceva mai mică, cu fruntea încununată de buclişoare blonde, se plimbă prin salon, apoi se urcă cu picioarele pe banchetă şi priveşte cum aleargă în urmă pantele line şi verzi.

Se vede că nici nu mai poate de somn, deoarece cască cât o ţin fălcile.

— Ai să mă înghiţi! îi spune Costia, urcându-se şi el pe banchetă. Ce, n'ai dormit destul?

— Ihî... Noi tot călătorim, călătorim şi nu ne mai săturăm deloc de somn...

— Păi vaporul de-abia a plecat.

— Da, dar noi venim de departe. Venim tocmai de pe insula Sahalin. Călătorim de trei săptămâni.

— Dela Sahalin? Uimit, Costia îndreaptă spre fetiţă o privire curioasă şi neîncrezătoare.

A intrat cu ea în vorbă mai mult de plictiseală, căci, ce tovărăşie putea să-i ţină o fetişcană ca asta? Dar acum fetiţa i se pare cu totul neobişnuită. Până şi floricelele mărunte, decolorate, de pe rochiţa ei de stambă îi apar ca ceva nemaivăzut.

— Ia spune, nu cumva minţi?

— De ce să mint? răspunde indiferentă fetiţa. Uite, dacă nu crezi, poţi s'o întrebi şi pe mama.

Costia aruncă o privire spre femeia cu faţa obosită, dar aceasta se lăsase de-a-binelea pe boccea şi dormea dusă.

— Dar ce-aţi făcut voi acolo?

— Păi ştie oricine — am locuit acolo în colonia muncitorească. Tata a lucrat la fabrica de conservat peşte.

— Şi ai văzut oceanul, Oceanul cel Mare — Pacificul ?

— Sigur că da. Doar am trăit pe malul oceanului.

— Şi pe mare ai mers cu vaporul ?

— Dar altminteri cum ? Altfel cum poţi ajunge la Sahalin ? Se mai poate călători şi cu avionul, dar cum noi avem bagaje multe...

Fetiţa răspunde liniştită şi nepăsătoare. Costia, cuprins de invidie şi curiozitate înflăcărată, nu pricepe deloc cum se poate vorbi despre asemenea lucruri cu atâta sânge rece. Ehei, dacă ar fi fost el la Sahalin, pe malul oceanului !... Ar vrea să afle dintr'odată tot ce-l interesează. O asaltează cu tot felul de întrebări, dar fetiţa dă aceleaşi răspunsuri seci, lipsite de viaţă.

— Ascultă, o mustră Costia supărat, ce răspunzi aşa, de parcă eşti fiartă ? Ai văzut atâtea lucruri interesante şi nu eşti în stare să povesteşti nimic !

— Dacă mi-e somn ! Uite, când o să sosim şi o să fiu odihnită, atunci...

— Dar unde vă duceţi ?

— Acum mergem la bunica, la Cercassî, şi apoi — la Cahovca.

— La Cahovca ? Costia se înfierbântă şi mai mult de invidie şi curiozitate: De ce ?

— Păi tata o să lucreze acolo la o construcţie.

— Şi tu ?

— Ei, eu ! O să învăţ. Tata a vrut să plece mai demult, dar a hotărît să aştepte până când Sonia şi cu mine terminăm anul şcolar. Cum am terminat, am şi pornit la drum.

— Dar unde e tatăl tău ?

— La bufet. S'a dus demult acolo. Pe semne că bea bere.

— Hai să mi-l arăţi şi mie.

— Dar dacă o să ne gonească cineva?

— N'o să ne gonească nimeni, n'ai grijă!

Traversează amândoi puntea de fier care răsună sub paşii lor şi se îndreaptă spre prova, unde, într'una din încăperi, se află bufetul. La o măsuţă pătrată, în faţa tejghelei, stau trei bărbaţi: unul gras şi chel, cu ochelari, un tânăr smead — şi al treilea, slab, cu faţa pârlită de soare, purtând o flanelă de bumbac, băgată în pantaloni. In faţa lor stau cănile pline cu bere, cu căciuli albe de spumă.

— Ai venit după mine? Te-ai plictisit? i se adresează fetiţei bărbatul cu flanelă. Hai că mergem îndată!

După ce-şi cufundă odată mustăţile de culoarea berei în spumă, lasă cana, îşi şterge cu o batistă picurii aninaţi de mustăţi şi continuă discuţia începută:

— Eu sunt de felul meu din Alioşcov... Cum aş fi putut sta pe loc, când în patria mea începuse o construcţie atât de măreaţă! Abia acum o să transformăm noi pământul nostru drag!

Şi spunând asta bătu atât de tare cu pumnul în masă, încât cănile săriră dela locul lor. Mai sorbi dintr'o înghiţitură berea rămasă, se ridică în picioare şi apăru deodată neobişnuit de înalt şi puternic: Haidem, Nastia!

Cei din Sahalin plecară. Tânărul smead îşi bea tacticos berea, iar bărbatul cel gras, ştergându-şi chelia, îi urmăreşte cu privirea şi spune:

— Ia te uită ce om! A străbătut peste douăsprezece mii de verste ca să-şi atingă ţelul!

— Ce-i de mirare în asta? răspunde tânărul. Şi eu plec într'acolo îndată ce-mi termin cursurile.

Apoi tac amândoi.

Costia aşteaptă nerăbdător să audă ce mai vorbesc, dar chelul se îndepărtează şi tânărul se cufundă în lectura unei cărţi.

După un timp, Costia se duce din nou în salonul dela pupa, unde se află cei din Sahalin. Acum Nastia doarme, cu capul pe genunchii mamei; doarme şi tatăl ei, întins cât e de lung pe bancheta îngustă.

Numai sora Nastiei e trează — stă de veghe lângă lucruri. Costia încearcă să închege o discuţie cu ea, dar fata nu are chef de vorbă. Clipeşte sfioasă, din pleoapele umflate, îl priveşte piezişi şi tace. Cât de nedreaptă poate fi uneori viaţa, gândeşte Costia: iată, o astfel de gâscă somnoroasă se duce la Cahovca, iar el nu poate ajunge până acolo!...

Dându-şi seama că pierde vremea de pomană, Costia se întoarce la bufet. Cel puţin aici, prin ferestrele mari, poate vedea tot ce-l înconjoară. Uşa duce chiar la prova, unde pe un tambur de fier stă înfăşurat lanţul ancorei, şi spânzură fel de fel de pârghii. Costia deschide uşa şi dă să intre, când deodată aude o voce mustrătoare:

— Ce cauţi la prova, băiete? Nu vezi ce scrie pe uşă?

De fapt el n'avea niciun gând rău. Dorea doar să privească ancora şi să urmărească valurile ce se izbeau necontenit de prova. Ei bine, dacă aici totul e interzis, nu-i rămâne altceva de făcut decât să coboare în cabină!

In timp ce cobora scăriţa, un braţ puternic îi cuprinse umerii:

— Ei, eroule, îţi place aici la noi?

In faţa lui Costia se află locotenentul bălai, ofiţerul al treilea de pe navă. Se uită la el şi zâmbeşte. Furios din pricina încercărilor sale neizbutite, Costia

simte că zâmbetul locotenentului îl întărâtă şi mai mult. După o clipă de ezitare, mormăie îmbufnat:

— Nu!

— Nu?! Şi de ce nu-ţi place?

— Păi ce fel de vapor mai e şi ăsta; n'ai voie nici să te plimbi pe el, nici să priveşti?!...

— Inţeleg, înţeleg! Tu ai vrea să umbli la maşini, să învârţi timona şi nu ţi-ar părea rău nici dacă ai putea să strigi la megafon: „Ţine stânga!" sau ceva asemănător. Ei, ce zici?

— Nu-i deloc adevărat! Am vrut numai să privesc.

— Aha! Atunci, hai să privim. De ce să stai aici, în căldura asta!... Iată — începe ofiţerul — înafară de maşini, lucrul cel mai important pe vapor este cârma. Ea se află colo, jos, sub pupa, şi dela ea pornesc roţile de transmisie. Când timonierul răsuceşte timona, se întoarce şi cârma...

— Ce-i, tovarăşe ofiţer, avem cadre noi? întrebă zâmbind timonierul.

— Tot ce se poate, nu-i lucru de mirare să-l vezi că ne ia locul mâine-poimâine.

— Sigur că da. Nimic nu-i imposibil!

— Dar unde e busola? întrebă Costia.

Din câte a citit el, ştie că toate vasele trebue să aibă o busolă, iar în faţa timonei aflate chiar lângă fereastră Costia nu zăreşte nimic.

— Ai văzut ce tovarăş bine pregătit, râde ofiţerul. Numai că noi nu avem nevoie de busolă. Doar nu călătorim pe mare — ci pe Nipru, şi aici ţărmurile şi celelalte semne înconjurătoare sunt în faţa ochilor noştri.

— Dar hărţile?

— Harta se află aici — își ciocănește timonierul fruntea.

Fața lui Costia exprimă nedumerire. Ofițerul îi explică:

— Noi trebue să cunoaștem râul pe dinafară — de jos în sus și de sus în jos, de-a-lungul și de-a-latul.

— Aici, până să cercetezi harta, intri cu botul în mal, glumește timonierul. Nu ne rătăcim noi fără hartă...

— Atenție! îl întrerupse ofițerul, dar timonierul văzuse primejdia și răsucise timona, iar mișcarea de întoarcere a vaporului se încetinise. Nu prea îmi place bancul ăsta de nisip — a apărut înainte de vreme, adăugă locotenentul.

— Ba e foarte firesc să fie așa. Apa scade repede și atunci bancul iese la suprafață, explică timonierul.

— Ei, ce să-ți mai arăt eu? Uite, ăsta-i tubul portavoce. Ne servim de el ca să transmitem în sala de mașini comenzile cu privire la viteză.

— Dar se poate să... începe Costia fără să termine.

— Nu, să trăncănești fără rost nu se poate.

— Aș vrea numai să ascult.

— Asta da, poftim.

Secundul scoate dopul și Costia își lipește urechea de pâlnia tubului. Se aude un sgomot neclar și un hârâit accelerat, de parcă cineva ar respira în urechea lui.

— Dar de ce nu se văd pe țărm nici sate, nici orașe?

— Pentrucă pe aici așezările omenești sunt rare și-s construite pe locurile cele înalte. Vezi doar cât sunt de joase țărmurile. Primăvara, când vine apa mare, Niprul le inundă. El se revarsă, frățioare, pe distanță de kilometri. Iți închipui ce ar fi dacă ar exista sate prin aceste locuri — pe toate le-ar inunda. Dar aflân-

du-se mai departe, pe înălțimi, apa nu poate ajunge până la ele. Iată de ce ți se pare că țărmurile sunt pustii.

Secundul îl poartă pe Costia dela un capăt la altul al punții. Ii arată felinarele luminilor de poziție — cel de culoare verde în dreapta și cel roșu în stânga ; îi vorbește despre pâlniile acelea albe pe dinafară și roșii pe dinăuntru — trombele de aer ale ventilatoarelor — care seamănă grozav cu două uriașe guri căscate și sunt atât de largi, încât Costia ar putea trece cu ușurință prin ele.

— Dar de ce acolo jos podeaua este de fier ?

— A rămas așa dela vechiul vapor. Inainte vreme vaporul nostru era remorcher. Doar de câtva timp e transformat în vapor de pasageri — i s'a adăugat partea de sus, cabinele... iar puntea a rămas așa cum era...

Intre timp cineva îl strigă pe secund.

— Vin îndată, răspunde el. Ei, uite ce-i, prietene, cum te chiamă ? Costia ? Așa... Costia... plimbă-te singur, eu sunt chemat. Dar vezi să nu te apropii de bord ! Știi doar că i-am făgăduit mamei tale... Eu răspund de tine. Ai înțeles ?

— La ordinul dumneavoastră ! Nu mă voi apropia de bord ! spuse hotărît Costia.

— Oh, dar ești un marinar în adevăratul înțeles al cuvântului. Da, da, cu siguranță va ieși ceva din tine ! râde secundul, repezindu-se în jos pe scară.

Se vede treaba că totuși e un băiat cumsecade acest secund. Doar atât că-i prea zâmbăreț ; dar nu-i nimic rău în asta. E un om tânăr și vesel, care se bucură de orice.

Costia privește îndelung apa înspumată ce se sbate dincolo de bord. In vârtejurile ei apar imagini fugi-

tive, înşelătoare, ce se înlocuiesc cu repeziciune unele pe altele. Când îşi ridică privirile, zăreşte în depărtare, la orizont, un fum trandafiriu, ce seamănă cu un nouraş gingaş pe albastrul clar al zărilor străvezii.

Fumul uşor se destramă şi în locul său cresc nori mari albi, care se ridică tot mai sus şi încet-încet îşi schimbă culoarea, îngălbenindu-se. Iată că pe ei încep să se deseneze umbre; din galbenă, culoarea devine verzuie, şi peste puţin timp Costia îşi dă seama că nu-i vorba nici de fum, nici de nori, ci de un mal înalt şi abrupt, presărat cu o vegetaţie rară. La un moment dat, i se pare că vaporul se depărtează de ţărm, dar după o cotitură bruscă la dreapta, ţărmul îi apare drept în faţă. Pantele abrupte au răsărit atât de neaşteptat şi se înalţă atât de drepte, încât acoperă jumătate din cer. In dreapta se caţără sus, pe mal, câteva căsuţe răzleţe. La poalele pantei abrupte, pe ţărm, s'a pitit un şlep bondoc — debarcaderul. Vaporul acostează. Lângă parapet se înghesuie un pâlc de fete, în mijlocul cărora se reliefează silueta unei profesoare sau instructoare de pionieri. Ea nu le pierde din ochi nicio clipă, le supraveghează grijulie, întocmai ca o cloşcă puii.

— Ce-i aici? întreabă Costia pe un bătrân de pe punte.

— Tripolie.

— Care Tripolie?

— Cum care? Tripolie e unul singur. Nu mai există altul.

Costia aleargă val-vârtej pe scară, spre schelă. Aceasta a fost coborîtă, iar şcolăriţele trec în şir, grăbite şi atente. Profesoara stă lângă schelă cu mâna ridicată şi mişcând din buze numără fetele.

— Hai, Costia, condu fetele pe punte! îi strigă ofițerul.

— Nu, nu pe punte! De-a-dreptul în cabină! se împotrivește profesoara.

— Fie și în cabină, cum doriți! aprobă ofițerul. In salonul dela pupa.

Costia ar vrea să coboare pe țărm, dar nu-l poate refuza pe ofițer. Se îndreaptă spre salonul dela pupa, iar fetele îl urmează chicotind încetișor. In sfârșit, apare și profesoara; elevele o înconjoară, examinează salonul, scot tot soiul de exclamații și fac un tărăboi așa de mare, încât Costia nu știe cum să plece mai repede.

Nu reușește să coboare pe țărm, deoarece clopotul sună, sirena șuieră și vaporul se îndepărtează de debarcader. De sub apărătoarele roților țâșnește șuierând un abur care învălue debarcaderul într'o ceață deasă, alburie. Vaporul răsuflă sgomotos, puternic, de parc'ar vrea să acumuleze noi forțe pentru drum.

Urcat pe puntea superioară, Costia privește cu mult nesaț dar și cu strângere de inimă malurile abrupte. Pantele repezi sunt pustii, nelocuite. Pe la jumătatea urcușului, o capră albă rătăcește printre mănunchiurile de iarbă răsărite ici-colo, pe solul argilos. Ea smulge câteva fire, ridică capul și, rumegând, privește o clipă vaporul, apoi își vede liniștită de treabă.

Tripolie! Locul unde și-au dat viața acoperindu-se de glorie comsomoliștii din Chiev! Nu demult, înainte de terminarea anului școlar, instructoarea de pionieri le vorbise despre tragedia dela Tripolie. Le povestise cum în 1919 un detașament de comsomoliști a pornit din Chiev să lupte împotriva bandei chiaburești, „a verzilor“, cum a ajuns la Tripolie și a pierit aici într'o luptă cu forțe inegale. Iată, poate chiar de pe

această înălțime, Liuba Aronova și Mișa Ratmanschi au îmbrățișat cu pivirea pentru ultima oară Niprul și zările acestea nemărginite, trimițând un ultim salut patriei...

Costia caută cu privirea un monument, dar nu zărește nimic pe țărm. El încearcă o dureroasă desamăgire. Ii pare rău că nu e aici un monument mare și frumos, care să se vadă de pretutindeni, iar vapoarele când trec prin dreptul lui să dea un semnal lung și trist, pasagerii să păstreze o clipă de tăcere solemnă, să-l privească cu respect și să se gândească cu recunoștință la oamenii care și-au dat viața pentru Puterea Sovietică, pentru comunism...

Monumentul însă nu se vede și vaporul nu dă niciun semnal, ci plescăe grăbit și nepăsător, lovind apa cu sbaturile roților. Bătrânelul care stă pe banca de pe punte, preocupat, jupoae de piele un peștișor afumat.

Costia ia poziția de „drepți", salută pionierește și privește îndelung înălțimile localității Tripolie, ce se pierd în depărtare.

Soarele coboară spre asfințit, vântul se întețește și Costia se îndreaptă spre cabină să-și ia scurta. In drum aruncă o privire în salonul dela pupa. Școlărițele și-au îngrădit un colț al lor, cu niște banchete. Unele s'au și culcat, punându-și câte o legăturică sub cap. Celelalte, strânse în jurul profesoarei, care le povestește ceva, ascultă atente. Două fete au ieșit din salon și stau lângă ușă, cercetând curioase coridorul. Una din ele, cea mai înaltă și pesemne cea mai îndrăzneață, îl întreabă pe Costia :

— Ia spune, e voie să mergem sus ?

— Sigur că e voie, încuviințează Costia. Haideți cu mine, vă arăt eu tot vaporul.

El urcă scara voiniceşte, fără să se ţină de bară. In urma lui, bocănind cu ghetele prea mari, pentru picioarele lor subţiri şi lungi, se caţără fetele.

— In ce clasă sunteţi? le întreabă el, oprindu-se pe punte.

— Eu am trecut într'a cincea, îi răspunde fata mai năltuţă.

— Iar eu într'a patra, adaugă cea mică.

— Aha! dă din cap Costia cu indiferenţă. Şi încotro mergeţi?

Fetele tremură de frig. Stau sgribulite, cu spatele în bătaia vântului şi îşi strâng cu amândouă mâinile rochiţele umflate de vânt, dar nu pleacă, ci povestesc pe nerăsuflate că se duc la Canev să viziteze mormântul lui Taras Şevcenco şi al lui Arcadie Gaidar; că Olga Simionovna este foarte bună, dar se teme tot timpul ca vreuna din ele să nu se rătăcească sau să cadă în apă, şi de aceea nu le lasă nicăieri; că ele călătoresc prima oară cu vaporul şi le interesează tot ce văd.

— Dacă mergeţi pentru prima dată, se'nţelege — le aprobă Costia cu indulgenţă. Ia priviţi... şi începe să le explice tot ce aflase acum o oră dela ofiţer, dar le vorbeşte în aşa fel de parcă s'ar fi născut şi şi-ar fi petrecut toată viaţa pe punţile vapoarelor, printre scările şi troţile de transmisie ale cârmelor.

Fetele s'au învineţit de frig, pielea li s'a făcut ca la gâştele jumulite, însă îi sorb cu atâta interes cuvintele, încât Costia se aprinde şi mai tare. Incepe să susţină o teorie întreagă despre vapoare: că un vapor de râu este un fleac; pluteşte printre maluri ca şi când s'ar plimba prin cameră — nu-i de fel interesant să călătoreşti pe un asemenea vapor. Ah, dar ia să pluteşti pe mare — se schimbă povestea! Acolo trebue să mergi

după busolă, să te orientezi după soare! Unde mai pui că pe aici nu există niciun fel de furtuni, n'ai de înfruntat nicio primejdie — mă rog, te simţi întocmai ca în baie. Pe mare, însă, când începe uraganul, atunci să te ţii...

Fetele, fermecate, sunt pătrunse de atâta respect faţă de el, încât nici nu mai îndrăznesc să-i spună „tu".

— Dumneavoastră sunteţi marinar? Mergeţi în concediu? întreabă cea mai mare.

— Până acum încă nu, răspunde Costia oarecum încurcat. Dar voi fi în curând. Acum mă duc la unchiul meu... Iată, el se poate numi pe drept cuvânt un adevărat marinar — se pomeneşte spunând pe neaşteptate.

In aceeaşi clipă apare în fugă profesoara. Pe faţă i se citeşte spaima prin care a trecut şi e nespus de supărată. Luându-le de mână pe bietele auditoare, învineţite din creştet până'n tălpi, le mustră aspru:

— Ce'nseamnă asta, fetelor? Se poate să plecaţi aşa, de capul vostru?... Ia uitaţi-vă cum arătaţi?... Şi ţie, băiete, să-ţi fie ruşine! Tu eşti mai mare şi trebue să ai mai mult cap...

— Doar nu le-am chemat eu! Singure m'au rugat — încearcă să se justifice Costia.

Profesoara nu-l mai ascultă. Fetele o urmează în tăcere. Sunt îngheţate tun, dar în schimb mulţumite şi bucuroase de noua lor cunoştinţă.

CĂSUŢA DE PE ŢĂRM

Costia a rămas singur. Ii e urît şi începe să simtă cum îl pătrunde frigul până la oase. Să se mai ducă la şcolăriţe după o astfel de chelfăneală nu-i vine la

îndemână. Şi apoi ce să discute el cu puştoaicele acelea? Ofiţerul cel bălai nu se mai arată şi Costia, resemnat, coboară în cabină. E plictisit, nu se simte în apele lui şi nu înţelege de ce. Se gândeşte că poate i-o fi foame. Scoate carnea, ouăle fierte, plăcintele cu căpşuni şi, privindu-le, cade pe gânduri. Dar asta nu durează mult. Ce importanţă are ce mănâncă întâi? Poate foarte bine să mănânce mai întâi plăcintele şi pe urmă restul. Aşa dar înfulecă plăcintele şi apoi îşi taie o bucată de friptură, dar nu mai poate să mănânce şi bagă totul înapoi în sacoşă.

Se urcă pe măsuţă şi priveşte prin hublou. In lumina purpurie a soarelui care apune, straturile de argilă şi bancurile de nisip de pe malul stâng capătă o culoare trandafirie, iar apa se întunecă tot mai mult, devenind parcă mai densă şi mai grea.

Foamea i-a trecut, dar simte o nemulţumire în suflet. Parcă a făcut ceva rău? Oare le-a dus el cu de-a-sila pe punte pe cele două fetişcane? Da' de unde! Ele s'au agăţat ca scaiul de dânsul.

Nu a spus oare adevărul despre mare? Totul a fost adevărat. A minţit doar când a vorbit de unchiul Efim! De ce o fi minţit? Unchiul nu-i marinar, ci balizier...

Numai de două ori l-a văzut Costia pe unchiul, deşi acesta a venit de mai multe ori pe la ei. El însă se afla ba în tabăra de pionieri, ba la şcoală şi aproape că nici nu s'au cunoscut bine. Costia îşi aminteşte de vocea puternică a unchiului, care umplea toată camera, de paşii lui greoi, care făceau să zăngănească într'un clinchet subţirel păhăruţele din bufet. Ii vede parcă mustăţile stufoase lăsate în jos, ochii cu sclipiri vesele, ascunşi sub nişte sprâncene tot atât de stu-

foase, dar mai ales își amintește de tutunul său, care era de o tărie îngrozitoare.

Când unchiul începea să fumeze, mama își ducea mâinile la gât de parcă se sufoca și-l întreba îngrozită:

— Dumnezeule, cum poți fuma otrava asta?

— Dar ce, e tare? râdea unchiul. In orice caz pentru țânțari e destul de bună, obișnuia el să răspundă.

— Dar noi nu suntem țânțari! se îndârjea mama și deschidea larg amândouă ferestrele.

Câteva zile după plecarea unchiului, mai stăruia în cameră mirosul puternic și înțepător de tabac. Aflând că-i balizier, Costia — care pe timpul acela era în clasa a patra — s'a bucurat nespus de mult și a început să-i pună tot felul de întrebări. Iși închipuia că unchiul este paznic la un far, pe una din acele insule nelocuite despre care citise în cartea lui Jules Verne „Farul dela marginea lumii". Unchiul însă a izbucnit în râs, explicându-i că nu-i vorba de nimic asemănător. Farul rămâne far, iar baliza, baliză. O baliză este un fel de gheretă mică, triunghiulară, așezată pe o plută de lemn. Când se lasă seara trebue aprins felinarul din vârful ei, iar dimineața trebue stins. Asta-i tot. Insule găsești câte vrei și toate, până la una, nelocuite. De altfel nici nu ar putea fi locuite pentrucă râul le inundă și au un sol nisipos pe care nu crește nimic înafară de răchitiș și iarbă.

Costia nici nu se aștepta de altfel să găsească ceva interesant acolo. In schimb, se va scălda în voie și va prinde pește. Dar și astea va trebui să le facă singur, ceea ce e foarte plictisitor. Unchiul nu are băieți, ci numai o fetiță, pe Niura.

Sigur că are să fie plictisitor... atât de plictisitor, încât ochii lui Costia se închid dela sine și adoarme...

— Hei, prietene! Scoală-te! Am ajuns.

Cineva îl scutură pe Costia de umăr. El sare din pat și clipește din cauza luminii puternice ce coboară din tavan. L-a deșteptat tot ofițerul cel bălai.

— Păi e încă noapte...

— Nu-i nimic, ai să-ți continui somnul acasă. Ne apropiem de Polianscaia.

Costia își ia sacul de voiaj și sacoșa, urmându-l pe ofițer pe puntea de jos. Vaporul este cufundat în liniște adâncă. Nu zărești țipenie de om. Se aude numai gâfâitul grăbit al mașinilor și zbaturile roților care lovesc cu sgomot apa. In jur, întuneric și tăcere. Nu se deosebește nimic, nici țărm, nici apă. Doar într'o parte, jos, lucesc în beznă luminile slabe ale focului verde de poziție.

„Unde mă duce?..." gândește Costia speriat.

Vaporul șuieră de două ori — odată mai lung, și a doua oară mai scurt.

— Degeaba semnalizează, spune secundul. Iată-l pe Efim Condratievici, a și sosit.

— Unde-i? Unde-i? se uită în toate părțile Costia.

— Iată-l, acolo în față.

Inaintea lui, în partea dreaptă, sclipește o luminiță galbenă, jucăușă, care apare și dispare întruna, plutind încet în întâmpinarea vaporului. „Așhabad" micșorează viteza. Luminița care părea foarte îndepărtată răsare dintr'odată aproape de tot, de data asta mult mai puternică, și Costia distinge la prova unei bărci un felinar, a cărui lumină pâlpâie șerpuind pe apă. Dincolo de felinar se conturează o siluetă solidă,

întunecată, care ba se apleacă, ba revine în poziţie dreaptă.

Barca se apropie tot mai mult, până se lipeşte de „Aşhabad". Omul din barcă se ridică în picioare, şi capul îi ajunge la înălţimea punţii. Acum Costia îl recunoaşte, deşi la lumina slabă a felinarului i se pare că mustăţile îi ocupă jumătate din obraz, iar în loc de ochi are două gropiţe întunecate.

— Bună seara, unchiule! Iată-mă, am sosit! îl întâmpină Costia. Dar nu ştiu cum să cobor.

— Uite aşa, şi secundul îl ridică de subţiori şi-i dă drumul peste bord. Unchiul îl prinde în braţe şi-l aşează pe banca ce se leagănă.

— Ei, cum mai merge treaba, toate-s bune? întreabă secundul.

— Toate. Mulţumesc, tovarăşe locotenent pentru... încearcă unchiul să spună.

— N'ai de ce. Rămâi cu bine, Efim Condratievici, îl salută secundul.

— Ţine-te bine! i se adresă unchiul lui Costia, împingând puternic barca.

Aceasta porneşte în grabă prin bezna neagră. „Aşhabad" şuieră uşor şi scurt, de parcă s'ar teme să nu sperie noaptea; întoarce roata încet, apoi repede, din ce în ce mai repede şi acum iată-l că trece pe lângă barcă. In curând vaporul se topeşte în întuneric. Numai ferestrele luminate ale cabinei dela pupa mai licăresc slab în noapte. Dar încet-încet dispar şi ele. Valurile, care abia se desluşesc în beznă, leagănă uşor barca.

— Ei, ce-i pe acasă? Ce face mama? întreabă unchiul, stingând felinarul şi apucând vâslele.

— Totul e bine. Mama pleacă în misiune.

Unchiul încearcă să afle mai multe, dar Costia răspunde fără chef și cam anapoda.

— Ei, dar ce ai, frate, ți-e somn?

— Nu, de ce să-mi fie somn?... protestează fără convingere Costia.

Totuși ochii i se închid. Răcoarea aspră dinaintea zorilor pătrunde chiar și prin scurta groasă. Cât despre pantalonii subțiri — ce să mai vorbim — demult i-au amorțit picioarele în ei. Costia simte cum îl ia frigul, mai ales dela picioare, deși își ține genunchii strânși acoperindu-i cu mâinile.

Afară de asta îl mai frământă altă problemă: Cum poate unchiul să găsească drumul fără busolă și să știe exact încotro se îndreaptă pe un întuneric ca ăsta?

Dar unchiul nici nu privește în jur. Trage vârtos din vâsle și gonește barca înainte. Când vâslele ies la suprafața apei, valurile mărunte se lovesc de bord, c'un clipocit grăbit și lung.

Bezna din fața lor devine tot mai densă, crește parcă, împresurându-i în vălurile ei negre.

— Ține-te bine! îl previne din nou unchiul.

Costia se ține strâns de marginile bărcii dar, totuși, se repede înainte atât de brusc, încât e gata să se lovească cu bărbia de proprii săi genunchi.

— Am sosit! Ia-ți averea cu tine și hai!

Costia sare din barcă și unchiul o trage la mal, scoțând-o aproape jumătate din apă. Apoi încep să se cațere pe o pantă abruptă, până ajung în dreptul unei căsuțe. Inăuntru domnește întunericul și liniștea.

Unchiul aprinde un felinar și-i arată lui Costia un pat desfăcut. Cu ochii împăienjeniți de somn, el se desbracă în grabă, se vâră sub plapumă și nici nu

mai înțelege ce-i spune unchiul în timp ce-l învelește. Ca prin vis aude cum acesta își ia felinarul și pleacă...

Un sunet strident și pătrunzător îl trezește pe Costia. Fereastra e larg deschisă; razele soarelui inundă podeaua proaspăt spălată. Prin ușa dată în lături se vede o frântură de cer, îndepărtat și senin. Sunetul ciudat nu încetează, ci dimpotrivă se întretaie cu un fel de oftaturi și suspine. Costia privește în jur și zărește lângă masă o fetiță care stă cu spatele la el. Părul ei roșcat deschis este împletit în două cozi, legate cu o fundulița roșie.

„Ce câlți are în cap! își spune Costia în sinea lui. Roșcovanele astea întotdeauna au pistrui!"

Umerii fetiței coboară și se ridică în ritmul sunetelor pătrunzătoare ce-i ies din gâtlej.

— De ce urli? o întreabă Costia, ridicându-se într'un cot.

Fetița se întoarce spre el. Pe fața ei nici urmă de

pistrui. Are dinții albi și mărunți, iar ochii albaștri și limpezi.

— Nu urlu, cânt. Frământ aluatul și cânt ca să-mi treacă de urît. Dar ce, credeai că plâng? Da? Te-ai sculat? Da?

Îi turuie gura atât de repede, încât Costia nu apucă să-i răspundă nimic. De fapt, fetița nici nu așteaptă vreun răspuns.

— Știu că tu ești nepotul lui tata. Sora tatălui meu este mama ta. Da? Tu ești Golovanov. Dar de ce tocmai Golovanov[1]? Poate că ai capul mare. Da? Nu, ai capul obișnuit. Vasăzică ăsta este numele tău de familie. La noi, în clasa a cincea, avem o fetiță cu numele de familie Zdravstvui[2]. Galia Zdravstvui. Fetele își spun bună ziua, iar ea crede că-i strigată și le răspunde. Nu-i așa că-i caraghios? Da?

Costia ar avea o poftă grozavă să se supere și totodată să râdă, dar nu reușește să facă nici una, nici alta.

— Știi, pe mine mă chiamă Niura. Tu ai să locuiești la noi? Da? Am să-ți arăt tot. Nici nu știi ce bine e aici, ai să vezi. Dar de ce taci? Nu cumva ești mut?

— Când vrei să mai spun și eu ceva, dacă tu vorbești fără încetare?

— Vai, adevărat! Eu vorbesc atât de repede, că nici nu pot să mă opresc. Iată, de pildă, mă scoate profesoara la tablă. Da? Eu încep să răspund și ea mă ascultă — mă ascultă, dă din mână și spune: „Tu, Chiceeva, nu vorbești, ci parcă îți dai drumul de pe munte“. Așa pare, nu? Asta este un defect îngrozitor! Victor Petrovici, profesorul de matema-

[1] Golovanov — căpățânosul. (N. T.)
[2] Zdravstvui — bună ziua. (N. T.)

tică, spune că ăsta este un surplus de energie și-mi zice Racheta. Și băieții tot așa îmi spun. Mai bine zis nu îmi spun, ci mă poreclesc, dar mie mi-e tot una. Lasă-i să zică ce vor! Nu-i așa? De ce râzi? Oare semăn cu o rachetă? Da? După părerea mea, deloc. Dar tu ce cusur ai? Tata spune că toți oamenii au cusururi. Și eu cred tot așa. Dar tu?

Fetița frământă aluatul și-i tot dă cu gura înainte. Mâinile i se mișcă cu aceeași repeziciune ca și gura, iar aluatul oftează jalnic și svâcnește sub mâinile ei mici.

— Gata! Acum să-l acopăr — da? — și are să crească. Tu știi să faci focul la plită? Nu? Cum așa? Am să-l aprind eu și pe urmă o să dăm fuga să facem o baie. Iți place să te scalzi dimineața?

— Da, dar dacă apa e rece?

— Tii! Dimineața e apa cea mai bună.

Niura vorbește, se învârtește prin cameră ca o mică flăcăruie roșcată, iar lucrurile pe care le atinge ea, se mișcă însuflețite, se ridică și se așează la locurile lor. Ștergarul acoperă aluatul, ușița sboară cu sgomot dela gura sobii dându-se de perete, focul se aprinde trosnind și flăcările cuprind grăbite lemnele.

— Hai să dăm fuga, să nu se treacă focul până ne'ntoarcem.

Costia iese în urma Niurei, dar ca s'o ajungă trebue să alerge de-a-binelea. Până coboară el din cerdac, ea a și ajuns la râpă și dispare în jos, scuturându-și cosițele. Costia fuge, încearcă s'o prindă din urmă, dar negăsind cărarea, se lasă pe călcâie și-și dă drumul pe malul alunecos, oprindu-se la țărm. Pe nisip stă răsturnată o barcă mică, iar mai încolo, pe apă, se află alta mai mare. Niura s'a și suit în barca cea mare, la pupa, și îl strigă de zor pe Cos-

tia. El însă s'a oprit în loc, fermecat de frumusețea dimineții.

Pe râu, nicio undă. Apa e limpede și netedă ca sticla. Deasupra ei plutește fumul străveziu al ceței care se destramă ușor. Dacă te apleci, vezi între apă și ceață dunga luminoasă a bancului auriu de nisip, umbrită de vegetația vreunei insulițe, sau a malului îndepărtat. Soarele abia a răsărit și se ridică lin, fără grabă, pe cerul înalt, albastru.

— Ei, ce-i cu tine? Hai mai repede! țipă nerăbdătoare Niura. Ea și-a scos demult rochia și a rămas în costum de bae. Știi să înnoți sub apă?

Ea sare și se aruncă ghemotoc în apa limpede a râului. Un șuvoi de stropi sgomotoși țâșnesc în sus și aproape în aceeași clipă părul ei roșcat apare la suprafață.

— Vai ce bine e! De ce stai? strigă ea.

Costia ar vrea, ca de obicei, să încerce dacă apa nu-i prea rece, dar de teamă ca roșcata gur alivă să nu-l ia drept un fricos, se duce direct la pupa bărcii. E cam joasă, dar n'are ce face. Își încrucișează brațele, își ia avânt și sare, făcând un semicerc în aer. Se cufundă în apă aproape vertical, fără să împrăștie un strop, fără sgomot sau plescăituri. Suflând și strănutând se apropie înnot de barcă; Niura stă la pupa și-l privește plină de admirație.

— Ei, bravo! Eu nu știu să sar așa. Ai să mă înveți și pe mine? Da? Hai, sari încă odată. Repede, că trebue să alerg să coc lipiile. Tata se și întoarce, uite-l!

Se mai scufundă odată, apoi își trage în grabă rochia și o rupe la fugă. Costia cercetează îndelung râul și deslușește departe, pe cursul lui, un punct întunecat ce pare la început nemișcat. Incet-încet, punc-

tul crește, se mărește, iar de o parte și de alta a lui apar scânteieri luminoase — sunt vâslele care sclipesc în bătaia soarelui.

Când Costia a ajuns acasă, a găsit masa pusă. Pe o farfurie se răsfățau o mulțime de lipii, în ale căror bășicuțe pâlpâia încă untul fierbinte. Vuind și pocnind, au apărut pe masă mai multe cești și o cană pântecoasă, aburită și plină cu lapte.

— Ei, ce faceți voi? V'ați cunoscut? Cum vă împăcați? întreabă Efim Condratievici intrând în cameră.

— Noi, tată? Ne împăcăm, ne împăcăm destul de bine! îl asigură Niura. Așa-i, Costia? Și de ce nu! De ce nu ne-am înțelege? Hai să-ți torn să te speli.

Efim Condratievici se spală fără grabă, cu cap, cu sentiment, cu pauze — după cum spune el. Se așează apoi cu toții la masă, înfulecă din lipiile pufoase cu coaja rumenită și beau din laptele gros și atât de rece, încât îi dor dinții.

— Ei, îți mulțumesc pentru masă, Anna Efimovna — spune unchiul ridicându-se.

Iși aprinde pipa și în aceeași clipă camera se umple de un miros înțepător, ca de amoniac.

— Pfuu... tată! De câte ori ți-am spus! alungă Niura fumul cu mâinile, încercând să deschidă mai larg fereastra.

— Să mergem la aer curat, Costia. Nimeni în afară de țânțari nu suportă tămâia asta a mea. Uite așa trăim noi — spune unchiul după ce s'au apropiat de țărm, desenând un semicerc larg cu mâna. Iți place?

— Da!

Lui Costia îi place într'adevăr orizontul larg al pajiștilor de pe malul stâng, fâșia de pădure ce albăstrește depărtarea, lanțul de dealuri abrupte ce se

întinde pe o distanță de vreo trei kilometri, apropiindu-se tot mai mult de râu.

— Dar de ce se numește Greblia? Aici doar nu există niciun fel de baraj?

— Cine știe! Poate o fi fost cândva. Așa i-a rămas numele. Dincolo de povârniș se află satul. Acolo învață Annușca, iar când se termină navigația mă mut și eu în sat.

— Dar de ce nu locuiți tot timpul acolo?

— Nu se poate. Lângă sat terenul este neted, cursul râului liniștit, iar eu trebue să fiu aici unde locul este accidentat, primejdios. Iată — arată unchiul — privește puțin mai sus pe cursul râului, spre stânga. Ți se pare că e mal, nu? Când colo e o insulă, iar dincolo de ea e Starița, vechea albie și un braț al râului. Puțin mai sus se află o altă insulă și încă un braț.

— Ei și ce? Căpitanii doar știu încotro trebue s'o ia.

— In ceea ce-i privește pe căpitani — firește, dar iată că râul nu știe încotro va porni.

— Păi râul nu curge întotdeauna la fel?

— Nu, frate — râde Efim Condratievici — tocmai asta-i șiretenia lui, că nu curge mereu la fel. Uite, de pildă, acolo, mai sus, vapoarele pluteau înainte vreme pe brațul stâng. Puteau să meargă și pe Starița. Dar vezi, între timp s'a depus un nou strat de mâl care a micșorat albia râului și când a încercat să treacă un vapor, s'a împotmolit. Altădată îi vine chef râului să se reverse și-și duce apele hăt-departe, peste câmpie. Asta-i râul — seamănă cu un cal nărăvaș; nu poți ști niciodată încotro va apuca. Acu' îl vezi că are cursul pe-aici și deodată te trezești că și-a depus mâlul și o cotește către malul stâng!

Costia priveşte oglinda lucie şi liniştită a apei şi-l cuprinde îndoiala. Nu seamănă deloc cu calul nărăvaş ce s'asvârle dintr'o parte într'alta. Curge şi curge fără încetare. Curge acum, a curs şi ieri, şi în urmă cu un an, chiar şi acum o sută de ani a curs... Râul a existat cu mult înainte, se ştia de el îl timpul zaporojenilor şi chiar mai demult — în timpul lui Iaroslav Mudrîi şi al lui Vladimir [1]. Se poate oare ca în tot acest timp să nu fi fost studiat, să nu-l fi învăţat pe de rost ca pe tabla înmulţirii? Doar râul e îngust, nu e ca marea...

De bună seamă că Efim Condratievici ghiceşte gândurile lui Costia şi un zâmbet îi apare pe buze:

— Aici sigur că râul nu e prea larg şi nu te poţi plimba în voie. Asta însă în loc să uşureze, îngreuiează lucrurile. Uite, priveşte spre locul acela mai înalt. Vezi o baliză roşie? De-acolo curentul merge de-a-lungul malului drept, se strecoară printre bancul de nisip şi insulă şi — apoi întocmai ca un tren rapid — se îndreaptă iar spre această baliză. Crezi că-i bine? Află că nu-i bine deloc şi iată de ce: baliza stă deasupra unui şir de stânci — „zidul" — cum îi spunem noi. Printre acestea e o stâncă pe care noi am poreclit-o „Ciortov zub" [2]. Atâta-i de neîndurătoare stânca asta încât nu există vas să nu se sfarme de ea dacă se lasă luat de curentul râului. Acesta îl duce de-a-dreptul în stâncă. Ia priveşte cum scânteiază apa acolo, cum se învolburează. Când e apa mare mai merge, dar când scade — apoi, căpitane, nu căsca gura: cum ai văzut baliza roşie, ia-o la stânga, că altfel nu scapi de năpastă. Aşa este râul!

---

[1] Iaroslav Mudrîi — cneaz al Rostovului, care a domnit între anii 1019—1054. Vladimir — tatăl cneazului Iaroslav Mudrîi (N. R.)

[2] Ciortov zub — Dintele dracului. (N. R.)

Cu tot soiul de surprize. De asta nu-i lăsat în voie, ci supraveghiat.

— Dar cum poate fi supraveghiat?

— Există o funcție specială: și noi, și căpitanii suntem balizieri. Numai pasagerului îi este egal; el vede apă și aici și dincolo. Un om cu experiență însă vede tot. Acolo unde apa pare netedă și liniștită, dar izvorăște din adânc și se învârtește, înseamnă că e un vârtej. Unde suprafața apei începe să se încrețească înseamnă că se depune o limbă sau un banc de nisip. Îndată ce apar asemenea semne, noi le înconjurăm cu jaloane și le însemnăm cu balize. Asta ca să se știe că acel loc e primejdios și trebue ocolit.

— După ce însemnați locul nu mai e nici un pericol?

— Sigur că nu. Ziua indică drumul jaloanele sau balizele, iar noaptea luminile de pe balize și cele de pe stâlpii care sunt înșiruiți pe mal. Căpitanul poate să conducă atunci fără grijă vaporul. Dacă e priceput nu i se întâmplă nimic.

— Și chiar nu se întâmplă niciodată nimic?

— Ce-ai vrea să se întâmple?

— Ei, să zicem... vreun naufragiu...

Unchiul îl privește uimit pe Costía. Își scoate pipa din gură și izbucnește într'un hohot de râs atât de puternic, încât o coțofană ce stă pe o barcă răsturnată se ridică speriată în văzduh și, scoțând niște sunete ascuțite, sboară cât poate mai departe.

— Naufragiu... Dar cine o să lase să se întâmple așa ceva?

— Ei... se întâmplă. De pildă pe calea ferată nu plesnesc șinele sau... știu eu ce se mai poate întâmpla?...

— La noi nu există șine, iar râul nu plesnește,

râde unchiul. Dar de ce eşti atât de fioros, ce-ţi trebue nenorociri ?

— Da... nu... întrebam numai aşa... Dar se întâmplă uneori pe aici lucruri interesante ?

— La noi tot ce se petrece este interesant.

— Ei, asta-i ! Iată, aţi marcat totul şi pe urmă ce se'ntâmplă ?

— Pe urmă supraveghem, măsurăm adâncimile, seara aprindem luminile pe balize, iar dimineaţa le stingem... Ţinem inventarul în ordine...

— Dar de ce aveţi felinare cu gaz pe balize ? Doar cele electrice sunt mai bune !

— Sigur că sunt mai bune. Pe Nipru există unele porţiuni electrificate. Va veni timpul când vom avea şi noi felinare electrice, dar deocamdată trebue să le ţinem în ordine pe astea cu gaz. Dar asta nu-i totul. Treburi avem destule... Chiar acum vom face o treabă importantă. Ia adu încoace grămada aceea de vreascuri.

Costia aduce un maldăr de crengi, rădăcini, bucăţi de lemn, aruncate de apă la ţărm şi uscate de soarele arzător al lui Iunie. Efim Condratievici aprinde focul şi atârnă deasupra lui un ceaun cu smoală. Costia mestecă în smoala neagră care împrăştie un miros greu, iar unchiul meştereşte din câlţi un fel de pensulă lată cu mâner scurt.

— Staţi să vin şi eu. Şi eu ! strigă Niura coborînd în fugă panta. Doar mi-ai promis, tată, că o să facem treaba asta împreună ! Uite, o fac eu şi Costia ! Da ? De ce râzi, tată ? Crezi că n'o să putem, da ? Ba o să lucrăm cum nu se poate mai bine ! Ai să vezi.

— Bine, bine, se lasă convins Efim Condratievici şi începe să meşterească încă o pensulă.

AI SĂ ÎNVEȚI

Smoala clocotește în bășici mari, apoi începe să se umfle ca laptele când dă în fiert. Costia și Niura trec un băț gros pe sub mânerul ceaunului care fumegă și duc smoala către barca cea mică.

— Uite, asta-i partea ta. Da ? Iar asta a mea. O să vedem cine lucrează mai repede și mai bine.

Ei, dacă la altceva nu se pricepe, atâta lucru, desigur, că și Costia va ști să facă ! Doar la el acasă a văzut cum întindea zugravul vopseaua de ulei pe peretele de lângă scară. Nici că se poate treabă mai simplă.

Costia înmoaie pensula în smoala clocotindă și începe — întocmai ca zugravul acela — să tragă niște vărgi lungi. Smoala lichidă plescăe încetișor sub pensulă și se așterne într'un strat strălucitor ca lacul. Costia o înmoaie din nou și trage vărgile mai lungi, în timp ce Niura tot buchisește într'un singur loc.

— Nu-i bine ! spune Efim Condratievici, apropiindu-se de el.

— De ce ? se miră întristându-se Costia.

— Tu dai smoala numai pe deasupra, și nu-i bine. Trebue să astupi fiecare crăpătură. Privește ce a ieșit.

Din frumusețea strălucitoare cu care se mândrise Costia în sinea lui nu mai rămăsese nimic. Toată partea din fund vopsită de el se acoperise cu bășici care plesneau, lăsând niște găuri urîte, ca urmele vărsatului de vânt. Costia încearcă să le umple, dar smoala nu se mai așterne neted, ci se lipește în sgrunțuri și dungi.

Costia privește mai atent spre Niura și se strădue

să lucreze cu aceeaşi dibăcie ca ea. Intinde smoala prin toate adânciturile şi crăpăturile, astupându-le. Aşa-i mult mai greu decât atunci când doar treci cu pensula pe deasupra. Costia oboseşte repede, deşi rezultatul nu-i prea strălucit. În schimb, Niura parcă n'ar face nimic. Cu vârful limbii ţuguiat înafară peste buza de sus, ea smoleşte crăpătură cu crăpătură, în timp ce cu mâna stângă îşi îndreaptă mereu părul ce-i cade în ochi.

— Eu am terminat cea dintâi! Cea dintâi! izbucneşte ea sărind într'un picior şi învârtind pensula în mână. Văzând însă faţa întristată a lui Costia, schimbă îndată tonul şi începe cu vorbăria ei obişnuită: Ştii ce, hai să lucrăm împreună. Da? Eu am să-ţi ajut ţie, şi tu mie. E bine aşa? Şi pe urmă, când o să terminăm, o să-l rugăm pe tata să ne dea nouă barca asta. Da? Mie singură nu mi-o dă, dar dacă i-o cerem amândoi, o să ne-o dea. Tu ştii să vâsleşti? Nu? E foarte simplu. Am să te învăţ eu...

Au terminat de smolit. Efim Condratievici controlează barca, tăcut, arătând doar cu degetul greşelile. Costia roşeşte: unchiul îşi plimbă arătătorul numai pe partea smolită de el.

— Nu te agăţa de toate nimicurile, tată — intervine Niura. Am muncit în chip stahanovist, cu multă conştiinţă!

— Da, dar vezi că numai cu conştiinţa n'ai să umpli crăpăturile; trebue smoală.

— Bine, o să le umplem îndată! Dar îţi mai aduci aminte ce ne-ai făgăduit? Ne dai barca? Da?

— Dar dacă o să vă înnecaţi?

— Cum, noi să ne înnecăm?

Cosiţele roşcate ale Niurei se agită cu atâta indignare în jurul capului, încât ţi se pare că stau gata să

sboare. Păi, n'am trecut eu singură Stariţa? Nu-ţi mai aminteşti? Cât despre Costia — oho! Nici nu ştii ce bine înnoată sub apă... Nici eu nu mă descurc aşa bine ca el... Ia arată-i, Costia! Să nu creadă el că...

— Chiar i-ar prinde bine o baie — ia te uită cum s'a mânjit — râde Efim Condratievici.

— Vai, pufneşte Niura bătând din palme. Hai mai repede să te speli cu nisip până nu se răceşte smoala!

Il apucă de mână şi-l trage spre apă.

Costia tot freacă petele de smoală cu nisip ud, până începe să-l usture pielea. Cu toate acestea smoala nu s'a curăţat de tot.

— Nu-i nimic, îl linişteşte Niura. Eu, odată m'am aşezat cu rochia pe smoală şi m'am lipit. Ei, până la urmă tot s'a spălat. De pe piele se duce ea singură, n'avea grijă.

După ce au prânzit, au dat fuga la barcă s'o întoarcă şi s'o împingă pe apă. Dar, spre desamăgirea lor, Efim Condratievici nu le-a dat voie să se plimbe: vântul stârnise valuri şi nu se putea hotărî să lase copiii singuri cu barca. Văzându-i însă atât de necăjiţi, încercă să-i liniştească:

— Diseară plec cu barca după treburi şi vă iau cu mine; e bine?

Până diseară e atât de mult! Niura aleargă acasă şi-şi face de lucru, curăţind cartofii pentru cină. Costia se plimbă un timp pe ţărm, apoi se întoarce şi el acasă. Incearcă să-i ajute Niurei, dar iată că dintr'un cartof destul de mare îi rămâne unul cât o nucşoară. Niura deschide nişte ochi mari, uimiţi:

— Cum de nu te pricepi la nimic? N'ai mai curăţat niciodată cartofi? Dar la voi acasă cine curăţă cartofii, mama? Da? Şi tu n'o ajuţi?

Costia se simte jignit şi pleacă. Mare lucru să cureţi cartofi! El ştie să facă alte lucruri, mult mai însemnate şi mai grele. Dar acele lucruri le putea face numai acasă, la Chiev; aici pierde vremea de pomană.

Imbufnat, se îndreaptă spre unchiul său. Efim Condratievici face o traversă de rezervă pentru baliză. Câteva balize albe şi roşii sunt aşezate la rând pe mal. Puţin mai departe, sprijinindu-se de traversa dintre doi stâlpi, stau nişte jaloane vărgate.

— Ce, te-ai plictisit? N'ai ce face? Uite, dacă vrei îţi dau eu de lucru. Cioplește nişte pari pentru jaloane.

Ei, da, iată o treabă potrivită pentru un bărbat. Dar ce, cartofii-s pentru el?!

Costia se apucă cu plăcere de cioplit. Barda se mânue atât de uşor, e comodă, ascuţită, cu mânerul îndoit şi neted de parcă ar fi lăcuit.

— Dar de ce tai pământul? îl întreabă unchiul. E o treabă zadarnică. Oricât ai înfige ascuţişul bardei în el tot n'o să ajungi să-l termini de cioplit vreodată. Nu faci decât să toceşti barda. Uite, fă aşa! Propteşte parul de buşteanul ăsta şi zi-i înainte!

E drept, că tot încercând să izbească parul, barda nimerea pe delături, lăsând brazde în pământ. Costia sprijină de butuc partea mai groasă a parului. Dar acum altă pacoste: îl necăjeşte vârful cel subţire, care, nefiind proptit, saltă la fiecare lovitură, iar parul alunecă de pe butuc şi trebue să-l aşeze tot timpul.

— Uite, mai bine ar fi să-l aşezi altfel, îi vine în ajutor unchiul şi, spunând asta ridică parul în picioare, îl sprijină de traversă, iar sub el pune buşteanul. Aşa ţi-e mai la îndemână.

Intr'adevăr îi vine mai ușor astfel; cu o mână ține parul, iar cu cealaltă ciopleşte. Totuşi Costia îşi dă seama că nu-i chiar atât de simplu să ciopleşti cum i s'a părut la început. Barda nu mai vrea deloc să-l asculte. Ba alunecă şi izbeşte în buturugă, abia atingând parul din care sare o aşchie subţire, ba se înfige atât de adânc în par, încât cu chiu, cu vai, reuşeşte să o scoată. Şi nici gând să fie uşoară. Dimpotrivă, cu fiecare izbitură atârnă tot mai greu, atât de greu, încât începe să-l doară cotul. De bine, de rău, izbuteşte în sfârşit să ascută parul la capătul mai gros. Vârful a ieşit cam scurt, bont şi ros, de parcă n'ar fi fost cioplit cu barda, ci bocănit cu ciocanul.

— Nu-i nimic, ai să înveţi — îl încurajează unchiul. Luând barda din mâna lui, izbeşte de câteva ori parul cu ea, tăind aşchii lungi şi groase şi dintr'odată vârful apare subţire şi neted.

— Straşnic! recunoaşte Costia.

— Asta încă nu-i nimic! Eu nu prea mă pricep la cioplit. Bunicul meu, adică străbunicul tău, era un adevărat artist! A împodobit atâtea case, încât le-a uitat şi numărul. Meşterea în bârne încrustaţii atât de fine, mai ceva ca o broderie! Jurai că-i dantelă, nu alta. Iar barda lui, ce mai calea-valea, la nevoie puteai să te şi bărbiereşti cu ea...

Unchiul povesteşte cum odată moşul a pus rămăşag că face un scrin numai cu barda. Costia îşi mângâe cotul care îl doare şi cade pe gânduri.

— Totuşi, e o rămăşiţă a trecutului, spuse el într'un târziu.

— Ce anume?

— Barda. Face parte din tehnica înapoiată. In comunism ce mare folos mai aduce ea? Atunci doar n'o

să existe deosebire între munca fizică și cea intelectuală. Pe când barda, ce-i? Numai muncă fizică.

— Nu știu cum o să fie în comunism. Le-o fi plăcând sau nu altora, dar mie îmi place această rămășiță a trecutului. Folositoare unealtă! Bineînțeles, când se află în mâini bune... Iar în munca fizică nici capul nu-i de lepădat. Da, da... Ca de altfel în toate împrejurările...

Costia ghicește în vorbele unchiului o aluzie la lipsa lui de dibăcie. Nu-i răspunde, dar rămâne mai departe la părerea lui.

In sfârșit, umbrele înserării au coborît pe pământ. Niura și Costia se grăbesc să ducă felinarele în barcă. Efim Condratievici trece la vâsle și barca se îndepărtează de mal.

— Uite așa — comandă Niura. Intâi, vâslesc eu — și tu te uiți. Pe urmă, vâslim împreună. Da? Ai să înveți! Nu-i cine știe ce grozăvie. Privește!

Țuguindu-și ca de obicei vârful limbii peste buza de sus, Niura apucă vâsla, se apleacă mult pe spate și începe să vâslească voinicește. Curând încep să-i apară pe nas și pe tâmple broboane de sudoare. Asta însă n'o împiedică să pălăvrăgească întruna.

— Uite, privește! E cât se poate de ușor. Mă aplec. Da? Ridic vâsla. Apoi cufund vâsla și vâslesc. Nu-i așa că-i simplu?

— Bun! Hai să încerc și eu, se entuziasmează Costia. Nu cu tine, vâslesc singur; tu așează-te în locul meu.

Costia s'a mai plimbat cu barca, dar numai o singură dată a avut prilejul să vâslească — și atunci destul de puțin. Prima sa experiență în acest domeniu s'a dovedit îndeajuns de nereușită. Din păcate a stropit rochia nouă a mamei și i s'au luat pur și

simplu vâslele din mână. Acum, văzând cât de uşor se descurcă Niura şi cât de lin înaintează barca, se gândeşte că într'adevăr, nu-i mare lucru să vâsleşti.

Hotărît, pune mâna pe vâsle şi se aşează comod, îndepărtându-şi picioarele. U-nu ! îşi comandă el. Vâslele îi alunecă în apă până la mânere. Costia le scoate, cu destulă greutate, şi îşi dă seama că nu trebue scufundate atât de adânc. Doi ! Vâslele ating crestele valurilor mărunte, dar în mişcarea lor se lovesc de marginile bărcii. Aha, a înţeles — nu trebue să se grăbească. Incearcă din nou ducând vâslele spre spate şi scufundându-le cu atenţie. Ei, asta-i acum ! Una din vâsle i se răsuceşte în mână şi taie apa uşor, ca o pană ascuţită, fără să împingă barca înainte, iar cealaltă pătrunde adânc în apă, producând bulboane. In timpul acesta, barca o ia razna.

Costia roşeşte de încordare şi ruşine. Aruncă unchiului şi Niurei o privire cercetătoare pe sub sprâncene. Efim Condratievici pufăe neturburat din pipă şi nici măcar nu se încruntă, când Costia îl stropeşte din cap până în picioare. In schimb Niura urmăreşte vâslele cu atenţie şi faţa ei mobilă reflectă fiecare efort al lui Costia, de parcă ea însăşi s'ar afla în situaţia lui. Asta-i mai lipsea : compătimirea ei ! Se încordează din nou, dar cu cât se străduе mai mult, cu atât îi e mai greu. Vâslele, uşoare la început, au devenit de plumb şi nu mai vor să-l asculte. In fiecare clipă i se răsucesc în mâini sau îi alunecă în apa care devine şi ea tot mai densă şi mai cleioasă, de parcă ar vrea să se lipească de vâsle. Barca mică şi uşoară i se pare acum uriaşă şi nemaipomenit de grea. Nu cu vâsle ar trebui împinsă, ci cu un motor... Până şi lăstunii care trec

țipând pe deasupra capului său, parcă își bat joc de el.

— Stop! comandă Efim Condratievici. Aici nu mai merge singur: se pornește un curent repede. Așezați-vă amândoi la vâsle.

Costia răsuflă greu; oboseala l-a doborît de tot. Niura se așează alături de el și apucă fiecare cu ambele mâini câte o vâslă.

— Ei, acum vâsliți după comandă: la unu — coborîți vâslele; la doi — le uscați, adică le scoateți din apă. Sunteți gata? Un-doi! Un-doi!

Se'nțelege că în doi merge mai ușor. Ce-i drept, nici acum vâsla nu prea-l ascultă pe Costia. Ba se scufundă prea mult în apă, ba alunecă pe suprafața ei, iar barca se întoarce când la dreapta, când la stânga. Dar Efim Condratievici vâslește din timp în timp cu vâsla dela pupa, așa că barca înaintează cu ușurință. Abia acum se dumirește Costia că nu era vorba de nici un curent, ci că Efim Condratievici, văzând că nu-i chip s'o scoată Costia singur la capăt, a născocit asta ca să-i ajute să iasă din încurcătură.

Incet-încet, Costia se deprinde să scufunde vâsla atât cât trebue — așa se vâslește mai ușor și barca merge mult mai repede. De-abia reușește Costia să prindă gustul vâslitului, că Efim Condratievici îi oprește:

— Ajunge, copii! Trebue să întoarcem către „zid". Acolo nu puteți să vă descurcați voi singuri! Și apoi, fără doar și poate că ați obosit.

Efim Condratievici trece la vâsle. Niura la vâsla dela pupa, iar Costia se lungește la prova și privește în apă. Uite, abia aici se pornește adevăratul curent! Efim Condratievici vâslește puternic. Apa bolborosește mânioasă pe lângă barca ce înaintează

opintindu-se. Deodată își încetinește mersul părând că dă de un zid moale, de nepătruns; încă puțin și apa o s'o întoarcă îndărăt.

Dar nu se întâmplă așa, ci, dimpotrivă, baliza roșie de pe Ciortov zub se apropie din ce în ce mai mult. Se apleacă în fața curentului și se clatină de parcă ar saluta tot timpul. Parcă o forță nevăzută încearcă s'o tragă la fund, dar ea se împotrivește, nu se lasă. Iat-o aproape de tot. Costia încearcă să deslușească sub apă stânca. Nu zărește decât un fel de umbră neclară răsfrângându-se în adâncimea întunecată.

Efim Condratievici vâslește până aproape de baliză, aprinde felinarul și îl pune în vârful ei. Barca pornește mai departe, în josul râului. In amurg, luminița roșie a balizei licărește slab și palid.

Acum ei urcă chiar pe lângă malul râului, aprind câteva balize roșii, apoi traversează pe partea cealaltă și coboară din nou pe râu în jos, ca să aprindă luminile de pe balizele albe.

— Ei, dar să mai vâslim și noi! Da, tată? Acum o să putem. Nu-i așa, Costia?

Niura apucă cu hotărîre vâsla pe care i-o dă Efim Condratievici. E mult mai ușor să conduci barca în jos pe cursul râului. Poți chiar să nu vâslești. Barca înaintează singură, dusă de curentul apei. Trebue doar să ții direcția cu vâsla dela pupa. Cu toate acestea, ei vâslesc cu avânt. Costia progresează văzând cu ochii. Din când în când, aruncă o privire fugară unchiului său: oare observă el cât de strașnic vâslește? Efim Condratievici răspunde întrebărilor mute din ochii lui Costia, clătinând din cap în semn de aprobare. La întoarcere, barca trebue condusă împo-

triva cursului apei. Efim Condratievici trece la vâsle, iar copiii, obosiţi, se odihnesc.

Baliza dela Ciortov zub nu se mai zăreşte. Se vede doar luminiţa roşie pâlpâind deasupra apei, de parcă stă de-a-dreptul în aer. Pescăruşii — şi aşa puţini la număr — s'au pitit demult în ascunzişuri numai de ei ştiute, iar cârdul sgomotos de lăstuni s'a aciuat pe undeva să-şi petreacă noaptea. Liniştea stăpâneşte deopotrivă văzduhul şi apa. Până şi unduirile valurilor mărunte s'au potolit; suprafaţa apei a încremenit şi sticleşte. Râul pare adormit. Se aude doar clipocitul apei ce picură de pe vâsle. Din când în când, câte un peşte singuratic svâcneşte pe suprafaţa lucie, resfirând pentru o clipă cercuri line.

Costia se bucură că şi Niura cea gureşă a tăcut. Cu ochii măriţi, ea priveşte râul adormit, focurile vii ce punctează cursul lui şi cade pe gânduri.

Lui Costia îi ard mâinile obosite. Se gândeşte şi el. Dar la ce? La toate deodată: la mama — unde o fi ea acum? Trebue că a ajuns la Cahovca; la Liolia, care, desigur, o fi făcut vreo năzbâtie şi acum ascultă morala Mariei Afanasievna, privind-o cu ochii plini de nevinovăţie; la Fiodor — cât peşte o fi prins el... Oare o fi fost bună momeala artificială pe care şi-a făcut-o singur din conserve?... Cu ce scor s'o fi terminat matchul echipelor „Dinamo“ şi „Şahtior“ din Chiev, care au jucat astăzi pe stadionul Hruşciov? Macarov ăsta e un portar de nădejde. De el poţi fi sigur oricând, dar în ceea ce priveşte înaintaşii...

Ce linişte desăvârşită! La Chiev nu-i niciodată o astfel de linişte. Nimic de zis, totul în jur este interesant, dar cu toate acestea, Costia n'ar vrea să trăiască aici. Ziua de azi trece la fel ca cea de ieri,

iar ziua de mâine va semăna cu cea de azi. Balizele sunt mereu aceleaşi: seara te duci să le aprinzi, dimineaţa te duci să le stingi. Şi după toate astea, abia că nu-i mare lucru o baliză! Ehei, dacă ar fi vorba de un far, s'ar schimba lucrurile! Când se porneşte vreun uragan, apoi să te ţii!...

— Vai, Costia! Tată, uite ce are pe mâini!

Pe palmele lui Costia au apărut băşici albe, pline de apă. Două dintre ele s'au spart demult şi în locul lor s'au ivit nişte urme roşiatice, murdare. Abia acum simte cât de tare îi ard mâinile şi cum îl usturå băşicile sparte.

— Nu-i nimic, până se însoară îi trece, o linişteşte Efim Condratievici.

Barca intră cu botul în nisip. Niura sare jos cea dintâi. Costia şi Efim Condratievici trag barca pe uscat şi iau cu ei vâslele şi felinarele de rezervă. S'a lăsat întuneric de-a-binelea. Pe cer au început să licărească stelele.

— O să plouă? se'ntreabă Efim Condratievici privind cerul.

Costia ţine felinarele ale căror mânere de sârmă îi taie mâinile. El se lasă nerăbdător de pe un picior pe altul, aşteptând ca unchiul să-i ia felinarele din mână. Focul roşu dela Ciortov zub îl priveşte parcă anume pe el, făcându-i şiret cu ochiul.

A doua zi, nici gând de ploaie. Soarele arde atât de puternic, încât până şi cerul a pălit de căldură. Niura şi Costia se sbenguesc tot timpul la râu. Cum ies pe ţărm se şi svântă într'o clipită. Apoi zdup! sar din nou în apă.

— Ei, broscoilor, ajunge cât v'aţi bălăcit! le strigă Efim Condratievici. V'aţi învineţit de tot!

— Ce-i drept, mi s'a făcut cam frig! recunoaşte

Niura clănţănind din dinţi. Rupe apoi o foaie de patlagină şi şi-o lipeşte pe nas.

— Ca să nu se cojească, explică ea. Altfel o să umblu cu nasul jupuit. La noi în clasă avem o fată care se leagă la cap ca o bătrână şi-şi unge faţa cu smântână ca să nu se înnegrească. Odată s'a culcat în grădină. Ei bine, ce crezi că i s'a întâmplat? A venit pisica şi i-a lins toată smântâna de pe faţă. Nu-i aşa că-i caraghios? Băieţii au râs de ea şi au spus că data viitoare o să vină un porc şi o s'o mănânce ca pe o tartină cu unt... Dar la voi în clasă sunt fete bune?

— La noi în clasă nu sunt fete.

— Cum aşa? Dar unde sunt?

— Ele învaţă separat, în alte şcoli. Sunt şcoli pentru băieţi şi şcoli pentru fete. Inţelegi?

Niura nu pricepe. Dar ce, e rău dacă fetele şi băieţii învaţă împreună? De ce i-or fi despărţit — ca să nu se ia la bătaie? La ei în clasă copiii nu se bat, cu toate că lui Senca Guz ar fi trebuit să-i tragă mai demult o chelfăneală. Dar nu-i timpul trecut. Ea tot are să-l chelfănească: numai să i se ivească prilejul. De fapt împreună e mai bine şi mai interesant! Ea — de pildă — nu rămâne în urma băieţilor nici măcar un pas! La ei în clasă numai Mişa Ţîganionoc [1] învaţă ca ea. Şi ce dacă sunt împreună — e ceva rău în asta?

Costia nu o poate lămuri deloc, pentrucă nici el nu ştie cum stau lucrurile.

— Hai să dăm o fugă până la Gremiacii Iar [2], propune Niura.

---

[1] Ţîganionoc — ţigănuşul. (N. R.)
[2] Gremiacii Iar — râpa tunătoare. (N. R.)

— Haide! Dar de ce i se spune Gremiacii? întreabă Costia în timp ce aleargă într'acolo.

— Nu știu! Poate pentrucă urlă când vine apa mare. Primăvara, sau când plouă, râpa e ca turbată. Nu poți să treci nici cu piciorul, nici cu barca, așa de tare clocotește!

— Ei, dar ce picioare lungi ai! Nici nu pot să mă țin în pas cu tine...

— Ihî, zâmbește mulțumită Niura. Știi cum alerg eu? Nu mă ajunge nimeni din urmă. Uite, de pildă, când avem o întrecere — da? Intotdeauna ocup primul loc! Nici măcar cei din clasa a șaptea nu mă pot întrece... Semion Semionîci, profesorul nostru de cultură fizică, spune că picioarele mele sunt cu adevărat talentate. Dar mie mi se pare caraghios. Cum se poate să aibă cineva talent în picioare? Sunt oameni care au talent. Da? Dar tu ai vreun talent? Eu nu sunt sigură dar mi se pare că n'am...

HAIDEȚI, FACEȚI CUNOȘTINȚĂ

Gremiacii iar nu merită nici pe departe o astfel de denumire. Râpa adâncă, cu malurile repezi și lutoase, stă tăcută și parcă obosită de căldura înnăbușitoare. In adâncurile ei șerpuesc crăpături adânci, iar pantele sunt umbrite din loc în loc de fire plăpânde de iarbă. Malul săpat de ape coboară în trepte repezi.

— Ia te uită! strigă Niura coborînd fuga în fundul râpei și ridicând mâinile în sus. Când vine apa mare îmi trece peste mâini.

— Păi atunci rămâneţi ca pe-o insulă. Nici voi nu puteţi pleca nicăieri, nici nu poate veni nimeni la voi.

— Ihî! Adică nu. Se poate trece cu barca peste Nipru, numai că e foarte departe. Sau acolo, cam la vreo opt kilometri mai sus, există peste râpă un pod şi o şosea. Vrei să ne căţărăm sus? Uite, ai să vezi îndată — şi începe să se caţere pe malul înalt al râpei.

Răsuflând din greu, Costia urcă în urma ei, ajunge sus şi se opreşte uimit de ceea ce vede.

Pe pantă coboară spre vale livezi bogate de vişini. Ici-colo, printre verdele de smarагd, se zăresc zidurile albe ale caselor şi se profilează lumânările întunecate ale plopilor. Departe, în vale, stă pitită şi lipită de mal căsuţa balizierului, atât de mică, de parcă ar fi o jucărie. Insula a pătruns în râu cu povârnişul ei galben şi cu coama deasă de răchitiş. Deasupra Stariţei se apleacă îngândurate sălciile plângătoare, care şi-au lăsat neputincioase pletele până la pământ. Valurile verzi de grâne unduesc până departe la orizont şi se unesc cu cerul pălit de căldură. Aerul încălzit vibrează. S'ar părea că însuşi văzduhul zumzue şi cântă, nu greierii şi lăstunii.

— Ei, de ce taci? îl trage de mânecă nerăbdătoare Niura, privindu-l drept în ochi. E frumos, nu-i aşa? N'ai chef de vorbă? Nici eu... Când viu aici aş privi şi aş tot privi fără să scot un cuvânt...

Dar ea nu poate să tacă prea mult. Incepe să-i vorbească lui Costia despre toate câte se văd de pe malul înalt şi povesteşte în aşa fel, de ai crede că toată frumuseţea dimprejur a creat-o Niura şi poate să se mândrească nespus cu munca ei.

Dintr'o vâlcea apropiată se aude un fluierat prelung. Niura se întoarce şi ascultă atentă:

— Pe mine mă strigă. Sunt băieţii. Asta-i Mişa Ţîganionoc. El mai fluieră şi altfel — cu triluri.

Îşi vâră degetele în gură şi scoate un fluierat ascuţit.

— Dar tu ştii să fluieri? Ia să văd! Merge! aprobă ea cu aerul unui cunoscător. Fluieri destul de bine. Ştiu că nu-i frumos să fluiere fetele, dar dacă trebue! La nevoie, trebue să ştii să şi fluieri, nu-i aşa? După părerea mea trebue să ştii de toate! Da?

Din vâlcea apar şi se apropie repede doi băieţi. Văzând alături de Niura un necunoscut, îşi încetinesc paşii.

— Ei, ce s'a întâmplat? le strigă Niura. Veniţi încoace! Haideţi, faceţi cunoştinţă! îi îndeamnă ea grav încrucişându-şi braţele. Aştia sunt băieţii noştri. Asta — arată ea spre un băiat voinic, cu un cap rotund şi cu o faţă rotofeie şi blajină — ăsta este Timca-Timofei. E gras şi de aceea e leneş. I se mai zice şi „Timca-Nu".

Timofei cel leneş nu se simte câtuşi de puţin jignit de această prezentare. O priveşte pe Niura plin de curiozitate, aşteptând parcă să audă ce mai spune. Ea se întoarce însă către celălalt, un băiat de statură mijlocie, cu ochii şi părul negru. Spre deosebire de tovarăşul său cel domol, acesta n'are de fel astâmpăr. Chiar când stă pe loc, parcă se grăbeşte.

— Asta-i Mişa Ţîganionoc. De fapt nu e ţigănuş, dar vezi tu, pentrucă-i aşa negru, noi îi spunem ţigănuşul. Iar acesta, băieţi, e Costia, vărul meu primar. Mama lui este sora...

— Tatălui tău, îi suflă şiret Mişa.

— Ei da! încuviințează Niura. Dar de ce nu faceți cunoștință?

Ei i-ar place să-i vadă pe băieți făcând cunoștință întocmai ca cei mari — strângându-și mâinile și spunându-și: „Imi pare bine!“ sau ceva asemănător, dar lor nici prin gând nu le trece așa ceva; tac și se măsoară cu atenție, privindu-se pe sub sprâncenele încruntate.

— Ei, și tu acum! Să facem cunoștință... tărăgănează vorba Timofei. Haidem, Mișca.

— Unde vă duceți?

— Să facem baie... Dar de ce întrebi?

— Păi mergem și noi! Da, Costia?

— Haideți! consimte Timofei.

— Să vedem cine ajunge mai repede! strigă Niura și o rupe la fugă spre râu, alergând cât o țin picioarele, pe povârniș în jos.

Mișa și Costia fug cât pot după Niura, dar dela primii pași Costia rămâne în urmă: nu s'a obișnuit încă să alerge cu picioarele goale și-l ustură grozav tălpile. Cât despre Timofei nici nu se gândește să se grăbească. Iși mișcă picioarele atent, greoi, și se adresează lui Costia pe un ton blajin. Nu știi ce să crezi — vrea să-l liniștească pe Costia, ori să se justifice pe sine:

— Păi ce, parcă te poți ține de racheta asta? Așa-i totdeauna. O pornește ca din pușcă. Dar n'avem de ce să ne grăbim, tot acolo ajungem...

Pe mal, Mișa și Niura se ceartă în gura mare. Mișa afirmă cu tărie că el a ajuns primul la râu, dar dreptatea este în mod vădit de partea Niurei. Costia și Timofei recunosc și ei că Niura a ajuns prima.

— Bine — spune Mișa, cu ochii scânteind de ciudă — să vedem cine o să iasă primul la înnot!...

— Pe mine o să mă întreci, dar pe Costia...

— Pe vărul tău primar? zâmbeşte Mişa ironic. Bine, bine, am văzut noi veri mai ceva ca el...

Işi face vânt şi se aruncă în apă. Intărâtat, Costia sare în urma lui.

Timofei încearcă apa cu piciorul, să vadă dacă nu-i rece, apoi intră până la genunchi şi luând apa în căuşul palmei se stropeşte atent.

Niura şi-a scos între timp rochia şi s'a aruncat în apă învăluindu-l pe Timofei într'un nor de stropi.

— Ei, nu, gata... — se fereşte acesta. Nu treb... nu trebue!

Niura îl smuceşte de mână şi Timofei cade bâldâbâc în apă.

— Ciumă ce eşti! strigă el pufnind apa pe nas. Eşti bună de legat...

— Ia încearcă să mă legi! hohoteşte Niura.

Mişa şi Costia înnoată alături. La început Costia îi ia înainte, dar Mişa îl ajunge repede şi acum merg cap lângă cap. Nu, în felul acesta nu poate să-l întreacă. Costia se dă pe o coastă. Mişa face aceeaşi mişcare. Atunci Costia se întoarce cu faţa spre apă şi dă cu turbare din picioare şi din mâini. Ridicându-şi capul pentru o clipă, vede că şi Mişa înnoată tot crawl şi i-a luat-o înainte, nici mai mult nici mai puţin, decât cu un metru.

Costia iese din apă şi se întinde tăcut pe nisip. Niura se aşează alături. Impărtăşeşte şi ea amărăciunea lui.

— Asta numai din cauza lui Semion Semionîci — spune ea oftând — profesorul nostru de cultură fizică! El l-a învăţat!

Mişa se făleşte faţă de Timofei cu victoria lui.

— Antrenamentul! afirmă el cu mândrie. Am să fac mereu antrenament și cu siguranță că am să ajung campion!

— Și ce-i cu asta? rostește cu chibzuială Timofei. Chiar dacă ai să ajungi campion, ce mare scofală... Ei, dar ia să mă duc să înnot și eu puțin...

El înnoată într'un fel al său propriu, așa încât să nu consume prea multă energie. Merge pe țărm, hăt-departe în susul râului, apoi intră în apă, se culcă pe spate și-i încredințează apei misiunea de a-i duce la vale corpul nemișcat.

— Timofei, să nu adormi! Or să te mănânce racii! îi strigă Niura.

— Nu! Las' că nu mă mănâncă, - răspunde el liniștit și iese la mal.

— Uf, ce trântor ești, Timca! îl ceartă Mișa. Așa se înnoată? Ca un lemn?...

— Nu, nu — răspunde după o oarecare gândire Timofei — lemnul plutește mai bine, e mai ușor și își privește nedumerit tovarășii, care râd cu lacrimi.

Costia nu râde. E rănit în amorul său propriu și nu se gândește decât la un singur lucru: cum să facă să-și dovedească superioritatea asupra titirezului ăstuia de Mișa?

— Hai să plonjăm, propune el cu un aer de nepăsare.

La o distanță de numai câțiva pași se leagănă pe apă o barcă mare, legată de un țăruș. Are pupa și prova destul de înalte. Copiii se urcă în barcă. Niura sare cea dintâi, aruncându-se sgomotos în apă; după ea se aruncă Timofei, căzând greoi pe burtă. Nu se scufundă sub apă, ci rămâne la suprafață și se întoarce îndată înnot spre barcă. Mișa își strâmbă disprețuitor buzele, își face vânt, sare cu picioarele

înainte şi drept ca o lumânare pătrunde în apă. Costia îl aşteaptă să iasă, apoi se apleacă pe vine şi, rotindu-se ca un arc în văzduh, se scufundă în apă fără o plescăitură, fără să'mprăştie un strop. Pare că sborul lui se continuă şi sub apă — atât de lin îi apare corpul la suprafaţă.

Băieţii tac şi tăcerea lui Mişa îi spune lui Costia mai mult decât sincera admiraţie zugrăvită pe faţa lui Timofei. Atât însă nu-i ajunge. El urmăreşte să câştige o victorie totală asupra lor.

— Hai să balansăm barca, propune el.

Copiii se aşează la prova, iar Costia stă la pupa cu faţa spre ei. Incep să balanseze barca, întocmai ca pe un leagăn. Pupa se ridică din ce în ce mai sus. Prinzând momentul cel mai potrivit, Costia se aruncă în aer cu spatele spre râu, descrie un semicerc mare şi, înnotând pe sub apă, apare la suprafaţă chiar în dreptul pupei.

— Ei, ce ziceţi? V'am spus eu! se făleşte bucuroasă Niuna, ca şi când nu Costia, ci ea însăşi ar fi făcut acest salt neobişnuit.

— Bravo! oftează Mişa Ţîganionoc, întinzându-i mâna lui Costia ca să-l ajute să se urce în barcă. Mă înveţi şi pe mine?

— De ce nu! acceptă mărinimos Costia. E foarte simplu! Şi începe să explice şi să arate cum trebue să plonjeze un bun înnotător.

Mişa repetă stăruitor mişcările, dar nu izbuteşte să facă mare lucru.

— Am să învăţ! se încăpăţânează el.

— Sigur că ai să înveţi! îl aprobă Costia.

Acum superioritatea lui este dovedită. N'o să-i fie prea uşor lui Mişa să-l întreacă. Se simte copleşit de voioşie şi de bunăvoinţă faţă de aceşti neştiutori.

Se lungesc tuspatru să se odihnească pe nisip, în bătaia caldă a soarelui.

— Tu locueşti tot timpul la Chiev? îl întreabă Timofei.

— Tot timpul. Dar de ce?

— Nu... Aşa... Noi n'iam fost încă pe-acolo...

— Ei şi? îl întrerupe Mişa. O să mergem la anul, în excursie.

— Asta o să fie tocmai la anul! Cum e acolo? E frumos?

— Ihî!

Costia descrie Chievul cu străzile lui drepte, plantate cu castani, întinsa piaţă Cresciatica, presărată toată cu lumini, grădinile de lângă Nipru, stadionul Hruşciov, matchurile de fotbal din care Costia nu a pierdut niciunul. Povesteşte cum după match străzile Crasnoarmenscaia şi Sacsaganscaia sunt inundate de oamenii care se revarsă ca un râu; tramvaiele şi troleibusele se opresc şi aşteaptă să se scurgă puhoiul... Copiii nu-şi mai iau ochii dela el, iar Costia se înflăcărează din ce în ce mai mult. Le vorbeşte despre dealul Vladimirsc şi despre Teatrul Zelionîi, despre monumentul lui Şevcenco şi despre clădirea Sovietului Suprem, pe care a văzut-o numai pe dinafară, dar ştie din descrieri cum arată pe dinăuntru; le spune cum e opera, că a văzut baletul „Cenuşereasa", dar nu prea i-a plăcut: merg pe vârfuri în acordurile muzicii, sau fac salturi — salturile, ce e drept, sunt straşnice! — dau din mâini şi tac. Dar în general e frumos: sunt tot soiul de minunăţii şi decoruri încântătoare. Ei, dar să vezi opera „Ivan Susanin"! Simţea cum îl trec fiorii când a văzut-o... Numai să vină ei, că are să le arate mai mult decât ar putea să vadă în orice excursie. Vor cutreiera tot Chievul...

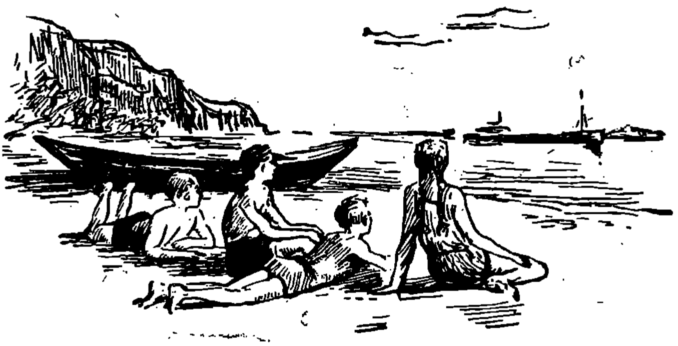

Din susul râului apare un vas greoi, încărcat. Pe coşul subţire dela pupa, ţâşneşte din când în când un norişor de fum alburiu.

— Ce fel de vapor e ăsta ? întreabă Costia.

— Asta nu-i vapor, ci şlep cu autopropulsie. Are motor Diesel, îi răspunde Mişa.

— Ihî ! Asta-i „Chirghizia", întăreşte Niura. Mergem şi noi într'acolo ?

Copiii se aruncă în apă şi înnoată, încercând să taie calea şlepului. Costia se ţine în rând cu ei. „Ce-ar zice mama, dacă m'ar vedea", îi trece un gând prin minte. Se încruntă însă şi îşi scutură repede capul să alunge acest gând: dacă l-ar vedea mama lui numai bine n'ar fi...

Curentul apei trece aproape de mal, astfel că şlepul coteşte singur în întâmpinarea copiilor.

— Unde vă băgaţi, dracilor ! le strigă cineva de pe „Chirghizia". O să vă înnecaţi ca nişte pui de mâţă !

— Nu ! le strigă Niura. „Nici în apă nu ne înnecăm..."

— „Nici în foc nu ardem," continuă Mişa, care înnoată alături de ea.

Dinspre prova „Chirghiziei" un val undue uşor, purtând lin copiii spre mal. Timofei s'a şi întins pe spate cu burta la soare. Ceilalţi plutesc tot pe spate, lăsându-se duşi pe firul apei, de legănarea lină a valurilor. Ajunşi la mal, s'au culcat pe nisipul fierbinte, urmărind în tăcere vaporul ce se îndepărtează.

— Merge spre Cahovca, spune deodată Mişa.

— De unde ştii? Poate nu merge deloc la Cahovca, ci în altă parte, îl contrazice Niura.

— Ba la Cahovca! repetă Mişa încăpăţânat.

Un remorcher mare, cenuşiu, alunecă încetişor pe râu în jos. Opintindu-se, trage după sine două şlepuri cufundate în apă până aproape de punte. „Cremlin" — descifrează copiii literele roşii, când remorcherul ajunge în dreptul lor.

— Acum toate transporturile se fac numai pentru Cahovca, continuă Mişa autoritar. Ehe, dacă aţi şti câte trebue acolo!

— Ce-aţi zice dacă am putea merge şi noi la Cahovca? spune Niura visătoare.

— Da, tocmai de una ca tine are nevoie Cahovca, pufneşte Mişa. Acolo trebue să meargă specialişti.

— Şi crezi că eu n'am să pot merge? Da? Ba o să mă apuc de învăţat şi ai să vezi tu ce specialistă am să mă fac! Pot să urmez ce specialitate vreau!

— Ei, da. O să te faci specialistă! Dar când o să fie asta? Până atunci comunismul va fi gata construit. Cred şi eu că-ţi convine să vii la de-a-gata!

— Ce tot îndrugi acolo?... se întoarse deodată Timofei, care tăcuse până atunci. In comunism n'o să mai fie nimic de făcut? O să se găsească ceva de lucru şi pentru noi...

— Chiar dacă lucrezi atunci, ce mare scofală... Acum să poţi pleca undeva la muncă!

— Mama mea a plecat la Cahovca, anunţă Costia.

— Ei, nu mai spune! De ce? Copiii ridicară mirați capul.

— A plecat în inspecţie. E medic sanitar şi s'a dus să controleze dacă muncitorii au condiţii bune de viaţă.

— Aha, tărăgănează Mişa desamăgit. Vasăzică aşa-i?! Dar de construit nu construeşte nimic? Lucrul cel mai important e să construeşti...

— Poate că o să şi construiască ceva... presupune Costia nesigur.

— Tatăl meu va pleca în curând la Cahovca, îi vesteşte Timofei. El e tractorist. Acum a făcut o comandă la poştă pentru o cărticică despre escavatoare. Cum o să înveţe, îndată o să şi plece.

— Dar pe tine o să te ia?

— Nu, nu cred. Dar nici nu m'aş duce. Nu mi-am terminat încă experienţele.

— Ei, ai văzut? râde Mişa, întorcându-se către Costia. Pe unii îi interesează construcţiile comunismului, iar pe alţii pepenii.

— Ce fel de pepeni?

— Pepenii cultivaţi de acest miciurinist. El îşi închipue c'o să uimească lumea cu pepenii lui!

Timofei îşi pleacă cu încăpăţânare capul şi uitându-se pe sub sprâncene, ca un tăunaş întărâtat, spune cu convingere:

— Şi pepenii sunt necesari în comunism.

— Te cred! Oare se poate construi comunismul fără pepenii tăi?

— Se poate! Dar cu ei e şi mai bine! Iată, la noi de pildă, nu se coc sorturile de Sud, dar eu am să

fac în așa fel, ca să se coacă și nu mă las până nu reușesc. Dar tu, te-ai lăsat de radio?

— Ce comparație! Păi la radio e vorba de tehnică! După cât se vede această ceartă a izbucnit demult, dar sfârșitul nu i se poate prevedea. Mișa privește spre soare și se ridică:

— Eu am plecat: în curând îmi vine rândul să fiu de gardă, anunță el cu aerul omului ocupat până peste cap. Dar tu, pepenarule, mergi sau mai rămâi?

— De ce să rămân? Merg și eu... Nu-l băga în seamă, se adresează el lui Costia. Vino la mine și ai să vezi tu singur despre ce-i vorba...

— Ihî! admite Niura la repezeală. O să venim împreună. Nu-i așa, Costia? Sigur c'o să venim.

Timofei și Mișa fac câțiva pași și se opresc.

— Niura, ei, Niura! o strigă Mișa. Roagă-l pe tatăl tău să ne dea barca. Ce zici? Dacă ne-ar da-o la noapte ce de mai pește am prinde!

— N'are să ne-o dea, se'ndoește Niura, clătinând din cap. Știți ce? Am o idee, haideți să-l rugăm toți patru... Eu am să pregătesc terenul, da? — iar voi să veniți mai târziu. Dacă îl rugăm toți, poate că ne-o dă...

— Bine.

Băieții se îndreptară spre sat. Costia și Niura porniră în fugă spre casă.

PE INSULĂ

După prânz își fac apariția pe țărm Timofei și Mișa, ținând în mâini căldări, niște legăturele și undițe. Ei nu vin însă spre casa balizierului, ci se ascund după o ieșitură a malului. După câtva timp apar

din nou. De astădată însă, au mâinile goale; păşesc rar pe ţărm, având aerul că se plimbă. Niura observă manevrele lor şi începe „să pregătească terenul".

— Tată, barca pe care am smolit-o noi nu curge? Tu ce crezi, eu şi Costia ne-am putea descurca — de pildă — să trecem Niprul? Ştii, acum el vâsleşte foarte bine... Dar nu în doi, ci în trei sau chiar în patru. E uşoară barca! Ai spus tu singur că şi un copil mic poate să o conducă.

— N'o mai tot suci, Annuşca! o dă de gol Efim Condratievici privind-o cu ochii micşoraţi. Ia spune-mi deschis — cum se face că tocmai acum prietenii tăi se plimbă pe ţărm? Ce-aţi mai pus la cale?

Niura, speriată că a stricat totul prin „pregătirea terenului", încearcă să se apere:

— N'am pus nimic la cale, tată! Uite, dacă vrei, întreabă-i şi pe ei. Băieţi, veniţi încoace!

Mişa şi Timofei se sfătuesc la repezeală, apoi Mişa aleargă spre casă, iar Timofei rămâne pe loc.

— Bună ziua, unchiule Efim! strigă Mişa de departe. Ne dai voie, da? Intreaga lui făptură vădeşte bucurie şi nerăbdare.

— Ce să vă dau voie?

Mişa se opreşte încurcat şi-i aruncă Niurei o privire mustrătoare: ce fel de pregătire a terenului mai e şi asta?

— Noi am crezut... bâigue el în sfârşit. Am fi vrut să mergem pe insulă... să prindem peşte.

— Dar aici nu puteţi prinde?

— Păi ce, aici e peşte? Chipul lui Mişa exprimă cel mai mare dispreţ. Aici nu-i deloc, pe când la Stariţa — acolo mai zic şi eu! Am fi vrut peste noapte...

— Peste noapte? Efim Condratievici fluieră lung de

uimire. Dar cine are curajul să meargă noaptea la Stariţa ?

— Cum cine ? Noi ! arată Mişa.

— Nu, aşa n'are să fie bine. De altfel văd că Timofei nici nu vrea să meargă. Ce se tot foieşte el acolo ?

— Ba vrea şi el. Numai că se codeşte să vină încoace. Zice : „eu nu mă duc să cer barca ; nu-s bun de gură şi am să stric totul".

— Vasăzică tu eşti bun de gură ?

Mişa râde stânjenit, neştiind ce să mai răspundă. Ii face prietenului său semn cu mâna, îndemnându-l să se apropie.

— Uite ce-i, hotărăşte Efim Condratievici : vă dau barca numai cu o condiţie... să mă luaţi şi pe mine în grupul vostru.

— Dar noi... Cum să nu !... Sigur, sigur ! exclamă copiii într'un glas.

— Oh, tată, tată ! Şmecher drag şi bun ce eşti ! Dar când putem pleca ? Chiar acum ? Da ? Băieţi, luaţi-vă lucrurile.

— Ia te uită ce prevăzători sunt ! zâmbeşte Efim Condratievici. Aduceţi lucrurile aici ; plecăm numai când voi porni eu în tură. Iar tu, Annuşca, ia pâine mai multă, să ajungă pentru întreg echipajul, că nu ştiu dacă voi veţi prinde peşte ori ba — dar pe voi o să vă prindă foamea cu siguranţă !

— Acum ! Acum ! Am să iau şi cartofi şi de toate ! făgădueşte Niuna grăbită, sbughind-o spre casă.

Cu mult înainte de a se însera, au rânduit în barcă tot ce le trebuia pentru drum. Efim Condratievici a adus o scoarţă mare şi mantaua sa de ploaie care foşneşte ca tabla.

Oricât de încet ar luneca soarele pe cer, până la urmă tot coboară după dealul care ascunde satul. In

sfârşit, Efim Condratievici dă comanda de pornire. Mişa şi Timofei apucă vâslele. Niura o ia pe cea dela pupa, iar Costia şi Efim Condratievici călătoresc deocamdată în chip de pasageri.

— Haideţi, luaţi-vă lucrurile! spune Efim Condratievici în timp ce barca, hârşâind, intră cu prova în bancul de nisip al insulei. „Prinde-te, peştişor, mare şi mic“, scandează el. Vă pun o singură condiţie: să nu intraţi în apă! Iar dacă n'o să mă ascultaţi şi o să mă minţiţi, altădată nu vă mai vedeţi voi în barcă.

— Se poate să te minţim, unchiule Efim? tărăgănează Timofei.

— Se mai întâmplă...

— Ei, asta s'a petrecut demult... îngână el ruşinat. Mişa pare peste măsură de ocupat cu aşezatul lucrurilor şi se face că nu aude nimic.

— Păi de atunci nici măcar nu v'au crescut mustăţile, râde Efim Condratievici şi vâsleşte spre largul râului.

— Asta s'a întâmplat vara trecută când am vrut să luăm barca pe furiş, dar unchiul Efim a dat peste noi. Am spus noi că s'a desprins singură, şi că a trebuit s'o legăm la loc... Ei, dar unchiul Efim nu ne-a crezut...

— Mai tacă-ţi gura! îl întrerupe Mişa mânios. Acum o să trăncăneşti până la ziuă numai despre asta! Ia săculeţul!

Timofei, Niura şi Mişa trec prin răchitiş, preocupaţi de un singur gând: să-şi aleagă un loc cât mai bun pentru pescuit. Nu-i interesează nimic din ceea ce-i înconjoară.

Costia în schimb e emoţionat. In toată viaţa sa, destul de lungă după propria-i părere, a vizitat doar

o singură insulă — insula Truhanov. Dar ce insulă mai e şi aia! Ticsită de staţiuni hidraulice, gherete, chioşcuri, împânzită toată de table pe care sunt scrise „Regulele de conduită pe apă". Cât despre înghesuială, apoi oricând găseşti mai multă lume acolo decât în piaţa Creşciatica.

Aici nu te împiedici la tot pasul de chioşcuri, de staţii hidraulice sau de umbrelele asemeni unor ciuperci uriaşe. Mergi unde-ţi place şi nu vezi nici ţipenie de om. Asta da insulă nelocuită. Chiar şi lăstunii s'au ascuns în văgăunile lor. Numai roiurile de ţânţari sburdă nestânjenite deasupra tufişurilor, în razele trandafirii ale soarelui ce apune.

Costia rămâne în urma tovarăşilor săi şi coteşte la stânga. Clipocitul apei de-abia se mai aude; sub picioare îi fuge nisipul uscat. Costia se vede parcă trecând printre liane împletite sau străbătând tufişurile de mangle[1] ce-i răsar în cale. Sub tălpi i se rostogolesc resturi de lavă vulcanică. Mersul i se îngreunează. Nu cumva se înfundă în înşelătoarele nisipuri mişcătoare? Simte cum un fior rece îi trece prin şira spinării, iar firele de păr de pe ceafă i se ridică în sus ca nişte ţepi.

Ia la repezeală o cracă mare, groasă şi curbată şi se propteşte în ea. Pasul i-a devenit elastic. Este gata să întâmpine orice primejdie. Urşi şi lupi nu sunt pe aici, dar ar putea să fie şerpi... Şi pe dată parcă vede apărându-i în faţă un şarpe fioros. Cu trupul încordat, răsucit în inele, scoţând un şuier înfiorător, se năpusteşte cu furie asupra lui. Dar Costia cu o lovitură fulgerătoare îi crapă capul şi-i aruncă în lături trupul încolăcit în convulsiuni... Sau bunăoară...

[1] *Mangle* — copac dela tropice. (N. T.)

Răchitişul se întrerupe brusc la marginea zăvoiului. Pe o grămadă de ramuri, frunze şi tot soiul de rămăşiţe aruncate de valuri, s'a aciuat o broască grozav de mare, ce-şi holbează speriată ochii la Costia; apoi sare şi, răsucindu-se în aer, cade grea în apă.

— Costia! Costia! unde eşti? Uuu-uuu! se aude glasul Niurei.

Costia svârle cât colo băţul şi se îndreaptă din şale. Se aud trosnind ramuri şi, din răchitiş, apare în goană Niura. Pe faţa ei se citeşte turburarea.

— De ce ai plecat? Eu... Ne-am speriat atât de tare! îl mustră ea supărată. Privirile îi cad pe faţa lui Costia. Deodată glasul i se îmblânzeşte: Te gândeai? Da? Şi eu fac la fel... Când sunt singură cad pe gânduri şi mă tot gândesc... Timca a şi prins un biban. Uite aşa unul! Nu, nu chiar aşa, dar uite cam aşa... Hai să mergem!

Pescuitul e în toi. Timofei şi-a aruncat undiţele, iar acum stă liniştit şi priveşte apa. Mişa Ţîganionoc se nelinişteşte şi pentru Timca. Nu stă o clipă locului. Apucă undiţa, tresare, se aşează, se ridică, şuieră supărat spre nemişcatul Timofei când peştele muşcă din momeala acestuia, schimbă întruna momeala, aşează din nou undiţele, scuipă îndelung cu ciudă spre râmele înfipte în cârlig, într'un cuvânt se agită atât de mult, încât dacă de aceasta ar depinde pescuitul, apoi ar fi avut demult tolba plină. Insă în săculeţul lui se află numai două roşioare mici, în timp ce într'al lui Timofei s'au şi strâns vreo cinci roşioare şi un biban destul de mare.

— Ce tot stai ca o momâie? Nu vezi că muşcă peştele din momeală?! Muşcă! N'auzi? se mânie Mişa.

— Nu-u, asta-i un fel de joacă — răspunde fără grabă Timofei. Las' s'o înghită toată... Iar tu ai face

mai bine să te foieşti mai puţin dacă vrei să mai prinzi ceva.

Deodată, cu o agerime şi o repezeală neaşteptată, Timofei saltă undiţa, şi în aer sclipeşte ca argintul viu un peşte.

— Parcă ăsta-i pescuit! strecoară dispreţuitor Mişa printre dinţi. Să ai o plasă, da, mai zic şi eu! Dar aşa...

Toţi îşi dau seama că Mişa spune asta numai de ciudă că Timofei a prins atâţia peşti, în timp ce tolba lui e goală. Imbufnat, îşi ia undiţele şi se duce în altă parte, să nu-l mai vadă pe Timofei cel norocos.

Costia şi Niura strâng o grămadă mare de răchită uscată. Niura începe din timp să cureţe cartofii, iar Costia îşi mută undiţele departe de Timofei şi Mişa. Fie că undiţele unchiului nu-i sunt la îndemână, fie că locul nu e bine ales — nu se ştie de ce, dar peştele nu prea muşcă din momeală; a reuşit să prindă doar trei roşioare şi nimic mai mult. Mohorît, îşi ia jalnica pradă şi se îndreaptă spre cealaltă parte a insulei, către albia principală a râului. Aici, cursul repede al apei a ros malul. Apa se învolburează şi se frământă în vârtejuri, chiar lângă malul râpos. Costia aşează în cârlig roşioara cea mai mică şi aruncă undiţa. Timp de o jumătate de minut dopul pluteşte nemişcat, apoi, dintr'odată, dispare. Costia suceşte undiţa în sus, şi în aceeaşi clipă, scoate un geamăt desnădăjduit, în timp ce cu privirea urmăreşte o ştiuculiţă scăpată din cârlig.

Intărâtat, pune altă roşioară, de data asta în cârligul cel mai mare. Nici n'a apucat bine să-l arunce, că o smucitură puternică e cât pe ce să-i smulgă undiţa din mâini. Costia încearcă să scoată peştele la suprafaţă şi începe să tragă de undiţă, dar prada nu

se lasă cu una cu două. Peştele se sbate furios, gata-gata să rupă undiţa. Pe Costia îl trec năduşelile. Cuprins de înfrigurare, teamă şi entuziasm, el nu mai trage de undiţă, ci merge uşor, trăgând peştele de-a-lungul malului. Mincioc nu are, deci nu are în ce lua peştele; să-l tragă cu undiţa pe ţărmul abrupt nu poate: s'ar smulge şi ar scăpa înapoi în apă. Iată în sfârşit o fâşie îngustă de nisip. Costia sare jos şi trage prada către mal. Apare o spinare neagră, o gură uriaşă, dinţată, şi nişte ochi sticloşi, plini de furie. Primprejur, nici tu băţ, nici tu piatră. Incearcă s'o apuce cu mâinile. In cele din urmă prinde prada de cap, dar cade pe mal împreună cu ştiuca care se sbate amarnic. Se ridică şi rupe sfoara fără să mai scoată cârligul, înşfacă ştiuca tot de cap şi o ţine la depărtare ca pe un samovar în clocot. Ştiuca îl loveşte cu coada peste burtă, peste picioarele goale şi clămpăne fără grai din gura de care atârnă capătul de sfoară.

Strigătul speriat, dar totodată entuziasmat al Niurei, tăcerea invidioasă a lui Mişa îl măgulesc pe Costia mai mult decât orice laude.

— Asta mai zic şi eu! exclamă Timofei, apropiindu-se de el. Ai prins-o cu undiţa?

— Cu undiţa! răspunde Costia copleşit de fericire.

— Ai pus un peştişor ca momeală?

— Sigur.

— Halal!

Timofei împunge cu degetul pântecul moale, alb, al peştelui. Acesta se smuceşte, sbătându-se, şi-l plesneşte cu coada peste mână.

— Ce fiară! rosteşte cu admiraţie Timofei, retrăgându-şi mâna. Apoi ia o rămurică de salcie şi i-o vâră peştelui în gură. Ştiuca îşi clămpăne turbată făl-

cile. Timofei arată rămurica sfărâmată: Ai văzut? Dacă ar fi fost degetul meu în loc?...

Aruncată pe nisip, ştiuca mai svâcneşte de câteva ori din ce în ce mai încet, şi apoi se linişteşte. Costia dă fuga după undiţele lui. Săculeţul cu ultima roşioară a fost luat de apă, însă nu-i pare rău după el. Timofei şi Mişa scot din săculeţele lor ghigorţi pentru uhà [1]. Soarele a apus. Pescuitul s'a terminat. Totuşi, Costia şi Niura au mai pus nişte momeli în undiţe, le-au aruncat în apă şi au înţepenit bine undiţele în pământ — asta doar aşa, poate din întâmplare mai pică vreun peştişor.

Niura aşterne jos o cârpă şi curăţă ştiuca pe ea. Costia încearcă să curețe un ghigorţ, însă peştişorul lunecos, după ce-i înţeapă mâinile, rămâne tot necurăţat. Ruşinat, Costia i-l dă lui Timofei. Acesta, cu îndemânare şi fără grabă, curăţă peştele pe dinăuntru, îl pune deoparte, ia altul la rând şi aşa, tacticos, curăţă toţi ghigorţii, în vreme ce Niura se tot moşmondeşte cu ştiuca.

In acest timp, Mişa aprinde focul. Crengile subţiri şi uscate se aprind ca chibriturile; cele groase, verzi, iau foc şuierând şi trosnind. Limbile roşietice ale flăcărilor se înteţesc într'un dans sglobiu, alungându-se peste coama întunecată a răchitişului. Reflexul focului aleargă peste Stariţa, spre malul opus. Sălciile cenuşii s'au întunecat şi par nişte animale gigantice care s'au chircit lângă apă.

Din căldarea în care clocoteşte apa se ridică o aromă de dafin şi piper. Copiii, înfometaţi, înghit în sec şi o urmăresc nerăbdători pe Niura, care pune în căldare cartofi, sare şi peşte.

Costia stă deoparte şi priveşte râul. In reflexele flă-

[1] Uhà — ciorbă pescărească. (N. T.)

cărilor, sălciile întunecate, suprafața netedă, sumbră și rece a Stariței capătă forme neclare, turburătoare. Totul în jurul lui se topește pe nesimțite și apar — ca în vis — niște vedenii turburi, înfricoșătoare și totodată pline de farmec. E o lume nemaivăzută, lumea fiarelor și a sălbăticiunilor printre care se strecoară el, Costia. Primejdii înfiorătoare îl pândesc la fiecare pas; el însă le întâmpină neînfricat. Iată, acum se aude un foșnet îndepărtat, zgomot de pași, trosnete de crengi. Ceva uriaș, întunecat, se apropie de el... Inima lui Costia a încremenit și s'a făcut mică, mică...

— Ei, cum merge pescuitul? aude deodată glasul lui Efim Condratievici. Ați prins destul pește pentru o uhà? Ori vă mulțumiți numai cu cartofi?

— Am prins, am prins! strigă Niura. Vai, tată, Costia a prins o știucă nemaipomenit de mare! Așa de mare!... Grozavă!

Niura și Mișa se întrec povestind care mai de care peripețiile pescuitului, în care știuca lui Costia deține un loc de seamă. Costia li se alătură. Doar Timofei tace. Cu un aer preocupat, amestecă uhàua, o gustă și, în sfârșit, anunță:

— Gata!

De când se știe, Costia n'a mâncat încă o fiertură atât de gustoasă. Infulecă până nu mai poate, până-l trec sudorile și burta i se umflă ca o tobă. Și iar vrea să mai mănânce, dar simte că nu mai poate.

Efim Condratievici așterne mantaua de ploaie pe nisipul care s'a răcit. Copiii se așează pe manta cu picioarele întinse spre foc. Nimănui nu-i arde de dormit.

— Ce, ați amuțit, vrăbiilor? întreabă Efim Condratievici.

Din foc sare cu sgomot un cărbune, care împrăștie o puzderie de scântei. Niura tresare.

— Ce-o mai fi şi asta? Parcă a tras cineva cu puşca... îngână ea ruşinată.

— Ei, şi tu! îi spune Mişa, strâmbându-se dispreţuitor. Dar dacă într'adevăr trage cineva cu arma, ce te-ai face? Ai muri de spaimă!

— Cine, eu? Eu nu mă tem de nimic! Nu-i aşa, tată? Asta a fost pe neaşteptate — de aia am tresărit. Dar altfel nu mă tem deloc!

— Dar dacă ai fi în Coreea? întreabă Timofei.

— Ah! pe fasciştii ăştia, eu i-aş... ameninţă Niura cu pumnii.

— Au ars întreaga Coree — spune aspru Costia — cu bombe şi cu napalm. Napalmul e un fel de benzină, ca o gelatină. N'a mai rămas nimic — nici oraşe, nici sate. Instructoarea noastră ne-a citit ce scria un ziarist american; zicea că acolo unde au aruncat napalm, în locul satelor n'a rămas decât un scrum albastru...

Copiii tac. În faţa lor apare imaginea acelei ţări, pe care n'au văzut-o niciodată. Vuind şi mugind, avioanele sboară, bombele cad fără încetare, iar flăcările cuprind întreaga ţară, munţii, văile; şi deodată nu mai rămâne nimic, nimic, înafară de un scrum albastru.

Costia se ruşinează de închipuirile lui de mai adineaori. De ce să născocească tot soiul de monştri şi lucruri înspăimântătoare, când există oameni mai înfricoşetori decât orice monştri? Se hotărăşte că dacă se va face marinar, atunci va intra neapărat în marina militară, iar dacă n'o să reuşească, intră la orice altă şcoală militară.

Poate că asemenea gânduri trec şi prin mintea celorlalţi, deoarece Timofei, ca şi cum ar continua o discuţie începută, declară categoric:

— Ei bine, eu am să mă fac tanchist. Taică-meu

e tanchist, şi eu tot tanchist am să fiu! Apoi face brusc.

— Ţi-ai găsit şi tu! zâmbeşte înveselit Mişa. Tocmai pe tine o să te rabde tancul! Ce-o să mai fie! Din toate părţile fier, iar la mijloc — lemn.

— Ce spui!... „Lemn!"... Tu crezi că acolo e vorba de învârtit butoane şi şuruburi de-ale tale?

— Fără aceste butoane şi şuruburi, tancul tău rămâne o cutie surdă şi oarbă.

— Ia mai lăsaţi cearta, măi băieţi! se bagă Niura în vorbă. Eu am să fiu... Dar nici nu ştiu ce-am să fiu. Aş vrea să mă fac şi geolog, şi inginer, şi savant... de toate! Însă mai mult decât orice aş vrea să fiu aviator! Da? Şi acum, de multe ori când închid ochii, mi se pare că sbor...

— Din pat, completează Mişa cu ironie în glas.

Niura îi aruncă o privire dispreţuitoare.

— Şi ce, mă rog, vrei să spui că fetele nu pot intra la aviaţie? Eu am să reuşesc! Am să mă duc direct la Moscova. Da, am să reuşesc! O să vedeţi! Luminiţele albastre din ochii ei mari scânteiază atât de viu, încât pentru cei de faţă nu mai încape îndoială că va reuşi. Cu o mişcare bruscă se întoarce către taică-său: Nu-i aşa, tată?

— Aşa-i, Annuşca. Sigur că-i mai bine să-ţi alegi o meserie care-ţi place. Numai că adevăratul ostaş nu alege, ci dacă trebue, unde a fost pus, acolo stă... Cât despre curaj şi pricepere, ele sunt necesare în orice împrejurare, că altfel îţi dăunezi şi ţie, şi altora. Pe torpilorul nostru s'a întâmplat odată...

— Nene Efim, dumneata ai fost marinar? îl întrerupse Mişa înflăcărat.

— Am fost. Am făcut tot războiul pe Baltica. Tocmai izbucnise războiul. Nemţii de-abia năvăliseră în

regiunea Balticei. Navele noastre nu erau încă legate de chei. Torpilorul nostru era în patrulare... Plutea o ceață ușoară... Din partea aeroplanelor nicio primejdie, dar dinspre apă, să te ții! Submarinele nemțești împânziseră marea, și minele puse de nemți le întâlneai cu nemiluita. Erau de tot soiul: și din cele noi, și din cele vechi, pe toate le-au pus la bătaie. Noi navigam. Deodată observatorul nostru strigă: „Mină la tribord!" Intr'adevăr se zărea plutind o momâie, o mină cu pilă galvanică. Minele astea au un fel de coarne ca niște furci. Distanța între noi și mină era destul de mare; totuși ofițerul de cart a raportat comandantului și a schimbat direcția. Torpilorul nostru s'a îndepărtat, ca să poată trage în mină. Ofițerul de cart nu dădea însă nicio comandă, ci privea întruna prin binoclu. „E o mină cam ciudată", a spus el într'un târziu. Toți cei de pe bord și-au îndreptat privirile spre mină; unii priveau prin binoclu, alții făcând mâna pâlnie la ochi, alții cu ochiul liber. Toți își dădeau seama că mina asta are ceva deosebit, dar ce anume nimeni nu putea înțelege. Atunci, un matroz care avea ochi mai buni decât orice binoclu s'a apropiat și a spus: „Permiteți-mi să raportez, tovarășe locotenent major: un om stă agățat de mină". Cum așa? Cum poate un om să stea agățat de mină? Doar nu e un leagăn dela grădinița de copii; de pe un astfel de leagăn poți să sbori drept în cer. Comandantul a ordonat să se coboare îndată o barcă pe apă — poate e vorba de vreo mârșavă născocire fascistă, și în cazul ăsta trebue văzut ce anume o fi, ca să n'o pățească alții în urma lor; dar s'ar putea ca într'adevăr vreun suflet disperat să se fi agățat de mină. Locotenentul major a ordonat să nu se apropie barca de mină și oamenii să nu-și pună viața în pericol, ci să procedeze cu multă atenție.

Barca s'a îndepărtat înaintând cu băgare de seamă în direcția minei. S'a oprit la o oarecare distanță, de unde se vedea cu claritate. Și într'adevăr: pe mină stătea un om care se ținea de coarnele ei. Omul, după cât se vedea, era chiar unul de-ai noștri: purta tricou și avea o înfățișare de adevărat rus. Când l-au strigat cei din barcă, omul a întors capul. Era viu, dar nu putea să scoată niciun sunet. Unul i-a strigat în glumă: „Ei, frățioare, mireasa ți-e frumoasă, dar nu te grăbi cu nunta! Ai tot timpul să te însori! Ia înnoată încoa!" „Lasă gluma, i-a zis locotenentul major. Omul plutește îmbrățișat cu moartea și tu râzi cu gura până la urechi!" Dar șeful de barcă i-a strigat și el: „Las-o dracului de jucărie... înnoată încoace!" Omul doar întorcea capul. Nici „mamă" nu mai putea să spună și nici de mină nu se putea desprinde. Se vede treaba că mâinile îi înțepeniseră pe mină, iar vocea și puterile și le pierduse de frig sau de frică. Ce era de făcut? Cu barca nu te puteai apropia și niciun capăt de parâmă nu-i puteai arunca. Dacă nu-l prindea și nimereai cu el peste una din coarnele acelea, apoi praful se alegea și de om și de barcă. Atunci s'a ridicat unul din matrozi și a spus: „Permiteți-mi, tovarășe locotenent major, să încerc eu să-l salvez pe acest navigator". „Bine — admite locotenentul major — însă fii te rog atent". Matrozul s'a desbrăcat, s'a legat cu un capăt al parâmei și s'a aruncat în apă. In urma lui, puțin câte puțin, s'a dat drumul parâmei. A înnotat matrozul până lângă mină și ce să vezi: omul se pierduse de tot cu firea. De înțeles înțelegea el, dar cu mâinile nu mai putea face nimic — îi amorțiseră de tot, iar graiul îi pierise. A ajuns marinarul nostru până la el, dar acu' alt bucluc: cum să-l ia de acolo? Valurile nu erau prea mari, dar vezi că jucăria aceea

drăcească ţopăia în aşa fel pe valuri, încât nu era chip să te apropii de ea. Matrozul l-a luat pe om pe la spate, i-a înfipt o mână în păr — noroc că avea chica lungă şi deasă — iar cu cealaltă mână a încercat să-i desfacă degetele. Mult s'a mai căznit cu el — o adevărată pacoste pe capul matrozului! Apa era rece, dar el se încălzise. Degetele aceluia stăteau ca nişte cârlige, înţepenite tun pe mină. Incet-încet i-a desfăcut o mână, apoi pe cealaltă, pe urmă şi-a făcut vânt din toate puterile cu picioarele. Cei din barcă urmăreau fiecare mişcare şi trăgeau cu putere parâma. Ei trag, matrozul înnoată cu o mână, iar cu cealaltă îl ţine pe om. Mâinile acestuia stau ţepene, ridicate în sus ca la sfinţii de pe icoane. Blestemata de mină se ţinea după ei, dusă de curentul care se formase. Cei din barcă trag de parâmă repede, tot mai repede— aproape că-i târîe pe sub apă pe cei doi, numai să-i scoată mai degrabă. In sfârşit i-au adus, i-au ridicat... Apoi mina, bineînţeles a fost explodată. Omul acela şi-a revenit. L-au frecat cu spirt, l-au îngrijit... Şi-a revenit omul...

Efim Condratievici îşi aprinde luleaua care se stinsese.

— Şi pe unde se mai află acel matroz? Trăeşte? întreabă Mişa.

— Sigur. Acum navighează pe Nipru.

Dar omul de pe mină?

— Şi acela trăeşte... Ei, haide, culcaţi-vă. Eu mă duc să-mi văd de treburile mele. Trebue să treacă vasul de pasageri spre Cherson.

Efim Condratievici pleacă. Copiii tac multă vreme şi se gândesc la acelaşi lucru; ar fi fost ei în stare de o asemenea faptă ca viteazul matroz? Le place să creadă că ar fi procedat şi ei la fel, dar s'o spună cu voce tare

nu îndrăznesc. Asta ar însemna curată lăudăroşenie. E uşor de spus, dar să treci la fapte...

Până la urmă, Timofei şi Mişa adorm fără să fi rezolvat această problemă. De Costia însă, nu se prinde somnul. In fața ochilor îi stărue imaginea mării, întunecată, agitată, învăluită într'o ceață uşoară. Inspăimântătoarea bilă metalică cu coarne dansează pe valuri şi omul cel curajos smulge din ghiarele morții victima amorțită, condamnată la pieire.

— Costia! Costia! aude el vocea şoptită a Niurei. Tu ştii, tata a povestit despre el. Chiar el l-a salvat pe omul acela. Numai că nu-i place să vorbească despre asta. Când i-a venit odată un prieten — era chiar acela care se agățase de mină — au stat de vorbă, amintindu-şi de toate. Credeau că eu dorm, însă eu nu dormeam şi am auzit totul...

Costia făcu ochi mari şi căscă gura.

— Ihî! continuă Niura. Am ascultat şi am aflat totul. Tu însă nu-l întreba de asta, fiindcă se supără. In dimineața aceea l-am întrebat, dar el mi-a răspuns că am visat şi mi-a zis să-l las în pace cu prostiile...

— Ce om! exclamă cu căldură Costia.

— Ehe! Tu încă nu ştii cum e... E aşa de... Niura nu găseşte cuvintele. Emoționată, face un gest nedefinit. Tu ştii, pe mine el m'a găsit...

— Cum adică te-a găsit?

— Uite aşa. Când s'a'ntors tata din război, eu şi mama nicăieri. Umblă el încoace, umblă încolo, nici urmă de-a noastră. Află că ne-a evacuat — unde însă, nimeni nu ştie. Eşalonul cu care plecasem s'a îndreptat spre răsărit. Dar câte eşaloane de astea n'au plecat atunci; s'ar fi putut să fi aruncat avioanele bombe asupra noastră, să fi murit... Ei bine, el n'a vrut să creadă nimic din toate astea şi a pornit să ne caute.

Cât ne-a căutat! Te apucă groaza dacă-ți spun! Și ne-a găsit! Adică a dat de locul unde fusesem înainte, la Kustanai. Doar că mama nu mai era... murise... Glasul Niurei tremura. Nici eu nu mai eram acolo. Am fost dusă la o casă de copii care s'a mutat între timp de două ori. Și iar n'a dat de mine... Dar până la urmă tot m'a găsit. Toată Asia Centrală a cutreierat-o, dar m'a găsit! Asta s'a întâmplat în patruzeci și șase. Atunci el mi-a zis: „De-acum, fata mea, ajunge. Mergem acasă și o să fim mereu împreună." Uite că ne-am întors și într'adevăr de atunci suntem împreună. De aia s'a făcut balizier. El e doar marinar, putea să plece pe mare. N'a vrut, ca să nu mă lase pe mine singură. „Dacă am să te pierd iar?" spunea el.

— Ce bun e!

— Ihî! Ehei! Dacă ar fi și mama în viață!... Ce bine e să ai mamă!...

In glasul Niurei se simte o tristețe adâncă. Costia nu știe ce să spună, cum s'o mângâie și de aceea tace.

— Pentru tine e bine, ai mamă! Povestește-mi și mie cum este mama ta!

— Ce'nseamnă, cum este? întreabă încurcat Costia. O mamă obișnuită, ca toate mamele...

Ca din întâmplare el își schimbă poziția, întorcându-se cu spatele spre foc, pentrucă fața și urechile încep să-i ardă. Cu mirare și rușine își dă seama că nu are ce să spună despre mama lui, că nu știe nimic cu privire la ea.

Dacă ar fi vorba de tata, ar avea el multe de spus. Tatăl lui a fost ucis în război pe vremea când Costia era încă mititel, dar el știe foarte bine unde a făcut serviciul căpitanul Golovanov, ce decorații a avut și pentru ce le-a căpătat.

La mama însă nu s'a gândit niciodată. A fost prea ocupat cu treburile lui ca să se mai gândească şi la ea. La urma urmei la ce putea să se fi gândit? Când se scula din somn găsea micul dejun — aci se simţea mâna mamei. Se întorcea dela şcoală — îl aştepta masa de prânz. Avea nevoie de cămăşi curate, de ghete noi, de palton — răsăreau de undeva. De toate acestea desigur că se îngrijea mama. Ea îi dădea tot ce-i trebuia, dar afară de asta, nimic deosebit. Dacă se obrăznicea şi o necăjea pe Liolca, mama se supăra şi-l mustra aspru. Ei, şi mai mult nimic!

Niura s'a făcut ghem. A adormit demult. Singur Costia nu doarme. Oftând şi răsucindu-se când pe o parte, când pe alta, îşi răscoleşte amintirile şi se gândeşte. Multe, multe imagini uitate îi răsar în minte...

Işi reaminteşte ca prin vis de când era mic, mic de tot. Nu locuiau la Chiev, ci în Barnaulul bântuit de furtuni cu zăpadă, vânturat dela un capăt la altul de vijelii năprasnice. Iarna, viscolul dobora omul din picioare. Mulţi oameni piereau îngheţaţi. Vara, vântul şuierător vânzolea oraşul, aducând nori de nisip şi praf. Oricât te-ai fi ferit, oricât te-ai fi ascuns, tot degeaba — nisipul pătrundea peste tot: în lucruri, în haine, îţi scârţâia în dinţi.

Iarna, Costia nu avea ce îmbrăca şi mama nu-l lăsa să umble pe stradă. Invelit în plapomă, sta la fereastră şi privea vârtejurile de zăpadă învolburate. Ea sosea târziu, înfofolită în fel de fel de zdrenţe, ca o babă, şi încălţată cu nişte cizme mari din piele de ren. Părea grasă, însă când se descotoşmănea era mică de tot şi slăbuţă. Mama făcea focul în sobă, îl hrănea pe Costia şi dacă nu trebuia să se ducă din nou la spital, se aşezau amândoi lângă soba caldă şi stăteau de vorbă.

Mama lucra la spital ca soră. Când era de serviciu îi lăsa lui Costia cartofi fierţi, sau arareori caşa cu pâine. Pâine aveau puţină şi mama îl ruga să n'o mănânce dintr'odată, ci câte un pic. Costia făgăduia, însă ziua era lungă şi i se făcea urît să tot aştepte şi din această pricină parcă ar fi vrut să mănânce mai mult. Ciugulea întruna din pâine şi pe negândite o termina. Când în sfârşit sosea mama, era flămând ca un căţel. Mânca, mânca şi de-abia după ce se sătura îşi amintea: „Mamă, tu nu ai pâine? De ce mănânci numai cartofi?" „Mănâncă, mănâncă, îl îndemna ea zâmbind. Eu nu vreau. Şi apoi tu trebue să creşti, pe când eu sunt mare, am crescut..." Câteodată, trezindu-se noaptea din somn, Costia o vedea pe mama stând lângă opaiţ. Umerii îi tresăltau în tăcere. De mult timp nu mai primise veşti dela tata şi mama plângea privind scrisorile vechi. Costia, dinadins, se răsucea sgomotos în pat. Mama stingea opaiţul. Se culca alături de el şi Costia, încălzit, adormea.

Când a venit tata în permisie de pe front, Costia n'a mai vrut să ştie de mama. Incerca întruna medaliile şi epoleţii, întreba despre războiu şi nu-l părăsea o clipă. Işi aminteşte că pe atunci, mama se făcuse parcă mai frumoasă ca de obicei şi era mai veselă decât toţi ceilalţi. Alerga şi râdea ca o copiliţă, îl giugiulea tot timpul pe Costia şi cânta fără încetare. Tata o urmărea fericit cu privirea şi râdea şi el...

După ce a murit tata, mama a devenit iarăşi la fel de tăcută ca în Barnaul. Arăta mai palidă şi mai tristă. Pe vremea aceea, Costia avea doar şase ani, iar Liolca încă mai stătea în cărucior. Maria Afanasievna, vecina lor, venea pe la ei, se oprea în prag şi clătinând cu tristeţe din cap, privea jalnic la Liolca şi

la Costia. „Bieţi orfani! Ce-o să fie acum de voi?" repeta ea întruna.

Odată mama s'a supărat şi i-a spus:

— Maria Afanasievna, te rog să nu-mi mai compătimeşti copiii — ei au mamă!

Cam pe timpul acela era pe cale să termine institutul şi se ducea zilnic la cursuri. După moartea tatei a început să lucreze din nou ca soră, continuându-şi totodată studiile. Seara venea târziu acasă. Se întâmpla uneori să se întoarcă Costia dela şcoală şi s'o găsească cu capul căzut pe masă, cu ochii închişi şi mâinile atârnând în jos. Mâncarea nu era pregătită. Costia arunca supărat ghiozdanul şi mormăia îmbufnat: „Da, să înveţi până nu mai poţi, dar când e vorba de mâncare — rabdă!" „Nu te supăra, Costia, îl ruga mama cu un glas ostenit. Acum am să..." Costia mânca până se sătura şi o ştergea la prietenii săi. Când se întorcea o găsea pe mama cosând sau spălând. El se mira în sinea lui: cum se face că mamele se ţin numai de cusut şi de spălat, ca şi cum n'ar găsi ceva mai interesant de făcut?!

Uneori, mama îl ruga pe Costia să se joace cu Liolca sau să deretice prin casă. El însă se înfuria şi-o întreba răutăcios: „Şi cine o să înveţe lecţiile în locul meu? Liolca, da?" Mama nu răspundea nimic şi făcea singură curăţenie...

Costia se răsuceşte mult timp pe mantaua care foşneşte, însă oricum s'ar aşeza, tot nu se simte bine. Hotărăşte să se poarte altfel de-acum înainte. Işi face o mulţime de făgădueli şi după ce îşi dă cuvântul de cinste că se va ţine de ele, adoarme în sfârşit, istovit de ruşine şi cuprins de remuşcări întârziate.

— Costia! Scoală-te odată, Costia! îl trezeşte glasul Niurei. Băieţii pescuesc demult. Totdeauna dormi aşa de târziu? Da?

Costia îşi aminteşte dintr'odată discuţia din ajun şi îi piere pofta de pescuit. Nu răspunde nimic şi se întoarce pe partea cealaltă.

— Nu vrei? Cum doreşti! Am să mă duc singură, hotărăşte Niura.

Costia ascultă cum Niura îşi strânge undiţele şi pleacă. Apoi se dă şi el jos din pat. Las' să plece! Ce nevoie are ca ea să înceapă din nou să trăncănească despre cele ce au vorbit ieri. ...Soarele nu a răsărit încă, dar afară e lumină aproape ca ziua. Pe râu pluteşte fumul uşor al ceţei care se destramă. O undă rece înfioară întreaga fire. Sgribulindu-se, Costia se îndreaptă spre insulă. Pe ţărmul Stariţei se văd pescarii: Timofei — nemişcat, iar lângă el Niura şi Mişa, care nu-şi găsesc astâmpăr nici acum, când stau locului. Mai la vale, pe râul întunecat şi nemişcat, pluteşte o barcă: e Efim Condratievici care îşi face rondul de dimineaţă la balize.

— Unchiule Efim! îl strigă Costia. Ia-mă şi pe mine cu dumneata!

Efim Condratievici acostează, Costia sare în barcă şi pornesc mai departe. Unchiul nu-l lasă să vâslească, pentrucă nu i-au trecut încă băşicile din palme. Totuşi, din când în când, mai lopătează şi el, ţinând direcţia cu vâsla dela pupa. Tac amândoi, văzându-şi fiecare de treabă.

Lui Costia îi place această tăcere liniştită şi bărbătească; îi place deasemenea să afunde vâsla în apa

întunecată și densă, să-i asculte clipocitul, să privească larga oglindă a apei care le vine în întâmpinare.

Baliza roșie dela Ciortov zub rămâne în urma lor clătinându-se neîncetat. Or s'o stingă mai târziu, când s'or întoarce. Au lăsat și insula în urmă. Ei sting întâi luminile de pe balizele albe, apoi trec pe țărmul drept, îndreaptă barca pe curentul apei și sting una după alta și luminile de pe balizele roșii.

Pescarii îi și așteaptă la țărm. Niura, cuprinsă de nerăbdare, țopăe agitând în mână o biată pradă sclipitoare. Mișa discută ceva cu Timofei, care, fără grabă, scoate pești din tolbă și îi aruncă în căldare.

Timofei și Mișa trec din nou la vâsle; Niura, înnecându-se în cuvinte, povestește cu aprindere cum i-au scăpat din cârlig niște pești, uite atât de mari! Timofei surâde cu blândețe. Mișa o necăjește spunându-i că nu se pricepe nici măcar să deosebească un peștișor de apă dulce de un mormoloc, dar mi-te să prindă pește!

Barca acostează. Timofei și Mișa scot căldările cu pește din barcă.

— Ne-am înțeles, Costia! spune Mișa. Vii să-ți arăt stația de radio-amplificare.

— Ihî, să vii — întărește Timofei — o să-ți arătăm totul.

Se depărtează amândoi, dar după câțiva pași își aduc aminte de ceva și, întorcând capul, strigă care mai de care:

— Mulțumim, unchiule Efim! Ne mai iei și altădată?...

Efim Condratievici trage barca pe uscat. Costia îl ajută. După cele aflate în noaptea trecută, simte mereu nevoia să-i fie pe plac unchiului. Nu că ar căuta să-i intre sub piele sau s'ar aștepta la cine știe ce laude. Nu-i trebue lui nicio laudă; Costia se bucură

dacă-l poate ajuta sau — pur și simplu — dacă stă în preajma lui.

După ce și-a pus în ordine sculele, unchiul s'a dus să se odihnească. In noaptea asta n'a dormit deloc. Niura spală din nou podeaua, apoi începe să pregătească prânzul. Costia se duce la râu. Se scaldă, plonjează, dar să te scalzi de unul singur e plictisitor; n'are niciun farmec să faci sărituri în apă când nimeni nu-ți admiră sborul.

Costia se așează la pupa bărcii trasă la țărm, își lasă picioarele în apă și privește râul. Cât de mare e albia! La Chiev pare îngustă și strâmtă, mai ales când privești de sus, de pe dealul Vladimirsc sau din grădina Pervomaisc. Pe la mijlocul și sfârșitul verii, întinderea nisipoasă a insulei Truhanov ajunge aproape de țărmul drept al râului, iar debarcaderele par aidoma unor poduri lungi, neterminate — atât de mult scade apa râului. Printre pilonii fostului Țepnoi most[1] rătăcesc pescari cu pantalonii suflecați. Dacă nu s'ar fi temut că o să afle mama și o să-i tragă o chelfăneală, ar fi trecut cu ușurință de pe un mal pe celălalt. Bineînțeles, nu singur, ci bunăoară cu Feodor.

Aici însă, nu-i chip să treci dincolo înnot. Dacă stai cu capul plecat spre apă, malul stâng îți apare foarte jos și îndepărtat. Așa și este. Chiar dacă-l treci cu barca tot obosești vâslind. Iar curentul râului e foarte repede... Undele susură liniștit, ridicând ușurel la suprafață picioarele lui Costia, lăsate în voia valurilor. Vibrând ca niște strune întinse, străbat din adâncuri firele verzi și firave ale ierbii de râu.

Costia încearcă să străbată cu închipuirea adâncimea apei, dela unduirile sclipitoare ce apar la supra-

[1] Țepnoi most — pod suspendat. (N. R.)

fața până la fundul întunecos al râului, unde, mișcându-și mustățile și pufăind, și-au găsit sălaș somnii. Toată lărgimea apei e cuprinsă între țărmul drept, muntos, și țărmul mai scund din stânga. Pe aici curge neîncetat bogăția de apă. Curge fără odihnă, minut de minut, ceas de ceas, an de an, vara și iarna. Nu se oprește nicio clipă, nu seacă niciodată.

Inainte, Costia privea râul ca pe un loc unde vin oamenii să se scalde, să sară de pe trambulină, să se prăjească la soare și să se plimbe cu barca sau cu șalupele. E drept că la lecțiile de geografie, profesorul îi învățase despre „căile navigabile", despre „cărbunele alb", dar cuvintele acestea se risipeau în vânt. Pe primul plan rămâneau tot nisipul fierbinte al plajei, sclipirile orbitoare ale soarelui în apă și peștișorii sbătându-se în undiță.

Acum râul îi apare cu totul altfel. Iși poartă apele liniștit și nepăsător, fără să se sinchisească de sbuciumul valurilor care-i brăzdează suprafața, fără să se opună zbaturilor și elicelor de vapoare care-l străpung. Orice s'ar întâmpla el rămâne la fel de liniștit și de măreț.

Vasele trec unul după altul: mari și mici, grațioase, albe, vase de pasageri împodobite sau remorchere cenușii; unele merg lin, ușor, altele greoi, trăgând din răsputeri după ele șiruri întregi de șlepuri sau plute. De fiecare dată când trec spre insulă, ele scot câte un șuier prelung, ascuțit, prin care anunță: „La o parte, vi-i-in!" Malurile de piatră se deschid larg, primitoare, invitând parcă vaporul: „Dă-i drumul! Nu zăbovi..."

Niura a terminat cu pregătitul mesei. Iși trezește tatăl și-l chiamă pe Costia la micul dejun.

— Tată, noi o să ne ducem în sat, la bunica, spune Niura. Ne dai voie? Da? De când n'am mai fost pe acolo! Ea doar nu poate să vină la noi. Nu poate nici să urce dealul. Noi însă putem să tragem o fugă până acolo. O să trecem şi pe la băieţi. Prânzul l-am pregătit — tu trebue să-l încălzeşti numai. Da?

Iată-i străbătând din nou lunca spre Gremiacii Iar. In iarbă, la picioarele lor, ţâşnesc cosaşii; deasupra capului le sburdă roiuri de musculiţe. Undeva, în Stariţa năpădită de iarbă, orăcăe şi oftează broaştele. Niura se apleacă la tot pasul şi culege floricele gingaşe şi modeste de „Nu mă uita", măzăriche violet-sinilie şi spilcuţe colorate cu alb şi galben, care seamănă cu nişte ouă ochiuri. Florile împrăştie o mireasmă suavă, amintind prospeţimea râului şi a fânului de curând cosit.

Drumul larg, mărginit de iarbă, este pustiu. Prin mijloc, copitele vitelor şi roţile au îngroşat stratul de colb ce se aşterne moale ca o saltea de puf. Din când în când se ridică în sus vârtejuri de praf care se potolesc însă repede, toropite parcă de dogoarea soarelui. Găinile se afundă în aşternutul fierbinte al colbului, se scutură, privesc buimace în dreapta şi în stânga, cotcodăcesc şi se afundă din nou în praf. In umbra gardurilor şi a vişinilor, zac copleşiţi de căldură câinii, gâfâind greu, cu limbile scoase de un cot. Ii urmăresc un timp cu privirea pe copii, apoi, moleşiţi, închid din nou ochii. Unul singur, mare, lăţos, se'ncumetă să se ridice. Mârâe leneş şi răguşit, dând din coada sburlită prin scaieţii rămaşi de anul trecut. Nu se poate hotărî: să se supere şi să latre serios sau, dimpotrivă, să-i salute prieteneşte pe copii. Prea e mare căldura ca să poată lua o hotărîre. Niura şi

Costia nu-l bagă în seamă şi dulăul se mai învârteşte o vreme în loc, apoi se lungeşte din nou la umbră.

Căsuţa bunicii e tocmai în fundul curţii. Pitită după tufe de trandafiri, săgeţi de nalbe roşii sau liliachii şi floricele de gura leului, nici nu se vede din drum.

Copiii o găsesc pe bunicuţă în grădina de zarzavat. E o bătrânică firavă, sbârcită, cu nişte ochi blânzi şi decoloraţi, pe vremuri poate tot atât de albaştri ca şi ai Niurei.

— A venit nepoţica? spune bunica şi sbârciturile se împrăştie pe chipul ei într'un surâs de bucurie. Pare că zâmbeşte cu fiecare din ele. Ce bine că ai venit! Dar ăsta cine mai e? Aaa, fiul sorii lui Efim! Ce frumuşel e!... Bună ziua, bună ziua!... Ei, hai, poftiţi înăuntru...

După căldura de afară, în odăiţa cu ferestrele umbrite de ramurile încărcate ale vişinilor este răcoare şi întuneric.

— Haideţi, copii, staţi jos şi beţi oleacă de lăptic. Cum vă mai gospodăriţi voi acasă? Ce face tăică-tu?

In timp ce Niurei îi turue întruna gura, bunica pune pe masă lapte şi pâine. Costia bea prima cană mai mult ca să dea dovadă că nu-i prost crescut. Prinzând însă gustul laptelui, începe să înfulece sdravăn până când simte că începe să-i bolborosească în burtă. Ii place mult căsuţa mică, răcoroasă, şi bătrânica blajină şi liniştită.

— Noi plecăm, bunicuţo, sare deodată Niura. Trebue să mai trecem şi pe la Mişa şi pe la Timca...

— Duceţi-vă, dă din cap bunica. Numai să vă întoarceţi după aceea, că vă pregătesc nişte smântânică...

Uliţa încinsă de soare pare atât de lungă, încât Costia mai că s'ar tolăni şi el la umbra unui gard, ar

scoate limba şi iar gâfâi întocmai ca un câine moleşit de căldură.

— Nu mai avem mult... Iată, am şi ajuns, spune Niura.

Ca şi celelalte case, căsuţa aceasta acoperită cu ţiglă, cu ferestrele larg deschise, e pitulată în umbra copacilor. Pe uşă atârnă o tăbliţă cu un anunţ sever: „Intrarea străinilor oprită".

— Atunci noi ce facem?... întreabă nedumirit Costia.

— Nu-i nimic... Intrăm îndată! îl linişteşte Niura şi fluieră ascuţit.

Şchiopătând, se apropie de fereastră un tânăr, îmbrăcat cu o tunică fără epoleţi, decolorată de soare. Un moţ bălai, decolorat şi el, îi cade pe frunte.

— Ce-i cu fluierăturile astea? se încruntă el prefăcut.

— Eu am fluierat, Fiodor Pavlovici, zâmbeşte încurcată Niura. Il chemam pe Mişa. Este cumva aici? Ne daţi voie să vizităm staţiunea dumneavoastră de radio-amplificare? Eu am mai văzut-o, dar el nu. Ştiţi, e vărul meu — fiul mătuşii mele... sora tatei e mama lui.

— E radiofonist?

— Nu, nu-i radiofonist. Vrem numai să privim. N'o să punem mâna pe nimic. Pe cuvântul meu de pionier!

N'o să puneţi mâna? clipeşte şiret din ochi Fiodor Pavlovici. Mihailo — strigă el, vezi că ţi-au venit nişte prieteni.

Mişa apare în prag şi-i conduce în casă. Se sileşte să se mişte încet, să vorbească fără grabă şi apăsat, cu dorinţa vădită de a-l imita pe Fiodor Pavlovici. Insă nu prea reuşeşte.

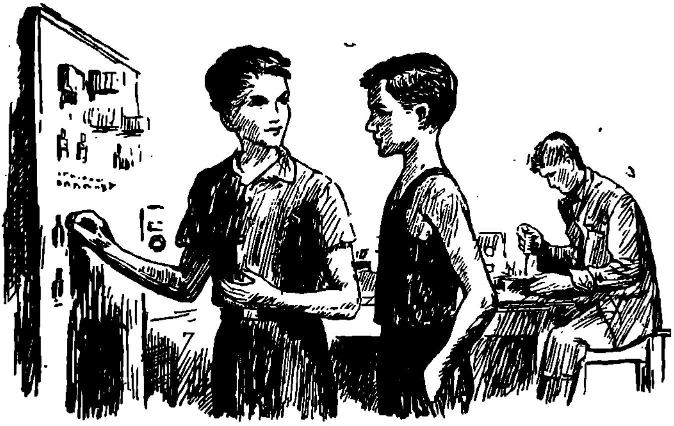

— Iată, priviţi — spune el — asta e instalaţia de recepţie, ăsta e amplificatorul. Undele de radio prinse de antenă merg aici... Dincoace ele se amplifică, iar apoi... Niura, ia mâna!... se duc la punctele de radioficare. Avem sursa noastră proprie de alimentare, la uzina electrică a colhozului...

Camera este mobilată cu dulapuri şi dulăpaşe de fier, vopsite în gris-deschis. Pe ele sunt o mulţime de butoane şi manete de tot soiul. Lui Costia, întocmai ca şi Niurei, i-ar place să le stingă, dar se stăpâneşte. De-ar fi numai Mişa ar mai merge, dar Fiodor Pavlovici ăsta s'a postat aici, în cameră, şi ţinându-şi piciorul stâng în lături — pesemne că are proteză — tot scobeşte cu o şurubelniţă într'o drăcie tare complicată de care atârnă o mulţime de fire multicolore. Pe masă, în faţa lui, se află cutia unui difuzor din care răzbate un murmur de voci şi acordurile unui cântec.

— Inainte vreme nu făceam altceva decât să transmitem programe dela Moscova sau dela Chiev. Acum

însă, am amenajat un post de emisie și transmitem noi singuri conferințe, programe de amatori și tot ce vrem... Președintele și brigadierii dau ordine direct prin radio. Mai 'nainte, dacă se întâmpla să fie nevoie de câte ceva, trebuia să colinde omul din casă în casă; acum însă pune mâna pe microfon și n'are decât să vorbească: „Iacov Luchici, cum se prezintă la voi lotul semănăturilor de primăvară? Dați-i înainte voinicește! Cum? S'a stricat secerătoarea?... O clipă... Fierăria? Cuzma Stepanâci, dă o fugă și vezi ce a pățit secerătoarea lui Luchici!" Nu-i așa că-i strașnic?

— Strașnic! recunoaște Costia. Dar tu ce faci aici?

— Sunt de serviciu. Il ajut pe Fiodor Pavlovici. Mai repar pe unde trebue... mă pricep la toate!

— Mihailo, nu face pe grozavul! îi spune Fiodor Pavlovici, fără să ridice capul.

— Am înțeles, Fiodor Pavlovici.

Apoi către Costia:

— Tu cât mai stai pe-aici? Puțin?... Păcat, te-aș fi învățat și pe tine. Avem aici un cerc de radiofoniști amatori, cincisprezece inși. Ei bine, toți studiază, însă cei mai buni...

— Mihailo, îl previne glasul dinspre masă.

— Bine, Fiodor Pavlovici!... Și așa... Cei care se descurcă mai bine fac de serviciu la stația de radioamplificare. Suntem patru din aceștia. Și iată, facem de serviciu pe rând. Dar tu activezi în vreun cerc?

— Nu. Noi avem acasă un aparat de radio „Record".

— Pff! „Record"! Mai poate fi numit și acela aparat de radio... „Radiotehnica", mai zic și eu!... Dar la stațiunea de radio-emisiune ai fost?

— Parcă te lasă să intri acolo ?

— Singur nu, dar când se duc mai mulţi în grup le dă voie. Nu-i aşa, Fiodor Pavlovici ? Ehe, să fiu eu în locul tău !... Intreaga lui făptură exprima un elan atât de nestăvilit, încât nu mai încape îndoială că dacă ar fi în locul lui Costia ar face multe.

— Transmisiunea dela Chiev s'a terminat, treci la Moscova, spune Fiodor Pavlovici.

— Am înţeles !

Cât ai clipi, Mişa a şi ajuns la tabloul de distribuţie al primului dulap metalic. Acum mânueşte un fel de pârghioare şi răsuceşte nişte discuri negre, mititele, cu crestături pe margini. Din difuzorul de pe masă izbucneşte o clipă o voce asurzitoare de bas, care încetează brusc, înnecându-se parcă. In secunda următoare, irupe cu putere, pocnind şi huruind un fel de orchestră, care-ţi ţiue în urechi de parcă cineva ar tăia lemne cu ferăstrăul din ce în ce mai repede.

— Jaz american, râde Mişa, întorcând capul.

Fierăstraiele încetează, înlocuite de vocea limpede a crainicului din Moscova.

— Am plecat, spune Niura.

Lui Costia îi place aci şi n'ar vrea să plece fără să afle rostul tuturor pârghiilor, becurilor şi manetelor. Se simte însă stânjenit de prezenţa lui Fiodor Pavlovici, care continuă să scotocească prin drăcia aceea plină de fire sburlite. Până la urmă îşi iau rămas bun dela el şi pleacă. Mişa îi conduce în uliţă.

— Mai vino pe la noi, îl pofteşte el. Am să te învăţ de toate. Vrei ? Cât ai tu la fizică ?... Ei, atunci e mai mult decât simplu... Te învăţ în doi timpi şi trei mişcări !

— Mihailo, nu face pe grozavul ! imită Niura vocea lui Fiodor Pavlovici şi pufneşte în râs.

— Nu fac deloc pe grozavul, ci pur și simplu... Dac'ai fi tu în locul meu? Iar tu, Costia, nu te teme de Fiodor Pavlovici, e un om bun...

— Ihî, dar nu-i plac oamenii care fac pe grozavii! strecoară șiret Niura.

Mișa însă nici nu se uită la ea; îi vorbește mai departe lui Costia.

— Ai observat că la piciorul stâng are proteză? Singur și-a făcut-o. E mai bună decât cele fabricate. Știi, are la decorații cu duiumul!... Dar voi unde mergeți acum? La Timca? Vă duceți să vedeți pepenii-napi?

In spatele școlii — o clădire de piatră cu două etaje — se află grădina mare și umbroasă. Aci l-au găsit pe Timofei.

Fără grabă, el trece dela pom la pom, apleacă cu băgare de seamă crengile și examinează bilele verzi, parcă presărate cu puf, ale fructelor.

— Bună ziua, Timca! strigă Niura. Am venit! Bună ziua!...

— Noroc, zâmbeşte Timofei, dar în aceeaşi clipă chipul său devine aspru. Numai să nu care cumva să vă căţăraţi în pomi sau să rupeţi ceva!

— Ce nevoie avem? se supără Niura.

— Aveţi, n'aveţi, eu vă spun dinainte ca să ştiţi. Fiindcă altfel nu vă mai dau voie să veniţi aici...

— Unde sunt pepenii tăi? întreabă Costia.

— Nu mă ocup numai cu pepeni, ci şi cu pere. Am un trienal pentru pere.

— Cum trienal?

— Ei, un plan de trei ani! Inţelegi? Grădinile au rămas cu totul neîngrijite în timpul războiului. Şi apoi, puţine grădini au distrus nemţii? Afară de asta, gândeşte-te ce ierni au fost! Degerau oamenii, darmi-te pomii! Ei, şi părul e un pom plăpând, căruia îi place căldura. Uite, sorturile de pere *beurré* şi *duchesse* au degerat. Trebue înlocuite? Trebue! Dar cu ce? Din nou cu *beurré* şi *duchesse*? O să dea iar un ger şi iar o să degere. Dar vezi că în sate, prin grădinile colhozurilor şi pe la casele colhoznicilor, s'au păstrat sorturi locale, care au rezistat. Vasăzică trebue să dai de ele, să le cultivi, să le răspândeşti...

— Şi ai de gând să umbli prin toată Ucraina?

— Dar tu crezi că mă ocup singur de toate acestea? Ştii câţi tineri miciurinişti suntem? Oho! Uite am să-ţi arăt scrisori şi ai să vezi: am cunoştinţe aproape în toată regiunea. Adică aşa, cunoştinţe prin corespondenţă. Ei bine, noi facem schimb de seminţe, schimb de experienţă... Hai să-ţi arăt. Mi-a trimis unul nişte seminţe din Chirovograd, şi uite ce pom a crescut din ele...

Timofei îi arată lui Costia o mulţime de puieţi, îi descrie fiecare sort în parte, îi povesteşte cum şi de

unde a primit semințele și-i explică modul în care el, Timofei, le cultivă și-i crește.

Toate acestea nu-i prea stârnesc interesul lui Costia. După părerea lui, toți pomii sunt la fel. Singura deosebire e că unii sunt mai mari, alții mai mici. Cu toate acestea el ascultă și se miră de Timofei, care aici arată cu totul altfel decât la râu. Nici aici nu se grăbește, însă nici nu poți să spui despre el că ar fi somnoros și leneș. Dimpotrivă, el pășește printre puieți apăsat, vorbește liniștit și sigur de el despre lucruri cu desăvârșire necunoscute lui Costia și aproape că nici nu mai repetă vorba sa obișnuită „nu".

— Ia stai! își amintește deodată Timofei. Da' unde-i Niura? Nu, las' că-i arăt eu ei!...

Dar Niura le și apare în față admirând parcă vârfurile pomilor, sau norii argintii ce plutesc pe cer.

— Unde ai fost? o întreabă Timofei bănuitor.

— M'am plimbat prin grădină, m'am uitat, ridică din umeri Niura. Ce, nici atâta lucru n'am voie, da? Hai să plecăm de-aici, Costia.

— Nu, stai! Ia arată limba!

— Ei, asta-i! De ce să arăt limba?

— Hai, arată! Nu?

— Of „nu"! Uite, na! scoate Niura o limbă trădătoare, înnegrită de sucul vișinelor. Iți pare rău că am mâncat două vișine? Vrăbiile ți-au ciugulit mai multe...

— Vrăbiile-s vrăbii. Dar tu nu ești vrabie, ci pionieră.

— Iar tu ești un sgârcit!

— De ce vă certați, copii? răsună o voce sonoră. Alături de ei s'a oprit o femeie tânără, într'o rochie înflorată. Ii privește cu niște ochi cenușii, zâmbitori.

— Să spună ea singură, mormăie Timofei.

— Spun, de ce nu, vorbeşte Niuna cu jumătate de gură. Elena Ivanovna, tare mi se făcuse poftă să gust... Am rupt numai două boabe, însă Timca a şi început să ţipe la mine. Vrăbiile au ciugulit o mulţime, iar lui îi pare rău de două boabe!...

— Nu de asta-i pare rău, ci pur şi simplu pentrucă nu-i îngăduit să se rupă fructele înainte de vreme. Tu n'ai să mai faci, nu-i aşa? Foarte bine. Dar tu cine eşti? se întoarce Elena Ivanovna către Costia.

— Costia.

— Tot un tânăr miciurinist?

— Nu-u.

— Dar ce anume? Naturalist, tehnician?

— Nu. Eu sunt... doar aşa...

— A-a-a, doar aşa... zâmbeşte Elena Ivanovna. Apoi se întoarce către Timofei şi aplecându-se împreună asupra unui puiete de renetă ofilit, începe să discute. Elena Ivanovna e de părere să fie înlocuit, dar Timofei se încruntă cu încăpăţânare şi-o roagă să fie lăsat. Se obligă să-l îngrijească.

— O să arate el puietele ce poate! Fiţi liniştită!

— Bine — admite Elena Ivanovna — pe răspunderea ta.

— Da, acceptă Timofei liniştit şi încrezător.

— La revedere, copii! La revedere, Costia-Doar-Aşa! zâmbeşte din nou Elena Ivanovna îndepărtându-se.

— Să mergem, îi chiamă Timca. Acum am să-ţi arăt pepenii mei.

— Nu vreau! Mă duc acasă! refuză Costia deodată supărat.

— Nu, atunci să vii altădată.

— Nu vreau nici altădată. Mare nevoie am eu de renetele şi pepenii voştri!... Şi neluând în seamă că-

rarea, porneşte aşa, de-a-dreptul, ca să iasă din grădină. Niura aleargă după el. Timofei, nedumerit, priveşte un timp în urma lor, apoi se apleacă din nou asupra puietului ofilit.

Acum Costia scormoneşte cu piciorul colbul fierbinte, catifelat, şi caută cu tot dinadinsul să-şi descarce necazul într'un fel. Dar nici măcar o piatră cu care să arunce în câini nu-i iese în cale. Niura — de data asta tăcută — merge în urma lui. După ce au trecut de sat, Costia găseşte în sfârşit pe panta râpei o mulţime de bulgări de lut şi'ncepe să-i svârle cu năduf în fundul râpei. Incet-încet, necazul i se risipeşte, dar totuşi îi mai rămâne o umbră de supărare.

— Fie şi aşa! bombăneşte el, aruncând ultimii bulgări. Mare lucru!

— Ce-i cu tine, Costia? Ce ai? îl întreabă îngrijorată Niura. Pe cine te-ai supărat? Pe Timoa? Da?

— Pe nimeni! Hai acasă...

Şi trecând în fugă râpa, ajung în luncă. Cosaşii tâşnesc din nou prin iarbă la picioarele lor; din nou sboară în şirag roiurile de musculiţe, dar voioşia nu le mai revine. Pe Costia îl scot din sărite cosaşii şi musculiţele şi ar stâlci fără nicio părere de rău broaştele ca să nu le mai audă orăcăitul.

— De ce, mă rog, trebue să fiu şi eu ceva? se întoarce el deodată spre Niura. Dacă am să vreau, am să fiu. Dacă n'am să vreau, n'am să fiu, şi gata!

— Da' ce, am zis eu altfel? îi răspunde uimită Niura.

Costia însă n'o ascultă.

— In definitiv de ce trebue să fiu neapărat miciurinist? Uite, eu vreau să mă fac marinar şi nu miciurinist!

— Dar nimeni nu te sileşte...

— Atunci de ce râde ea de mine?
— Cine?
— Profesoara asta a voastră.
— Este și profesoară și instructoare superioară de pionieri.
— N'are decât să fie! Și-apoi Mișa și Timca... de ce fac pe grozavii?
— Dar ei n'au spus nimic!
— N'au spus, dar totuși fac pe grozavii, ca și cum ei ar ști multe și eu nu... Mare lucru știu ei! Eu cunosc și știu mai multe decât ei...

Intr'adevăr Costia cunoaște și știe o sumedenie de lucruri. Se simte chiar mândru de asta. Cunoaște toți artiștii celebri de cinema, îi știe aproape pe toți maeștrii sportului pe nume... Pe mulți dintre ei îi cunoaște chiar din vedere. De pildă, pe fotbaliștii echipei „Dinamo" din Chiev îi cunoaște dela spate, după mers. Nimeni nu poate să-și dea seama mai bine ca el de ce extrema stângă a „scrântit-o" și cum îl dribleză pe adversar căpitanul echipei; știe pe dinafară toate mărcile de automobil — și pe cele sovietice și pe cele străine; și-a făcut el singur un aquarium, și dacă peștii au murit, n'a fost din vina lui, ci a apei dela robinet, care conține clor. Pe vremea când strângea mărci, avea niște exemplare atât de rare, încât veneau la el pentru schimb până și cei din clasa o noua. Niciun băiat dintr'a cincea „B" nu se pricepe să înnoate „crawl" mai bine ca el, iar la „sărituri" numai prietenul său, Feodor i-a luat-o înainte.

Desigur, Costia știe și cunoaște atâtea, câte nu știu toți acești Mișa și Timca la un loc. Totuși gândul acesta nu-l împacă. Se tot gândește el și până la urmă se dumirește că Mișa și Timca se deosebesc de el

pentrucă au aceleaşi îndeletniciri ca oamenii mari... Bineînţeles că nu muncesc ei chiar ca cei mari... dar lucrul lor este de acelaşi fel.

— Pe ei, pur şi simplu îi sileşte, asta e! zice el cu voce tare.

— Pe cine, pe Timca şi pe Ţîganionoc? ghiceşte Niura. Incearcă numai de-i sileşte şi ai să vezi! Nimeni nu-i sileşte, dar lor li se pare că ceea ce fac e interesant — şi de asta dau o mână de ajutor. Dar tu de ce te superi? Pe tine doar nu te sileşte nimeni să faci ceva.

Nu, sigur că nu-l sileşte nimeni... De multe ori i s'a propus să intre ba într'un cerc, ba într'altul, însă lui nu-i plăcea să se ducă pe la cercuri — i se părea că cercurile seamănă a şcoală: au un program, teme... Astfel s'a întâmplat că aproape toţi copiii aveau o preocupare oarecare, le plăcea să muncească, în timp ce Costia umbla de capul lui. Odată a văzut în grădina zoologică un băieţandru cam de vârsta lui, care se tot învârtea pe lângă un ursuleţ. Poate era un tânăr naturalist. Iar Serghei Cazanţev se duce mereu la Casa Tinerilor Tehnicieni, unde construeşte o maşină cu aburi. La şcoala nr. 25 s'a înfiinţat o societate a tinerilor istorici. In fiecare vară ei organizează expediţii. Costia se gândise la un moment dat să intre şi el în această societate, ca să plece în expediţie, dar pentru asta trebuia să scrie o lucrare cu caracter istoric, iar de aşa ceva nu-i ardea lui.

Şi doar îl pasionau o mulţime de lucruri. Când afla câte ceva nou se aprindea ca iasca, dar se răcea repede şi părăsea acel lucru pentru altceva. Şi fără părere de rău se lăsa curând de noua lui pasiune, înflăcărându-se pentru o a treia. Toate îl atrăgeau, însă nu pentru mult timp. In felul acesta nu se alegea cu nimic de pe urma pasiunilor sale.

„Asta nu e chemarea mea", hotărâ Costia în sinea lui, liniştindu-se.

Dar ce chemare o fi având el? Ce înseamnează de fapt „chemare"? Cine şi ce o să-l atragă pe el? Unde şi când o să se întâmple asta?

Mohorît şi întunecat, mereu stând cu spatele la Niura, el întârzie pe țărm până spre seară, tot căutându-şi chemarea. Dar nu-i chip s'o găsească, aşa că, până una alta, se gândeşte că n'ar fi rău să îmbuce ceva şi să se culce.

Dimineața, apa limpede, răcoroasă, şi soarele strălucitor îi alungă gândurile negre. El devine acelaşi de totdeauna: se prăjeşte la soare, se scaldă, încearcă să ajungă la un cuib de lăstuni, cățărându-se pe panta abruptă, dar îşi juleşte degeaba genunchii. Au sosit Mişa şi Timofei; stând pe o limbă de nisip, ei se căznesc să construiască o plută din trunchiuri de copaci şi bucăți de lemn umflate de apă şi aruncate la mal. Pluta făcută de băieți se ține de minune deasupra apei, dar când e vorba să-i ducă şi pe ei, se scufundă împreună cu neînfricații navigatori.

Zilele fug. Costia se plimbă cu barca de obicei cu copiii, câteodată — nu prea departe — chiar singur. Vâsleşte îndeajuns de bine şi într'o bună zi descoperă cu mirare că pe brațul lui, în locul muşchiuleților veştezi, au apărut mănunchiuri de muşchi mititei şi tari. Din când în când se cercetează atent în oglinda Niurei, din care răsar un nas jupuit şi nişte sprâncene pârlite de soare, ca iarba de anul trecut. Costia încearcă să ghicească dinainte cine o să fie mai negru — el sau Feodor?

Se împrietenise atât de mult cu cei trei copii, încât Costia se întrista la gândul că va trebui totuşi să se despartă de noii săi prieteni. Ce bine ar fi dacă

ar locui tuspatru la Chiev! Dacă li s'ar mai adăuga și Feodor, prietenul său cel mai bun, ar forma un grup strașnic. Nici că s'ar putea găsi un grup mai grozav decât al lor!

Toate ar fi bune dacă din timp în timp, chiar în toiul jocului, Mișa n'ar fugi la stația de radio-amplificare, Timofei la puieții lui, iar Niura, amintindu-și că trebue să facă mâncare, curățenie, n'ar da fuga acasă să se ocupe de tot soiul de treburi gospodărești. Costia rămâne singur și posomorît. Toți au câte ceva de făcut, numai el se învârtește fără nici un rost. Doar se scaldă și se prăjește la soare. In asemenea clipe se simte din nou urmărit de gândul că el e Costia „Doar-Așa" și că nu și-a găsit încă chemarea. Pentrucă, la drept vorbind, până să ajungă el marinar o să mai treacă vreme și nu poate sta atâta timp fără să-și găsească niciun rost.

SARCINA SPECIALĂ

Băieții îl poftesc pe Costia să mai vină pe la ei. Mult timp însă el se ferește să se ducă. Nu se simte prea bine în sat unde toți au câte o treabă și numai el umblă „doar așa". Ii stărue încă în minte încurcătura în care a fost pus la prima sa vizită. Treptat însă, această amintire își mai pierde din tărie, astfel că într'o bună zi, spre seară, se hotărăște s'o însoțească pe Niura la bunica. Dar ei nu nimeresc dintr'odată la ea.

Nici n'apucă bine să ajungă în sat, când deodată, ca svârlit din pușcă, țâșnește pe lângă ei un băețaș roșcovan. După ce aleargă o bucată de drum se opreș-

te brusc, ca și când și-ar fi amintit ceva și, întorcându-se, le face semne disperate cu mâna și le strigă:

— Ce vă mișcați atât de greu? Haideți mai repede! și o sbughește din nou la fugă de-i sfârâe călcâiele.

— Ce a vrut să spună? întreabă Costia.

— Nu știu. Asta e Senca Jurilo. S'o fi întâmplat ceva? Hai să fugim și noi după el, da?

— Hai să fugim!

Stârnind colbul în urma lor și speriind găinile care cotcodăcesc înspăimântate, ei aleargă pe uliță până îi oprește Mișa.

— Stați, e de vreme încă...

— Pentru ce anume?

— Pentru adunare! E prea de vreme... Ce, voi nu vă duceți tot la școală?

— Nu știm. Senca ne-a strigat: „haideți mai repede" și noi am alergat încoa.

— Ei, ce fel de oameni mai sunteți și voi! Alergați fără să știți pentru ce! zâmbește ironic Mișa. Se vede că trebue să mă ocup de voi și să vă instalez un difuzor.

— Mihailo, nu face pe grozavul!... îi spune Niura imitându-l pe Fiodor Pavlovici.

— Nu fac pe grozavul, dar radioul trebue ascultat! Chiar eu am făcut comunicarea prin radio!

— Ce comunicare?

Mișa se oprește, și cu un aer grav, fără să privească la Niura sau la Costia, începe solemn, cu vocea cam cântată:

— „Atențiune, atențiune! Vorbește stațiunea sătească de radio-amplificare... Pionierii detașamentului „Sașa Cecalin" se vor aduna la școală la orele optsprezece precis, pentru îndeplinirea unei sarcini cu caracter special." Iată despre ce e vorba! S'a înțeles?

— Nu, nu s'a'nțeles, spune Costia. Ce sarcină anume?

— Deștept mai ești! Cine o să dea în vileag o sarcină cu caracter special? Asta e ca și un secret militar!

Costia tace încurcat. Niura îi vine în ajutor!

— Ah, Mișca, iar umbli cu nasul pe sus! Fără îndoială că nici tu nu știi nimic și o să afli odată cu noi. Nu-i așa că nu știi, da?

— Asta e treaba mea dacă știu sau nu, îi întoarce vorba Mișa cu înțeles, dar nu îndrăznește să spună nimic mai mult.

Cu toate că mai e mult până la ora șase, la școală s'au și adunat o mulțime de copii. Mișa dispare din primul moment, Niura se duce „pentru o clipă" la prietenele ei și nu se mai întoarce, iar Costia rămâne singur. Băieții și fetele, toți necunoscuți, trag curioși cu coada ochiului spre el. Când își aruncă și el privirea în jur, copiii întorc capul, făcându-se că nici nu-l observă. Costia se simte stânjenit în această situație. I se pare că spatele i-a înțepenit ca o bucată de lemn, iar mâinile și picioarele parcă nu mai sunt ale lui. De aceea când se ivește Timofei, Costia fuge spre el, întâmpinându-l cu atâta bucurie, de-ai zice că nu s'au despărțit în ajun, ci cu ani și ani în urmă.

Târșindu-și pașii după Timofei, șchiopătând și rotindu-și ochișorii în dreapta și în stânga, apare un al doilea Timofei mai mititel — un țânc rotofei de vreo cinci anișori. Fâșia îngustă ce-i susține pantalonașii în chip de bretea îi trece de-a-curmezișul peste umăr, pe deasupra cămășuței și se încheie cu un nasture de sidef, nespus de mare. Fie că nu are încredere în bretea, fie că se teme pentru nasturele său neobișnuit, băiețașul se ține de pantaloni cu amândouă mâinile.

— Frățiorul tău? întreabă Costia.

— Ihî! N'am putut să scap de el! Ascultă, scaiule, ori mergi în pas cu mine, ori te trimit acasă!

Băiețașul se apropie de ei fără grabă și începe să-l măsoare pe Costia cu luare aminte.

— Cum te chiamă? îl întreabă acesta.

Puștiul tace îndelung, continuând să-l cerceteze, apoi se bosumflă, deschide ochii mari și îngână:

— Gorca...

— Bună ziua, Gorca-Egorca. Tu de ce ai venit? Vrei să te faci pionier, da? îl ia în primire Niura, giugiulindu-l.

Egorca se gâdilă, chicotește și se zbate, dând din picioare:

— Hă, hă, hă! Dă-mi drumul! Nu mă gâdila...

— Detașament, alinie-rea! răsună comanda dată de un băiat scund, cu fruntea înaltă și cu niște semne distinctive cusute pe mânecă.

Niura și Timofei fug. Costia și Egorca rămân singuri. Detașamentul se aliniază pe drumeagul nisipos.

— Drepți!

Dinspre școală apare Elena Ivanovna însoțită de un bărbat înalt, slab, cu sprâncenele îmbinate și cu ochii înfundați în orbite. Mustățile stufoase îl maturizează, dar de fapt e tânăr. La comanda „drepți" se îndreaptă din spate și începe să bată pasul milităresște. Pionierul cu fruntea înaltă vine în întâmpinarea lor și ridică mâna salutând:

— Detașamentul „Sașa Cecalin" se află în formație cu tot efectivul. Din motive necunoscute lipsesc trei pionieri. Raportul este dat!

— Raportul e primit! răspunde la salut Elena Ivanovna. Fiți gata!

— Gata oricând! răsună ca un tunet răspunsul detașamentului.

— Pe loc repaus, copii! comandă cu voce domoală Elena Ivanovna. Foarte bine că ați venit la timp. Cei din colhozul „Molotov" ne-au rugat să le dăm o mână de ajutor într'o anumită chestiune. Pentru noi aceasta e o datorie de onoare și de aceea nu ne vom da în lături. Nu-i așa?

— Gata oricând! Desigur! E limpede! strigă cei din careu.

— Acum brigadierul Ivan Cuzmici o să ne spună ce avem de făcut.

Ivan Cuzmici își potrivește bluza decolorată de soare și privind apoi către pionieri, spune:

— Iată despre ce e vorba, copii... după cum știți și voi, acum e toiul muncii, fiecare pereche de mâini e socotită, astfel că nu putem să luăm pe nimeni dela câmp. Porcii și alte vietăți — zâmbește pe sub mustăți Ivan Cuzmici — se bagă prin fiecare spărtură și se țin numai de stricăciuni. Tovarășii colhoznici se supără: trebue, zic ei, să se repare gardurile acolo unde sunt stricate. Și pe drept cuvânt se supără; sigur că trebue reparate gardurile. Inafară de asta mai trebue reparat și un hambar. Ce ne trebue pentru toate acestea? Nimic altceva decât niște răchită. Insula de pe Starița e înțesată de răchită, dar n'avem pe cine trimite s'o taie. Ar trebui să rupem dela o altă muncă vreo doi-trei oameni pentru o zi întreagă, și asta nu se poate. Să tai răchită nu e o treabă grea și voi o să puteți face față cu siguranță. Cât despre transportul la colhoz, ne îngrijim noi singuri de el. Așa dar, despre asta e vorba; s'a înțeles?

Formația răspunde prin strigăte pline de bucurie:

— S'a înțeles! Ura! La insulă!

Costia îi priveşte cu ciudă pe cei care stau în careu. Băiatul cu fruntea înaltă se încruntă supărat şi comandă :

— Linişte !

— Prin urmare, copii — se aude glasul Elenei Ivanovna după ce careul s'a potolit — ne adunăm aici mâine la douăsprezece. Colectivul de conducere al detaşamentului mai rămâne pentru împărţirea sarcinilor. Are cineva de pus vreo întrebare ?

— Elena Ivanovna — răsună glasul Niurei — ne daţi voie să-l luăm şi pe Costia ? El nu face parte din detaşamentul nostru, dar este pionier.

Elena Ivanovna se întoarce şi, recunoscându-l, zâmbeşte şi-i face cu capul un semn de aprobare.

— Sigur că da, se poate ! Pot veni toţi copiii dornici de muncă.

De mulţumire, Costia roşeşte până'n vârful urechilor. Bravo, Niura ! Şi Elena Ivanovna asta e totuşi cumsecade... Alături de el, Egorca stă bosumflat şi răsuflă greu.

— Ce ai ? îl întreabă Costia, nedumerit. Ţâncul îşi holbează ochii mari, fără să răspundă.

Formaţia se destramă, iar Mişa şi Timofei se apropie de Costia. Niura, după ce vorbeşte ceva cu Elena Ivanovna, vine alergând spre ei. Costia şi Niura se opresc puţin la bunica, apoi pornesc spre casă.

Niura îi ceruse Elenei Ivanovna învoirea să nu mai vină până în sat, pentrucă detaşamentul tot va trece pe la casa balizierului, care va fi punctul de plecare.

In timp ce Niura pregăteşte mâncarea pentru prânz, Costia n'are ce face. Rătăceşte prin luncă, prinde cosaşi şi libelule. Insectele cele mai frumoase o să le ducă la şcoală pentru colecţii, iar pe celelalte

o să le dăruiască Liolcăi — tot îi plac ei tot felul de gângănii.

La un moment dat Costia zărește în depărtare, pe panta opusă a râpei, un ghemotoc care se rostogolește repede în jos. Costia se oprește în loc, așteptând ca umbra să apară pe panta cealaltă — oare cine vine la ei atât de dimineață? Așteaptă el un timp, dar nu se arată nimeni. Atunci aleargă nerăbdător la marginea râpei și-i cercetează cu atenție adâncurile.

Jos de tot, în fundul râpei, Egorca se sbate să ajungă sus. Malul e ros de apă și formează un fel de trepte neregulate, care sunt aproape cât Egorca de înalte. Ca să se cațere pe ele, băiețașul adună bulgări de lut, face o grămăjoară, se ridică pe ea, se lasă cu burta pe muchea treptei, își urcă un picior, apoi celălalt și astfel se saltă pe o treaptă mai sus. Apoi adună alți bulgări și-i face grămadă ca să înfrunte următorul obstacol. E lac de sudoare, s'a murdărit din cap până'n picioare de praf, dar e hotărît să urce până sus.

— Unde te duci, Egorca? Stai că vin eu să-ți ajut, strigă Costia.

Piciul înalță capul, răsuflând din greu. Apoi își umflă obrajii și îl privește pe Costia, dar nu-i răspunde îndată.

— Vreau să urc singur! îi strigă el în cele din urmă și se apucă din nou de treabă.

Costia se întinde pe burtă pe marginea râpei și, lungindu-și gâtul, îl urmărește cu atenție.

Egorca e obosit, bulgării de lut îi alunecă de sub picioare, se fărâmițează și el este nevoit să care mereu alții. Ca să pună vârf la toate, nasturele cel sclipitor de sidef se rupe, se rostogolește în fundul râpei, și pantalonii lui, lipsiți de singurul lor sprijin, alunecă în jos.

— Ehei, eroule! Îţi pierzi pantalonii! izbucneşte în hohote Costia.

Egorca nu răspunde. Ţinându-şi pantalonii cu amândouă mâinile, îşi dă drumul în jos după nasture. Buzunare nu are — unde ar putea să-l pună? Dacă îl ţine în mână, îl încurcă la treabă. După câtva timp de gândire, găseşte soluţia. Vâră nasturele în gură şi începe din nou să se caţere.

— Aşa nu mai ajungi sus nici până diseară. Aşteaptă puţin, îi spune Costia şi coboară fuga în râpă. Ridicându-l pe Egorca din treaptă în treaptă îl aduce sus.

Ajuns aici, piciul îşi scoate nasturele din gură şi declară plin de mândrie:

— Dacă n'ar fi fost nasturele, aş fi urcat singur. Parcă-i mare lucru!

— Dar unde te duci?

— Am treabă! răspunde el scurt şi-o porneşte spre căsuţa balizierului.

— Gorca-Egorca! bate din palme Niura, zărindu-l. De ce-ai venit la noi? Vai cum te-ai mânjit! Şi unde ţi-e nasturele?

— Uite-l, desface pumnul Egorca, ţinându-şi cu cealaltă mână pantalonii, care-i tot cad în jos.

— Ia scoate-i! porunceşte Niura. Dă fuga de te spală şi eu am să-ţi cos nasturele.

Egorca se desbracă supus — în Niura are mai multă încredere decât în Costia — se duce să se spele, iar Niura îi scutură pantalonaşii plini de praf şi-i coase nasturele.

— Se dă bine pe lângă noi. Ah, dar ce-o să-i mai dea lui Timca, când l-o vedea!... Dar ce, tu vrei să mergi cu noi? îl întreabă Niura.

— Ihî, răspunde ţâncul fără să se întoarcă.

— Pe tine n'o să te ia, eşti mic.

— Ba tot o să merg! se încăpăţânează Egorca, bosumflându-se.

— Bine, nu te mai bosumfla, hai să mâncăm. Acuşi vine timpul să plecăm.

Egorca îi urmează fără să crâcnească şi mănâncă tot ce îi pune Niura în farfurie. Atent, fără grabă, priveşte cu interes în jurul lui, tace şi ascultă întruna. In acelaşi timp însă, în căpşorul lui se învârtesc neîntrerupt tot felul de gânduri. Silindu-se să înţeleagă un lucru care-l interesează, se opreşte deodată cu dumicatul în gură şi respiraţia i se taie, ca şi când s'ar teme să nu-i fugă gândul. Dacă într'o clipă ca aceasta îi vorbeşte cineva, el face ochii mari şi fără să înţeleagă întreabă:

— Ce?

Costia şi Niura râd. Le e drag amândorura Egorca. Şi Efim Condratievici îl îndrăgeşte.

— E un bărbat sigur de sine, obişnueşte el să spună, râzând.

Lângă Gremiacii iar se aud sunetele unei goarne şi răpăitul unei tobe. Niura şi Costia aleargă în întâmpinarea detaşamentului.

In faţa coloanei păşeşte băiatul cel cu fruntea înaltă. In mâinile întinse, el poartă steguleţul detaşamentului.

— Asta-i Mitea Dânco, conducătorul colectivului de conducere al detaşamentului nostru. E grozav de deştept! Când începe să vorbească, să tot stai să-l asculţi! Ii întrece pe toţi! îi spune Niura lui Costia. Bună ziua, Elena Ivanovna! Ne daţi voie să intrăm în rând?

Şi trec la urma coloanei.

Aproape de casă le iese în întâmpinare Efim Condratievici. Când Niura şi Costia i-au vorbit despre „sarcina specială", el şi aflase despre ea. In ajun fusese în sat şi se înţelesese cu preşedintele colhozului să supravegheze tăierea şi transportul răchitişului precum şi transportul copiilor peste râu.

— Bună ziua, Efim Condratievici! Ne veţi da o mână de ajutor să trecem dincolo? întreabă Elena Ivanovna.

— Vă salut! Am să vă ajut, cum să nu. V'ar fi greu singură pe râu cu această echipă.

Niura aleargă la Timofei:

— Ştii cine a venit la noi? Egorca al vostru.

— Eei! tresare supărat Timofei.

— Ihî! „Eu, spune el, o să merg cu voi..."

— Las' că-i arăt eu „mers"!

— Tată, dar unde-i Egorca?

— Se tot învârtea pe-aici.

Timofei, Niura, iar pe urmă aproape întregul detaşament încep să-l caute, dar degeaba, Egorca a dispărut.

— Dar de ce ne pierdem vremea de pomană? rosteşte grav Mitea Dânco. Poate că i-a fost frică de chelfăneală şi a şters-o.

— Aşi, de unde! Crezi că-l sperii pe el cu una cu două? se'ndoeşte Timofei.

Totuşi Egorca nu-i de găsit. Elena Ivanovna le spune copiilor să se urce în cele două bărci. In cea mai mică se urcă băieţii; doi dintre ei, mai voinici, trec la vâsle. Băieţii vor fi însoţiţi de Elena Ivanovna. Barca cea mare urmează s'o conducă Efim Condratievici. Aci, ţipând şi chicotind, se îmbulzesc fetele.

Una dintre ele trece la prova. Dar de-abia se aşează pe banca lungă şi comodă cu picioarele pe ierburile

de apă, ofilite, așternute pe fund, că îndată și le retrage scoțând un țipăt ascuțit.

— Picioare! Niște picioare!

Nimeni nu înțelege nimic, afară de Timofei, care ghicește dintr'odată despre ce e vorba. Imbrâncind fetele, el aleargă la prova bărcii și-l trage de picioare pe Egorca, care se băgase sub barcă. Acesta se împotrivește, se agață cu mâinile de vâsle, de bancă, însă Timofei, tăcut și supărat, îi desface degetele și-l dă jos din barcă.

Toți încep să facă haz, dar micul Egorca e atât de nefericit, își plimbă cu atâta rugă de la unul la altul privirea ochilor săi mari care spun că îndată va izbucni într'un plâns sfâșietor, încât copiilor li se face milă de el.

— Dar dacă l-am lua și pe el, Elena Ivanovna? îngăimează nehotărîtă Niura. O să vedem noi de el. Da, fetelor?

— Da, da! O să vedem noi de el! i se alătură fetele. Luați-l și pe el, Elena Ivanovna!

Aceasta aruncă o privire întrebătoare spre Timofei și Efim Condratievici.

— Luați-l! râde Efim Condratievici. Puștiul e curios, vrea și el să vadă lumea!

— Las' că-i dau eu lui „văzut" și-l trimit și acasă! spune supărat Timofei.

Chipul lui Egorca se schimonosește, gata-gata să izbucnească în plâns. Se întoarce către Elena Ivanovna și, adunându-și ultimele puteri, îngână cu greutate:

— Doar dumneavoastră ați spus că toți cei dornici... și eu sunt dornic de muncă...

— Uite ce, dornicule, hotărăște Elena Ivanovna, hai de te așează lângă mine. Dar să nu care cumva să

te îndepărtezi cu vreun pas de mine când ajungem pe insulă ! Bine ?

— Bi-bine, articulează printre sughiţuri Egorca, urcându-se repede în barcă.

Şi dintr'odată se potoleşte. Intorcându-şi nerăbdător capul în toate părţile, priveşte cu mult interes când la pionierii ce se aşează în barcă, când la barca lui Efim Condratievici ce s'a desprins de la mal, când la Costia care vâsleşte. Spre fratele care stă la vâslă în rând cu Costia nici nu se uită.

Barca se depărtează de ţărm. De jur-împrejur numai apa străluceşte în bătaia soarelui. Lui Egorca i se face deodată frică. Incet-încet, se lasă pe fundul bărcii : aici e mai departe de apă — îşi face el socoteala — şi nu-i atât de înspăimântător.

— Ţi-e frică ? îl întreabă Elena Ivanovna.

Egorca răsuflă pe nas, priveşte cu atenţie şi pipăe grătarul de pe fundul bărcii. Apoi, văzând că nu se'ntâmplă nimic, că toţi stau liniştiţi, se aşează din nou pe bancă. Şi ca să fie mai sigur că n'o să păţească nimic se înghesue cât poate în Elena Ivanovna.

El trece pentru prima oară Niprul, şi curiozitatea se dovedeşte mai puternică decât teama. Totul împrejur pare nemaipomenit de frumos.

Pe râu plutesc crengi, ierburi. De unde vin ele şi unde se duc ? Apa nu curge deloc liniştit, ci în vârtejuri, de parcă clocoteşte, iar dela fund se ridică ceva turbure-gălbui.

— Ce-i asta ? întreabă Egorca.

— Nisip, i se răspunde.

Piciul cade îndelung pe gânduri. După câte ştie el, nisipul zace parcă la fund... Cum se face că acum se ridică în sus ? De ce oare ? Sau poate că râd de el, îl păcălesc ? Dar nimeni nu râde ; alături stă Elena

Ivanovna. Ea e mare. Băieţii s'ar teme să mintă în faţa ei. Şi totuşi: nisipul doar nu e viu, iar dacă îl arunci în apă, el cade întotdeauna la fund. Egorca ştie foarte bine acest lucru. De câte ori n'a aruncat el pumni întregi de nisip în râu şi de fiecare dată nisipul s'a dus la fund. Atât se căzneşte Egorca gândindu-se la această problemă de nedeslegat, încât i se opreşte respiraţia şi roşeşte tot.

— Ce-i cu tine? îl întreabă Costia.

Micuţul nu înţelege dintr'odată şi holbează ochii:

— Ce?

Toţi izbucnesc în râs. El însă nu bagă de seamă. Arată cu degetul apa îngălbenită de nisip şi întreabă:

— Da' de ce...?

— De nisip întrebi? Il iau curentul apei dela fund şi-l ridică în sus.

Egorca se uită cu coada ochiului, neîncrezător, la Elena Ivanovna; ea tace. Deci este adevărat. Acum înţelege, de ce el, Egorca, se duce la fund. Când se scaldă în iazul din sat, unde înnoată gâştele şi nu există niciun fel de curent, el simte că-l trage ceva în jos. Prin urmare trebue să ajungă în locul cel mai adânc şi unde curentul e foarte repede. La început ar nimeri chiar la fund, dar apoi curentul singur l-ar ridica la suprafaţă. Şi dacă nu l-ar mai scoate? Toţi spun despre el că este gras şi greu. Dar pe de altă parte sunt copii care înnoată şi în iaz!? Nu, aici e ceva. Poate că totuşi îl mint pe el. Egorca cade din nou pe gânduri.

— O viperă! Innoată o viperă! strigă fetele.

Ca la comandă toţi se întorc în partea aceea să vadă vipera, iar barca se apleacă într'o rână.

— Staţi liniştiţi! îi mustră Elena Ivanovna.

Copiii se așează din nou pe locurile lor, dar își întind cât pot gâturile, ca să vadă apa. Dinspre barca cea mare, prin puzderia razelor de soare, se mișcă spre ei un cap mititel, ce stârnește câteva unde mărunte, asemănătoare cu niște mustăți.

— Ei, și voi ! strigă Timofei, care are privirea mai ageră. Asta e șarpe de casă, nu-i viperă !

Spunând aceasta, scoate vâsla, așteaptă până șarpele se apropie și, când ajunge în dreptul bărcii, îl ia pe vâslă și-l ridică în sus. Insă mica vietate nu se lasă : se răsucește, se sbate, se desprinde de pe vâslă și svâcnește sub barcă. Grozav le-ar place copiilor să prelungească această vânătoare, însă Elena Ivanovna nu le dă voie. Cu părere de rău Costia și Timofei încep din nou să vâslească, dar privirile lor urmăresc cu nesaț șarpele care se îndepărtează.

Au ajuns la insulă. Sar toți din barcă și încep să se sbengue, alergând pe nisipul încins, făcând tot felul de șotii. Numai Mitia Dânco rămâne serios.

Cu un aer solemn scoate din barcă drapelul detașamentului, îl înfige în nisip și strigă :

— Liniște, copii !

— Să nu pierdem timpul — spune Elena Ivanovna — avem mult de lucru. Să procedăm așa cum ne-am înțeles de ieri : băieții să taie, iar fetele să care răchita tăiată la bărci. Cei care vâslesc bine îi vor ajuta lui Efim Condratievici la transport.

— Tăietorii să-și ia topoarele și să vină la mine ! comandă Mitia .

— Fetele la mine ! strigă cu voce puternică o fată blondă, cu niște ochi mari, parcă mirați.

Costia ghicește că aceasta-i Galia Zdravstvui.

Fetele se adună în jurul Galiei. Băieții scot din bărci topoarele și se duc spre Mitia. Timofei, Mișa și tătucul

Boris, cel ca o prăjină de lung, rămân lângă bărci — ei vor fi barcagii.

— Numai să lucraţi cu cap! le atrage atenţia Efim Condratievici. Să nu tăiaţi răchita la rând, că se distrug tufele. Trebue să alegeţi cu grijă nuielele subţiri şi cât mai lungi. Umblaţi cu atenţie cu topoarele, să nu vă schilodiţi picioarele!

— S'a înţeles! Să nu se taie la rând, să se aleagă nuiele subţiri şi lungi! repetă apăsat Mitia. După mine!

Cu topoarele pe umeri, ca nişte adevăraţi tăietori de lemne, băieţii aleargă spre desişul de răchită. Insula răsună de loviturile înfundate ale topoarelor. Fetele merg în urma băieţilor, adunând nuielele subţiri şi flexibile, iar Elena Ivanovna le arată cum trebue strâse în legături. Egorca nu se deslipeşte de Elena Ivanovna. Harnic, adună nuielele, dar privirile lui urmăresc cu invidie munca băieţilor.

Tăind cu înverşunare, Costia se afundă în desiş. Din când în când, trage cu coada ochiului spre Mitia, care se află în apropiere, ca nu cumva să-l întreacă. Mitia taie liniştit şi fără grabă, dar înaintează repede. Să te ţii după el nu-i aşa simplu. In stânga lui Costia lucrează roşcovanul Senia Jurilo, gornistul detaşamentului. Pe spatele lui se bălăbăneşte goarna, frecată cu atâta grijă, încât sclipeşte de-ţi ia ochii.

— Suntem ca în junglă, nu-i aşa? i se adresează Costia lui Mitia. Parcă ne facem drum prin desişul de liane cu toporul.

— Cu răchita asta — în junglă? îi întoarce ironic Mitia. Ce ţi s'a năzărit?... Mai bine taie'nainte şi ţine linie dreaptă...

Simpatia lui Costia faţă de Mitia se risipeşte într'o clipă. Băiatul ăsta n'are pic de imaginaţie! O fi el deştept, dar e un om uscat... Nu-i mai dă nicio atenţie lui

Mitia ; nu se plictiseşte el nici singur. Işi aminteşte de ultima carte citită înainte de a pleca de acasă, „Ders Uzal“ [1], şi se închipuie pe rând ba Arseniev cel îndrăzneţ, care străbate pădurea virgină din Sihotî Alinia, ba călăuza acestuia, un om la fel de cutezător şi de viteaz. Costia stă la îndoială : încă nu ştie cu care din cei doi ar dori el să semene ; amândoi îi plac deopotrivă... Deodată, străbate până la el glasul Niurei :

— Bărcile încărcate s'au şi depărtat de mal !

— Senia, sună pauza ! spune Elena Ivanovna. Senia scoate goarna, o duce la gură şi o ridică spre cer.

„Tra-ta-ta-ta...“ răsună peste râu glasul sonor al goarnei de alamă.

Costia nu se simte de fel obosit ; dimpotrivă, abia s'a obişnuit cu treaba. Totuşi se supune programului şi se îndreaptă împreună cu ceilalţi spre poiană, unde-i aşteaptă Elena Ivanovna. Copiii discută cu înflăcărare şi socotesc câtă răchită mai trebue tăiată ; Costia se lungeşte pe o parte şi-l priveşte pe Egorca.

Acesta, cutreierând poiana, a dat de o vizuină, ascunsă sub o tufă. Acum, lungit pe burtă, se străduieşte să vadă ce-i înăuntru. In vizuină e întuneric şi băieţelul nu vede nimic. Intâi vâră atent mâna înăuntru, apoi începe să scormonească cu o crenguţă.

Costia îi urmăreşte mişcările şi încearcă să-şi amintească cu cine seamănă. A, sigur, a găsit! Seamănă cu Liolca. Deşi arată cu totul altfel, are totuşi ceva care-l face să semene cu ea. Şi Liolca se agaţă întotdeauna de el, vrea să facă ceea ce face el, dar Costia o goneşte şi ţipă la ea. Liolca se supără, uneori chiar plânge, dar supărarea îi trece repede şi se ţine din nou scai de el. Sigur că şi pentru ea, ca şi pentru Egorca, tot

[1] Ders Uzal — denumirea eroului din cartea cu acelaşi nume scrisă de V. Arseniev. (N. R.)

ce fac cei mari pare interesant și ar vrea să facă și ei la fel, se gândește Costia înțelegător. E mică doar! Și el, care n'o băga deloc în seamă — de altfel ca și Timofei pe Egorca! E o mare prostie când stai să te gândești mai bine!

Acum Liolca e departe, dar Costia se simte copleșit de remușcări și, cuprins deodată de un simțământ deosebit, se ridică:

— Elena Ivanovna, pot să-i arăt lui Egorca insula?

— Da. Numai să nu vă apropiați de apă!

— Știu... Doar nu sunt copil mic... Egor, hai cu mine!

Băiețelul sare repede în picioare și fuge spre Costia. Se pierd amândoi în desișul insulei, lăsând tot mai în urmă locurile unde se taie răchita. Merg încet, pentrucă Egorca se oprește la fiecare pas și privește cu atenție în jur: ici o omidă se târăște alene pe o creangă, colo un fluture își strânge aripioarele, ca pe niște pânze de corabie, dincolo o ghiată ruptă — cine știe de unde și cum a nimerit pe insulă.

Într'o poieniță plină de soare, se mișcă ceva brun-verzui. Costia se repede înainte. O broască țestoasă! E mică, dar e o broască țestoasă adevărată. Ar fi grozav să ducă la Chiev o broască țestoasă vie! Broasca încearcă să scape, însă Costea o apucă de carapace. Micul animal își ascunde capul, picioarele și rămâne nemișcat. Alături de Costia, gâfâind de emoție, s'a așezat pe vine Egorca.

— Ce e asta?

— Broască țestoasă! Vie! Uite, am s'o întorc pe spate și n'o să mai fugă nicăieri. Costia întoarce broasca pe spate.

Câtva timp broasca țestoasă zace nemișcată, apoi, cu băgare de seamă, își scoate capul, picioarele, străduindu-se să se agațe cu ele de pământ.

— Hoo, stai cuminte! o lovește Coștia cu degetul peste carapace. Speriată, broasca își retrage iarăși capul și picioarele. Veniți repede aici, începe el să strige.

Copiii vin în fugă, croindu-și drum prin tufișul care foșnește, și înconjoară într'o clipă mica broscuță. Fetele, speriate, se minunează când o văd; băieții însă nu sunt prea entuziasmați. Ei au văzut și broaște mai mari. Egorca, pironit locului, privește broasca țestoasă, cu încordare. Deodată ridică capul și hotărăște:

— Nu este adevărat!

— Ce nu este adevărat? izbucnesc în hohote copiii.

— Sașca mi-a spus: „Am să te pocesc, așa cum a pocit dumnezeu broasca țestoasă". Dar broasca nu e deloc pocită. E așa cum trebue să fie: cu mâini, cu picioare...

Odată încheiat acest lung discurs, piciul se apleacă din nou asupra broscuței și rămâne nemișcat lângă ea, fără să ia în seamă hohotele de râs ale celorlalți.

— Destul, copii! E timpul să ne apucăm de lucru, le amintește Mitia. Noi ne pierdem vremea cu broasca asta țestoasă, și bărcile s'au și întors.

Din nou se aude sunetul sonor al goarnei urmat de loviturile înfundate ale topoarelor. Din nou fetele aleargă spre țărm, purtând în brațe legăturile de răchită.

Tăietorii se afundă din ce în ce mai adânc în desiș. Numai Egorca n'are de gând să se miște din loc. Ca să-l poată urni, Costia caută să ducă broasca în alt loc; prinzând momentul când, răsturnată pe spate, broasca și-a scos picioarele, el o leagă de un picior cu o sfoară și i-o dă lui Egorca. Băiatul apucă sfoara strâns, cu amândouă mâinile, și trage broasca după el fără să se mai teamă că ar putea să fugă.

De trei ori a trâmbițat Senia. De trei ori s'au dus și s'au întors bărcile; în sfârșit Efim Condratievici a trimis vorbă prin Niura că s'a tăiat destulă răchită — așa că se pot pregăti de plecare. Soarele a coborît demult spre asfințit — peste vreo trei ore apune. Copiii tolăniți pe țărm urmăresc cu privirile bărcile pline ochi cu nuiele de răchită care, înaintând încet, se îndreaptă pentru ultima oară spre malul opus. Curând se vor întoarce. Nimeni n'are chef de vorbă. Copiii au obosit. Numai Mitia le face în câteva cuvinte o dare de seamă clară, aducându-le la cunoștință că nu s'a lucrat prea rău — nimeni nu s'a lăsat pe tânjală și nimeni n'a tras chiulul. Costia Golovanov, deși nu face parte din detașament, a fost printre cei mai buni tăietori. De data aceasta Costia hotărăște că într'adevăr Mitia n'are pic de imaginație, dar cu toate astea laudele lui îi fac plăcere.

Copiii se așează în bărci în aceeași ordine ca la venire. Costia și Timofei vâslesc. Egorca își face de lucru cu broasca țestoasă: se teme să nu moară de foame și încearcă să-i bage în gură ba un smoc de iarbă, ba libelule cărora le-a rupt aripile ca să nu

sboare. Broasca se svârcolește pe fundul bărcii, încercând să fugă când într'o parte, când în alta. Nu vrea să mănânce nimic și Egorca se întristează.

— N'ai grijă — îl liniștește Costia — broaștele țestoase pot s'o ducă mult timp fără hrană. Poate să stea nemâncate chiar până la Chiev.

Abia când au ajuns la țărm, copiii și-au dat seama cât de multă răchită au tăiat.

Acolo se și afla un camion.

In fața camionului se înălța o grămadă uriașă, din care Ivan Cuzmici și șoferul încărcau de zor.

Mitia, ținând drapelul, sare primul pe țărm și dă comanda:

— Alinie-rea!

Acum intră și Costia în rând, între Timofei și Niura. Nimeni nu se împotrivește; doar Mitia ridică mirat din sprâncene. Nu spune însă nimic, gândindu-se poate că băiatul și-a câștigat acest drept.

Ivan Cuzmici se apropie de formația pionierilor.

Mitia predă drapelul primului pionier din flancul drept și raportează:

— Tovarășe brigadier! Detașamentul „Sașa Cecalin" a dus până la capăt sarcina specială, pe care a primit-o. Nu au avut loc niciun fel de incidente sau accidente. Raportul este dat!

Ivan Cuzmici, neștiind cum să răspundă la raport, le vorbește copiilor simplu și din inimă:

— Mulțumesc, copii! Ați lucrat de minune. Intregul colhoz vă mulțumește!

— Gata oricând! răspund copiii într'un glas.

— Haideți să ajutăm și la încărcat, propune Elena Ivanovna.

— Haideți, haideți! strigă pionierii care mai de care și pornind parcă la atac se năpustesc asupra grămezii de răchită.

Ivan Cuzmici și șoferul abia pridideșc să așeze legăturile care curg cu nemiluita din toate părțile. După câteva minute, în camion se înalță un munte de răchită. Ca să nu cadă în timpul mersului, șoferul leagă răchita cu o frânghie groasă.

— Trebue că-s obosiți copiii, nu? o întreabă Ivan Cuzmici pe Elena Ivanovna. Apoi adaugă: Așteptați puțin; acum ne întoarcem și vă luăm și pe voi.

— De ce să goniți degeaba mașina și să consumați atâta benzină? spune Mitia cu înțelepciune. Și apoi cu mașina ocoliți mult, pe câtă vreme noi o luăm de-adreptul peste râpă și ajungem înaintea dumneavoastră acasă.

— Numai pe mititelul ăsta să-l luați, spune Elena Ivanovna.

— Pe ăsta? Aha, Egor Timofeevici! zâmbește Ivan Cuzmici. Vrei să te plimbi cu mașina? Avem un vagon clasa întâia, cu scaune moi și aer curat!

Il ia în brațe pe Egorca și i-l aruncă șoferului care mai stă încă pe muntele de răchită. Fața lui Egorca se luminează de un zâmbet plin de fericire, dar deodată mutrișoara i se lungește: broasca țestoasă a rămas jos!

Costia o ridică. El a găsit-o și ar vrea s'o ducă acasă. Ii pare destul de rău să se despartă de ea. Stă în cumpănă o clipă, apoi repede o aruncă sus:

— Ține-ți lighioana!

Egorca prinde sfoara cu ambele mâini și pe față îi înflorește din nou un zâmbet.

— Alinierea, copii! comandă Elena Ivanovna. E vremea să mergem acasă.

Goarna lui Senia răsună iar, toba bubue din nou şi detaşamentul porneşte prin luncă, spre râpă. Ivan Cuzmici se aşează sus, lângă Egorca şi şoferul porneşte.

— La revedere, Gorca-Egorca! strigă Niura şi-i face semne cu mâna.

Maşina se depărtează. Clătinându-se pe movila moale de răchită, Egorca ţine cu amândouă mâinile broasca ţestoasă, iar chipul lui exprimă cea mai deplină fericire.

ŢIN'TE BINE, CONSTANTINE!

Pe zi ce trece, zăpuşeala devine tot mai mare. In fiecare dimineaţă, nori albi şi strălucitori ca neaua străbat înălţimile albastre. Temându-se parcă să nu se ardă, să nu se topească, ei ocolesc soarele; şi totuşi se topesc cu mult înainte de căderea serii.

Efim Condratievici clantină cu amărăciune din cap spunând că aşa, fără ploaie, s'or prăpădi mândreţe de grădini. Timofei stă abătut, îngrijorat pentru puieţii săi. Numai Costia se simte cât se poate de bine. Ce-i drept, noaptea îl cam supără căldura. Se trezeşte deseori din pricina zăpuşelii şi zăreşte undeva, departe, scăpărări mute de fulgere prevestitoare de ploaie. Dar ziua următoare trece la fel ca cele de până acum. Smoala de pe bărci se topeşte şi se scurge în lacrimi negre, fierbinţi. Frunzele de răchită se răsucesc şi foşnesc de parcă ar fi de hârtie.

Duminică, după ce a făcut mâncarea, Niura a plecat la bunica. Băieţii, cine ştie din ce motive, n'au venit şi Costia a rămas singur-singurel, fără niciun prieten de joacă.

Soarele dogoreşte fără milă şi căldura se înteţeşte înnăbuşitoare.

— N'ar fi de mirare să vină ploaia! Prea e mare zăpuşeala! spune Efim Condratievici, după ce au prânzit.

— Ba deloc, o să vezi că n'o să plouă, e de părere Costia.

— O să vedem... Uite ce-i, gospodina noastră n'a venit, aşa că trebue să speli tu vasele...

Costia se moşmondeşte mult cu spălătorul şi cu cârpa de şters, însă farfuriile, nu se ştie de ce, rămân grase şi lipicioase. Atunci, el strânge grămadă oalele şi farfuriile, le cară la mal şi începe să le frece cu nisip. Munca se dovedeşte a fi îndelungată şi migăloasă. Când Costia a reuşit în sfârşit să termine de spălat vasele, norii au început să crească văzând cu ochii şi au acoperit soarele. Ba printr'o fereastră, ba prin alta, soarele tot dă să scape, însă norii îi închid repede calea. Dinspre apus, dela orizont, se ridică un nor mohorît. Ferindu-se parcă din calea lui, un şir de norişori albi, mărunţi, aleargă înainte. Dar norul îi urmăreşte îndeaproape, umflându-se şi detunând surd.

Râul a devenit parcă de sticlă, şi Costia are impresia că s'a oprit în loc. Au încremenit parcă şi rămurelele neliniştite ale salciei plângătoare. Frunzele răchitei şi-au încetat şi ele foşnetul. Norul nu aduce cu el răcoare, ci o zăpuşeală şi mai mare. Undeva, dincolo de norii sdrenţuroşi, în adâncul cerului, se aude un tunet surd şi repetat.

— O să se întunece devreme. Rămâi să ai grijă de casă. Eu plec, spune Efim Condratievici şi se îndepărtează cu barca.

Costia strânge vasele şi se lungeşte pe spate, urmărind cu privirea norii. Au cuprins tot cerul şi se îngrămădesc unul într'altul.

A început să se întunece. Efim Condratievici întârzie şi Niura la fel. S'o fi speriat bunica de norii ăştia negri şi o fi oprit-o să înnopteze la ea. Costia deschide larg uşa şi ferestrele, doar-doar s'o face curent şi s'o împrospăta cât de cât aerul. Se culcă.

Il trezeşte un bubuit şi un zăngănit puternic. Cuprins de spaimă sare din pat şi, încremenit, scrutează întunericul. In cameră, vuind şi smucind, a năvălit vântul. Trânteşte ferestrele, un geam cade jos cu sgomot, uşa se închide pocnind şi se deschide iar. Costia închide uşa, învingând presiunea vântului care vueşte şi se repede la ferestre. Sub picioare scrâşnesc cioburile şi ceva i se înfige în călcâi. Izbuteşte să închidă ferestrele şi astupă cu plapoma ochiul de geam spart. Orbecăind găseşte chibriturile şi aprinde lampa cu mâini tremurânde.

Toată camera e răvăşită. Faţa de masă împreună cu bucatele pregătite pentru Efim Condratievici zac răsturnate pe jos. Macaroanele s'au răspândit prin cameră, iar friptura înnoată într'o băltoacă de lapte. Cuierul se mai ţine agăţat doar într'un singur cui; vestmintele au căzut de-a-valma pe duşumea. Sub fereastră se află un morman de cioburi de sticlă amestecate cu pământ şi nişte verdeaţă ruptă — rămăşiţele florilor Niurei care fuseseră pe prichiciul ferestrei. Efim Condratievici nu mai vine. In horn vântul urlă furios şi ameninţător.

Costia deschide uşa. La început ea opune rezistenţă, dar deodată se deschide larg. Când încearcă s'o închidă, îi dă un brânci puternic în spate, scoţându-l în curte. Zidul elastic al vântului îl lipeşte de casă.

Cu mare greutate se desprinde și se îndreaptă prin pustiul negru, dușmănos, spre râu, de unde se aud izbituri și plesnituri ca de bici. Drept deasupra capului se rostogolesc fără încetare, ca niște butoiașe de fier, tunetele. Un arbore de foc orbitor, răsturnat cu coroana în jos, sfâșie întunericul. Pentru o clipă totul devine alb-albastru, ca un ecran cinematografic când se rupe pelicula. Răchita zace la pământ. Sălciile își agită crengile ca pe niște harapnice; apa neagră, înspumată, se repede spre mal, se retrage clocotind furioasă și iar se năpustește asupra malului.

Bolta cerului se despică într'o explozie asurzitoare și parcă se prăbușește cu un bubuit atât de puternic, încât Costia își dă drumul în râpă și se lipește de povârnișul ei. De obicei nu se teme de furtună, dar una e să te afli într'un oraș cu ziduri de piatră, cu paratrăsnete pe acoperișuri — iar în liniștea camerei să ardă lumina electrică — și alta e să fii aici, în bezna nopții, pe țărmul pustiu, unde nu-i nimeni înafară de vântul turbat, unde apa neagră se svârcolește îndrăcită și tunetul bubue atât de tare, încât timpanele urechilor stau să plesnească.

Nu-i nimeni împrejur și asta-i mai rău decât orice. Efim Condratievici nu se mai întoarce. Inafară de el nimeni nu poate să apară aici. Costia se simte deodată mic, neputincios și singur pe țărmul întins și pustiu. Ar vrea să fugă undeva, să se ascundă, să-și acopere capul ca să nu mai vadă și să nu mai audă nimic. Dar dintr'odată se simte năpădit de un val de rușine. El, Costia Golovanov, tremură de frică! Dar poate că unchiului Efim i s'a întâmplat ceva și are nevoie de ajutor!

Adăpostindu-și fața cu brațul îndoit, el se apleacă, înfruntă vântul și se îndreaptă spre balizele și jaloa-

nele de rezervă. Unchiul nu se află acolo. Câteva jaloane zac doborîte la pământ. Costia cutreieră țărmul în sus și în jos. Nu vede nimic. Nici pe unchiul, nici barca. Se apropie de râu, strigă, însă vocea lui, puternică de obicei, se stinge de îndată, ca și când ar pătrunde în vată.

Arbori de foc rămuroși cad din toate părțile și după fiecare fulger, de sus se nărue ceva, de parcă norii uriași și negri ar fi împietrit și acum se prăvălesc neîncetat peste pământul amuțit de groază.

Deodată, la lumina unui fulger, zărește ceva negru, lung și gros, înaintând cu iuțeală uimitoare și aruncându-se pe țărm. Un bot uriaș scormonește nisipul ud. Ingrozit, Costia sare în lături. El știe că în Nipru nu se găsesc nici un fel de monștri, dar dacă totuși... Tot ce-a învățat la școală i-a pierit dintr'odată din minte. Mort de frică, așteaptă ca fiara să deschidă gura spre el. Dar monstrul zace cu căpățâna îngropată în nisip și nu deschide gura. Doar coada îi svâcnește, biciuind apa. După un timp, coada se răsucește spre dreapta, monstrul alunecă de pe nisip, începe să plutească și, la lumina unui alt fulger, Costia, fericit și ușurat, își dă seama că nu e altceva decât un trunchi obișnuit de copac.

Clipește din ochi, clătinând din cap rușinat — și pe dată se liniștește. E o furtună obișnuită, cu fulgere, tunete, vânt !... N'are de ce să se teamă !

Costia se întoarce acasă și începe să deretice prin cameră. Agață în cuier vesmintele căzute pe jos, așterne fața de masă, mătură macaroanele și le adună grămadă lângă prag, aruncă într'o căldare cioburile de sticlă și ghivecele de flori sparte... Fulgerele brăzdează fără încetare cerul care bubue. Vântul vâjâe și șuieră ascuțit, însă Costia nu se mai teme.

După ce a terminat curăţenia, se întinde pe pat. Il aşteaptă pe Efim Condratievici şi se uită la pendulă. Limba pendulei, smucită de vântul puternic, s'a oprit şi s'a încurcat în lanţ, aşa că nici nu poate să-şi dea seama cât timp a trecut de când aşteaptă. Efim Condratievici nu se mai întoarce! Ce-ar putea să mai facă acum pe râu? Ii trec prin minte fel de fel de gânduri. Iar se simte singur şi părăsit. Işi propune să nu se mai gândească la nimic, dar cu cât se străduie să-şi alunge gândurile, cu atât ele i se îmbulzesc mai mult în minte.

Stropi rari şi grei cad pe acoperiş, înteţindu-se în răpăituri din ce în ce mai dese. Ropotele ploii umplu toată camera. Picuri mari se izbesc cu furie de geam, se spang, şiroind cu repeziciune în jos. Costia îi priveşte şi-i pare rău că-i noapte. Dacă ar fi ziuă ar trage o fugă până la Gremiacii Iar şi ar ciuli urechile, să se convingă dacă râpa tună într'adevăr, sau dacă ceea ce se spune despre ea nu-s decât poveşti...

Uşa se deschide, ploaia năvăleşte peste prag şi, prin perdeaua deasă a torentelor încrucişate, apare Efim Condratievici. După ce închide uşa, se apropie de masă. Apa se scurge de pe mantaua de ploaie boţită, făcând băltoace pe podea, dar Efim Condratievici, cine ştie din ce motive n'o desbracă. Aşa cum se găseşte se aşează pe un taburet şi-şi pune cu băgare de seamă mâinile pe masă.

— Nu dormi? întreabă el.

— Nu, răspunde Costia clătinând din cap.

Sare repede din pat şi dă să-i povestească ce i s'a întâmplat: cum s'a trezit din somn, cum vântul a spart geamul şi ghivecele, dar se opreşte brusc, pironindu-şi speriat privirile pe mâinile unchiului. Mâna stângă pare uriaşă în comparaţie cu dreapta. Umflată,

jupuită, ea zace fără putere pe fața de masă, ca o pată purpurie, înfricoșătoare. Fața unchiului e palidă. Răsuflă sacadat și greu, de parc'ar fi alergat la deal.

— M'a lovit o bârnă — explică Efim Condratievici, observând privirea speriată a lui Costia: S'o fi rupt vreo plută, undeva, în susul apei — e plin șenalul[1] de bârne; sar ca niște armăsari turbați. Cred că au luat la vale totul... Ar trebui să-mi leg mâna.

Costia apucă la repezeală un prosop.

— Moaie-l în apă.

Prosopul ud înfășoară mâna ca un bandaj gros. Ca să nu alunece, Costia îl leagă cu o sforicică.

— Merg treburile prost, frate! spune Efim Condratievici, privindu-și mâna bandajată.

— Nu-i nimic, o să te vindeci, unchiule! Costia se străduește să vorbească cu multă încredere și curaj.

— Nu-i vorba despre mâna mea, știu că o să se vindece, dar vezi tu, s'a stins baliza. La Ciortov zub, lângă Camennaia griada[2]... Ori vântul e de vină ori bârnele... Baliza stă chiar pe firul apei; mai mult ca sigur că au răsturnat-o, dacă n'or fi smuls-o cu totul din loc.

— Prin urmare, ar trebui... începe Costia fără să termine.

Firește, trebue aprinsă din nou — gândește Costia — dar cum? Prin negura asta nu poți să zărești nici măcar un șlep, dar mi-te o baliză! Și dacă a fost luată de apă — ce mai e de făcut? Și-apoi cum să ajungi până acolo? Unchiul nu poate să vâslească cu o singură mână, iar el... Simte că-l trece un fior rece prin șira spinării numai când se gândește la apa

[1] Șenal — partea navigabilă a râului. (N. T.)
[2] Camennaia griada — zidul de piatră. (N. T.)

spumegândă, la valurile ce se izbesc furioase de mal. Se şi vede în mijlocul valurilor...

— Dar dacă aş da o fugă până în sat să chem pe cineva?

Efim Condratievici se întoarse cu faţa spre fereastră.

— Nu — răspunde el — acum nu-i cu putinţă să treci râpa, iar ca s'o ocoleşti e departe şi durează prea mult... Scoate ceasul, se uită o clipă la el, apoi c'un pocnet sec îi închide capacul. Peste trei ore trebue să treacă vasul de pasageri spre Cherson.

— Dar mai trece oare pe-o asemenea vreme?...

— Asta e treaba căpitanului — dacă navighează sau nu. Nu mă întreabă pe mine. Treaba mea este ca luminile balizelor să ardă... şi uite că lumina dela baliza aceea s'a stins!... Pe faţa lui Efim Condratievici muşchii tresar o clipă şi apoi încremenesc.

Astfel, copilul şi omul matur stau privind revărsarea vijelioasă a torentelor de ploaie şi se gândesc la acelaşi lucru. In mintea lui Costia se înfiripă o imagine. I se pare că vede prin valurile care se sbuciumă şi se sparg cu un vuiet asurzitor un vapor mare, alb, trecând pe râu cu băgare de seamă, pipăind parcă locul. Pasagerii dorm liniştiţi, în timp ce întregul echipaj caută să străpungă cu privirea ceaţa alburie a ploii, căutând baliza. Lumina ei nu se vede; înseamnă că au depăşit-o fără s'o fi observat. Toţi răsuflă uşuraţi. Ofiţerul de cart, prin porta-voce, dă comanda să se mărească viteza. Clătinându-se, vaporul îşi accelerează viteza. Deodată, în scrâşnet şi bubuituri, sboară tot de pe punte. Prin spărtura din fundul vasului se iveşte un colţ de stâncă, lunecos, verzui şi pe vapor năvăleşte apa care nu poate fi nici oprită, nici pompată. Luminile se sting, pasagerii aruncaţi

de prin hamace țipă îngroziți, apoi se întâmplă un lucru atât de înfricoșător, încât Costia e gata să sară în picioare și să fugă undeva să strige după ajutor...

N'are însă unde fugi — nimeni n'ar putea să-i audă strigătul. Cu cât înțelege mai bine acest lucru, cu atât e mai îngrozit. Din ce în ce mai des privește spre unchiul său.

Efim Condratievici stă nemișcat privind țintă pe fereastră. Sbârciturile de pe frunte și din jurul gurii i se adâncesc parcă mai mult, devin mai pronunțate. După un timp se ridică și își coboară cu băgare de seamă mâna stângă de pe masă.

— O să trebuiască să-mi dai o mână de ajutor, Constantine, i se adresează el lui Costia, privindu-l întrebător.

— Cum să nu... Sigur! răspunde îndată Costia.

Pornesc amândoi spre magazie, aduc două felinare roșii, pe care le umplu cu gaz și le aprind.

— Imbracă-te mai gros.

— Doar n'am să înghet... încearcă să se împotrivească Costia. Intâlnind însă privirea aspră a unchiului, tace și-și îmbracă pantalonii și scurta.

Efim Condratievici îi întinde o centură de salvare făcută din plută și pânză groasă, și Costia își încinge mijlocul cu ea. Centura e prea mare pentru el; bucățile de plută îl înghioldesc la subțiori, astfel că trebue să-și țină brațele depărtate. Unchiul ia o funie groasă cu un laț la un capăt și încă o frânghie mai subțire. Costia ia felinarele și pornesc amândoi spre râu, prin șfichiuirile nemiloase ale ploii.

Apa a umplut o treime din barcă, dar cu toate acestea valurile o smucesc și o joacă de colo-colo. Costia svârle apa peste bord cu o tinichea, în timp

ce unchiul leagă felinarele la prova şi pune o cange sub barcă.

— Eu am să trag barca la edec, iar tu ai s'o conduci. Să te ţii la vreun metru şi jumătate departe de ţărm — aşa, doar ca să nu intri cu botul în mal. Ai să poţi face treaba asta ?

— Sigur că da !

— Şi nu te temi ?

— De ce să mă tem ?

Unchiul îl leagă pe Costia cu un capăt al frânghiei, iar pe celălalt îl înnoadă strâns de centura lui. Frânghia cea groasă o prinde, cu ajutorul lui Costia, de scoaba aflată la prova, iar laţul şi-l trece pe după umăr.

— Ei, acum să te ţii, Constantine ! îl îndeamnă grav, cu glasul turburat, Efim Condratievici.

— Lasă, n'avea nicio grijă...

Efim Condratievici dă drumul bărcii. Valurile şi ploaia o înhaţă într'o deslănţuire îndrăcită. Tot curajul lui Costia piere într'o clipă. Ţinându-se de bancă, vede cu groază cum unchiul şi ţărmul dispar şi rămâne singur în barca udă, alunecoasă, svârlită de urgia valurilor furioase. Işi dă seama că unchiul se află în apropiere, că trebue doar să apuce vâsla dela pupa şi să ţină direcţia, însă nu-şi poate desprinde cu niciun chip mâinile încleştate pe bancă. I se pare că în orice clipă poate fi asvârlit dela pupa care se clatină amarnic, drept în apa rece şi neagră.

— Gata ? străbate vocea unchiului prin pâcla de ploaie.

Costia îşi smulge deodată mâinile de pe bancă şi apucă vâsla :

— Gata !

Barca se smuceşte, prova o ia ba la dreapta, ba la stânga. După felul cum o lovesc valurile şi pentrucă se tot ridică în sus, Costia ghiceşte că barca a luat-o împotriva curentului apei.

Fulgerele brăzdează cerul, care bubue, şi la lumina lor Costia desluşeşte silueta aplecată a unchiului, la o distanţă de vreo douăzeci de metri. Asta îl linişteşte şi în sfârşit îşi vine în fire.

Dacă se întâmplă ceva, poate în orice moment să cârmească barca şi s'o proptească în mal. Afară de asta e legat cu frânghie de centura unchiului Efim. La urma urmei s'ar fi putut face treaba şi fără frânghie. Când colo, iată: şi centură de salvare, şi frânghie. Astea numai aşa, pentru mai multă siguranţă.

Totuşi, când răbufnirile vântului sgâlţâe mai vârtos barca, Costia, fără să dea drumul vâslei, îşi lipeşte cotul de şold ca să simtă frânghia ce-i înconjoară mijlocul. Trece astfel o bună bucată de vreme. Cât anume? Nu-şi poate da seama şi nici n'are timp să se gândească la asta. Ştie numai atât: că în împrejurările de faţă nu e deloc simplu să tragi barca la edec. De două ori până acum s'a înfipt cu botul în mal, dar unchiul s'a apropiat şi a împins-o în tăcere. Ploaia nu se mai potoleşte. Prin pânza ei abia se desluşeşte malul. Costia îşi pironeşte privirile într'acolo, mânuind totodată vâsla. In felul acesta uită cu totul de frică.

Deodată barca este răsucită brusc şi trasă la mal.

— Atâta ai avut de făcut. Coboară! spune Efim Condratievici.

— Dar cum, şi atunci... numai dumneata singur ai să?... încearcă să se opună Costia cu rugăminte

în glas. Unchiul tace; nu-l ascultă. Băiatul se vede nevoit să coboare pe țărm.

După ce îi predă lui Costia haina de ploaie și frânghiile, unchiul își trage mai aproape cangea și apucă vâsla

— Impinge! Și du-te acasă.

Proptindu-și picioarele în lutul umed, Costia împinge barca. Vede cum unchiul își fixează mânerul vâslei dela pupa la încheietura cotului stâng și, vâslind energic cu mâna dreaptă, întoarce barca. Curând bezna înghite și barca, și pe unchiul Efim. Se mai văd doar luminițele roșii ale felinarelor dela prova care dănțuesc într'un ritm neliniștitor.

Vântul îi străbate scurta udă, pantalonii i s'au lipit de picioare și i s'a făcut frig, dar Costia nu pleacă. Urmărește prin beznă scânteierile roșii ale felinarelor și caută să ghicească: o fi baliza la locul ei? Unchiul se îndreaptă într'acolo bizuindu-se pe curentul care trebue să-l scoată la Camennaia griada. Va reuși oare să ajungă acolo? La lumina zilei ar fi fost mai ușor, țărmurile și balizele se văd și poți să te orientezi cum trebue. Acuma însă, pe întunecimea asta, nu deosebești nimic altceva decât zvârcolirile agitate ale valurilor cu creste de spumă.

Luminile se îndepărtează repede și se unesc într'una singură, care dispare și ea curând.

Costia se sue pe o movilă — luminița apare din nou, pâlpâe, gata parcă să se stingă din pricina vântului, apoi o ia repede la dreapta, pe curentul apei. Costia aleargă pe țărm, se poticnește, alunecă și cade, dar fără să simtă nicio durere, sare repede în picioare și fuge mai departe, temându-se să nu piardă din ochi luminița care țopăe pe valuri. Insă luminița se apropie din ce în ce mai mult de țărm. Pe neaș-

téptate, barca răsare foarte aproape și acostează. Costia apucă fânghia dela prova și se opintește ca barca să nu fie luată de valuri.

Efim Condratievici stă pe banca din mijloc, cu capul lăsat pe mâini. Respirația sa grea ca un horcăit și întretăiată se aude chiar prin mugetul valurilor. După ce-și mai vine puțin în fire, se ridică și abia atunci îl observă pe Costia.

— Nu mai este baliza... Ori nu mai e, ori nu am găsit-o eu... Naiba știe! Bine că ai rămas!... Trebue să cărăm din nou barca în sus...

Costia apucă vâsla, se așează la pupa, unchiul se înhamă cu frânghia și astfel barca e trasă din nou de-a-lungul țărmului. După socotelile lui Efim Condratievici, curentul apei ar trebui să-i ducă la baliza dela Ciórtov zub. Ploaia a încetat, vântul s'a mai potolit puțin, dar valurile continuă să sgâlțâe și să smucească barca la fel ca mai înainte. Costia însă nu se teme. Dealtfel nici nu are timp să se gândească la apa neagră, agitată, la adâncimea ei sau la primejdia de care e pândit.

Stăpânit doar de gândul că trebue să facă în așa fel încât să-i fie mai ușor unchiului — să nu fie nevoit să se oprească din cauza lui — Costia se silește din toate puterile să conducă bine barca. Tunetul a început din nou să bubue; ramuri de foc spintecă din nou cerul. In lumina lor, Efim Condratievici își târîe ostenit pașii.

In sfârșit trage barca la țărm și se așează la prova, să mai răsufle puțin. Costia se lipește de el și, cu o ultimă rămășiță de nădejde, începe să-l roage fierbinte:

— Unchiule Efim, ia-mă cu dumneata!... Dumitale îți este greu... Nu poți vâsli cu o singură mână... Eu

te-aş ajuta, măcar un pic, tot te-aş ajuta. Crezi poate că mi-e teamă? Nu mă tem deloc! Gândeşte-te, singur trebue să şi vâsleşti, singur să şi cauţi... Impreună o s'o găsim... Hai, unchiule Efim, mă iei, da?

Efim Condratievici nu răspunde. Clatină doar din cap în semn că nu se poate. Costia nu se lasă şi-l roagă cu mai mult foc:

— Crezi că o să-mi fie frică? Cu dumneata nu mă tem, dar dacă rămân singur aici mă tem şi mai mult... Şi-apoi ce poţi să faci cu o singură mână? Iar n'ai să găseşti baliza... In curând o să treacă vaporul. Hai, unchiule, doar acum sunt voinic, vâslesc bine!...

— Şi ce-o să spună maică-ta?

„Mama? Costia se încruntă la gândul acesta. Ehei, dacă ar afla mama! Ar păţi-o rău, nu ca atunci când o trage pe Liolca de fundă sau când se aşează la masă cu mâinile murdare"...

— Nici n'o să afle! găseşte el repede soluţia.

— Ei nu, doar nu-ţi închipui c'am să-i spun minciuni, răspunde Efim Condratievici. Apoi, după un răgaz de gândire, hotărăşte: Bine... Timpul e foarte scurt. S'ar putea întâmpla ca eu, cu o singură mână, să dau greş şi de data asta.

Costia trece la vâsle. Efim Condratievici lopătează cu vâsla dela cârmă. Barca, luată de curent, se sgâlţâe încolo şi încoace, când la un bord, când la altul, când la prova, când la pupa.

De-abia acuma îşi dă seamă Costia la ce muncă grea s'a înhămat. Treaba asta nu prea seamănă cu vâslitul pe vreme liniştită, senină, pe o apă potolită. Vâslele sau se smucesc, izbindu-se de valuri, sau nimeresc în gol şi se înfundă până la mânere în apă. Mânerele ude alunecă, se sbat de parcă ar fi vii, gata-gata să-l izbească în piept, peste genunchi, să-l

svârle de pe bancă şi să se smulgă, doar-doar şi-or afla libertatea. Incleştându-şi dinţii, Costia se luptă cu ele îndârjit, din răsputeri. Forţele îi slăbesc însă. Incepe să gâfâe, în timp ce valurile devin din ce în ce mai înalte, iar vâslele îndărătnice i se smucesc cu înverşunare din mâini.

Dintr'odată, pornind parcă dela picioare, Costia simte că-l năpădeşte o undă îngheţată de frică, o disperare căreia nu i se poate împotrivi, care-i opreşte răsuflarea şi-l înţepeneşte. Nu, ei nu vor găsi nimic, nu vor face nimic. Valurile sunt mult prea puternice. Vor smulge vâslele, vor inunda barca, o vor răsturna şi ei vor fi aruncaţi în direcţii diferite, târîţi de apele îndrăcite spre Ciortov zub. O izbitură bruscă îi va sfărâma de Camennaia griada, apoi vârtejul apei îi va înghiţi...

— Trebue, trebue să ajungem mai repede! Să ieşim din iadul acesta cumplit până nu-i prea târziu. Costia se opinteşte, vâsleşte tot mai des, mai grăbit.

— Vâsleşte mai potolit, Costia! Ţine-te bine! străbate glasul lui Efim Condratievici prin şuieratul valurilor şi plescăitul vâslelor.

Costia se simte cuprins de furie şi îl năpădeşte o ruşine arzătoare. Doar adevăraţii marinari nu-şi pierd capul pe timp de furtună. Ce fel de marinar o să iasă din el?

— Fricosule! Fricosule! scrâşneşte el printre dinţi şi pe obraji, amestecate cu picături de ploaie, i se preling lacrimi de furie.

Plânsul îl uşurează, îl linişteşte; înţepeneala îl mai lasă şi Costia izbuteşte să-şi încordeze mişcările după balansul bărcii. Vâslele nu se mai afundă în apă atât de nebuneşte, fără rost, şi nu i se mai smucesc din mâini. Adâncit în munca sa, nici nu-şi dă

seama cât drum au parcurs. Abia târziu observă că barca nu se mai leagănă lateral şi că valurile încep să lovească prova. Atunci înţelege că unchiul a întors barca împotriva curentului.

— Propteşte-te'n vâsle! îi strigă Efim Condratievici. Stând în picioare la pupa, cu spatele spre Costia, unchiul scrutează, prin lumina fulgerelor care se răresc, apa agitată şi întunecată a râului. Costia se propteşte cu putere în vâsle, lăsându-se cu toată greutatea pe ele. Numai de i-ar duce curentul unde trebue... numai de n'ar trece de baliză. Costia simte că n'ar mai avea putere să înceapă din nou să mâne barca în căutarea balizei.

Efim Condratievici se răsuceşte deodată furios — aşa i se pare lui Costia — şi strigă:

— Vâsleşte! Vâsleşte mai tare! Şi el însuşi vâsleşte din răsputeri cu vâsla dela pupa în partea bordului drept. Barca o ia la stânga. Costia, ridicându-se de pe bancă, se propteşte aşa de tare în vâsle, încât aproape cade când înainte, când pe spate. Aude în apropiere ceva ca un horcăit şuierător. Nu-şi dă seama însă că el este acela care respiră atât de greu. Unchiul lasă vâsla, apucă deodată cangea şi o trânteşte în apă, la stânga bărcii.

— Ridică vâslele!

Costia le ridică. Barca, îmbrâncită de valuri, se apleacă într'o parte şi aproape în acelaşi timp se răsuceşte cu prova în sensul curentului, rămânând totuşi pe loc.

— Am găsit-o? Am găsit baliza? întreabă Costia gâfâind.

— Dă repede ghiara de pisică![1] Ţine cangea!

[1] Ghiară de pisică — un fel de ancoră, utilizată în navigaţia pe râuri. (N. T.)

îi strigă poruncitor Efim Condratievici în loc de răspuns.

Costia apucă mânerul cangei; Efim Condratievici o susţine strângând-o în încheetura cotului stâng, iar cu mâna dreaptă aruncă ghiara de pisică. Aceasta nu cade unde trebue. Atunci o desprinde, o aruncă din nou şi de data aceasta se agaţă de ceva. Efim Condratievici dă drumul cangei, leagă frânghia ancorei de scoabă, apoi leagă şi mânerul cangei. Işi şterge cu mâneca faţa udă, se întoarce către Costia şi, deodată, cu mâna sănătoasă îl strânge puternic la piept.

— Iţi mulţumesc, Constantine! Bravo!

De bucurie, lui Costia i se taie răsuflarea, dar pe dată îşi aminteşte cum în panica lui lovea în neştire cu vâslele în apă şi simte că-l năpădeşte din nou un val de ruşine.

— Da' ce, parcă eu... îngaimă el ruşinat.

— Ba nu, noi merităm pentru treaba asta o medalie... sau cel puţin... un păhărel de vodcă, râde Efim Condratievici.

Costia râde şi el înveselit. Intr'adevăr, doar nu e glumă să găseşti pe o vreme atât de năprasnică, prin furtună şi beznă, în mugetele deslănţuite ale valurilor, micul triunghi de lemn al balizei şi să acostezi chiar la el. Unchiul şi Costia se bucură şi râd, fără să bage în seamă ploaia care s'a pornit din nou şi vântul care se înteţeşte din ce în ce mai mult. Şuvoaiele alburii, spintecate de vânt, se abat asupra lor, străbătându-i până la os prin hainele ude.

— Unde e baliza? îşi aminteşte dintr'odată Costia.

— Vezi, aici i-aici! îi răspunde Efim Condratievici. Baliza nu mai este — a fost distrusă. A rămas doar baza ei de lemn. Nici nu ştiu cum de-am zărit-o.

— Şi ce ne facem acum? Unde agăţăm felinarul?

— Nicăieri. O să trebuiască să-l ţinem noi în locul balizei... Dar tu n'ai îngheţat ?

— Nu-uu, răspunde Costia, dar abia acum simte cât îi este de frig.

Unchiul îşi desface larg scurta, îl înfăşoară şi-l strânge la pieptul său. Umezeala l-a pătruns şi pe el până la piele, dar din trupul lui puternic şi mare se desprinde căldură şi încet, încet, Costia se încălzeşte.

Acum, când efortul înverşunat în lupta cu valurile, cu vântul, cu vâslele însufleţite a trecut, când a izbutit să-şi înfrângă teama, când nu mai are altceva de făcut decât să stea pe loc şi să aştepte, Costia se simte din nou înfiorat de valurile care sgudue barca, de rafalele de vânt ce se alungă turbate. Valurile se reped peste bord. De sus toarnă cu găleata ; valuri mărunte clipocesc peste grătarul de lemn din fundul bărcii. Costia scoate apa din barcă şi se strânge mai aproape de unchiul lui. Lângă el se simte mai liniştit.

— Ce-aş mai fuma ! rupe tăcerea Efim Condratievici.

Dar nu are ce să fumeze : chibriturile s'au udat, tutunul s'a transformat într'un fel de terci cleios şi alunecos. Efim Condratievici îşi suge luleaua goală, iar Costia se sileşte să se facă mic de tot. Să stai ud în bătaia năvalnică a vântului, nu-i deloc plăcut, cum ar fi de pildă să te sbengui alergând sub o ploicică repede, într'o zi caldă de vară.

Cu răbdare, ei stau şi aşteaptă. Trece o oră, apoi încă una. Ploaia se mai potoleşte ; încetul cu încetul vântul se ostoeşte şi el ; valurile se sbat însă cu aceeaşi furie îndrăcită. Aceeaşi beznă adâncă îi învălue. A trecut demult ora când ar fi trebuit să sosească vaporul ; nici acum nu se zăreşte nimic, dar

ei tot stau şi tot aşteaptă. Ciortov zub nu poate fi lăsat fără semnalizator. Cu cât se prelungeşte aşteptarea, cu atât Costia îşi dă mai bine seama că lucrul cel mai greu n'a fost lupta cu valurile, nici căutarea balizei, ci tocmai această aşteptare în umezeala rece, pătrunzătoare. Oricât de greu ar fi, trebue totuşi să aştepte. Şi ei aşteaptă, aşteaptă mereu.

Prin mintea lui Costia se perindă tot felul de gânduri. Işi imaginează un vapor alb ca zăpada, graţios, ce străbate valurile, gonindu-le din cale şi împrăştiind în jurul lui fâşii de lumină şi acorduri melodioase. Vaporul trece pe lângă ei, iar unchiul şi Costia îi arată drumul cu felinarul. Se întâmplă însă cu totul altfel.

Din susul râului se aude un muget gros, prelung. De după insulă se iveşte o lumină albă, ca un ochi care străpunge întunericul, apoi se mai zăresc încă două luminiţe — depărtate între ele, una verde şi alta roşie. Intre cele două luminiţe se deosebeşte cu greu o matahală cenuşie care vine drept spre ei. Costia se ţine de bancă şi aşteaptă încremenit momentul în care namila va strivi, trosnind, barca lor mică. Unchiul ridică felinarul roşu şi îl ţine cât poate mai sus.

O clipă lui Costia i se pare că orbeşte, că cei de pe vapor au tras asupra bărcii — atât de albă şi puternică năvăleşte coloana de lumină spre ei. Reflectorul s'a stins, dar mai bine de un minut Costia nu poate deosebi nimic împrejur. Când îi revine vederea, el zăreşte numai lumina verde dela bord şi cea albă de sus. Matahala cenuşie se apropie... dar deodată o ia la stânga, lăsând barca în dreapta. Peste balustrada pasarelei se apleacă o umbră şi o voce deformată de megafon întreabă:

— A fost smulsă baliza?

— S'a stricat! A fost lovită de bârna vreunei plute sau sgâlţâită de furtună, dar nu-i nimic! Totul e în ordine! răspunde Efim Condratievici.

Umbra se îndreaptă din spate, iar matahala cenuşie alunecă pe alături, pufăind sgomotos. Numai luminile ce se îndepărtează repede şi valurile care aruncă barca în sus mărturisesc că n'a fost o nălucire, ci vaporul a trecut cu adevărat pe lângă ei.

Costia ar fi vrut să strige, să le vorbească celor de pe vapor despre isprava lor, să le spună că sunt adevăraţi eroi. In timp ce aştepta vaporul îşi închipuia cum o să se înghesue la balustradă pasagerii speriaţi, sguduiţi de emoţie şi o să privească cu groază valurile ce se sparg de Camennaia griada. In ochii lor o să se citească admiraţia şi recunoştinţa pentru el, Costia. Dar pasagerii dorm liniştiţi, fără să bănuiască nimic, iar ofiţerul de cart de pe pasarela de comandă poate nici nu l-a băgat în seamă.

Zorile se ridică palide, şi în jur încep să se desluşească, încetul cu încetul, ţărmul, insula. Acum pot părăsi Camennaia griada. In curând o să se facă ziuă de-a-binelea şi n'o să mai fie nicio primejdie.

Efim Condratievici stinge felinarele, desprinde cangea şi trage din apă ghiara de pisică. Barca porneşte, dusă de curent. Acum, la întoarcere, Costia vâsleşte cu încredere şi stăpânire de sine. Ceea ce în bezna nopţii îl îngrozea nu-l mai înspăimântă acum, pe lumină.

De cum soseşte acasă, Efim Condratievici aprinde focul, pune ceainicul la încălzit şi scoate de undeva o sticluţă de vodcă.

— Desbracă-te! porunceşte el.

— Dar eu... mie nu mi-e frig. Sunt călit... se împotriveşte Costia.

— Dacă eşti călit, cu atât mai bine. Desbracă-te!

Costia se desbracă. Efim Condratievici îşi toarnă vodca în mână şi începe să-l fricţioneze. Mâna lui e aspră. Pielea lui Costia se roşeşte şi arde de parcă ar fi opărită.

— Destul! Gata! Ajunge, unchiule Efim. Acum mi-e cald! îl roagă Costia.

Unchiul continuă să-l fricţioneze, apoi îl înveleşte într'un cojoc, bea vodca rămasă şi aduce ceainicul ce clocoteşte încă.

Se aşează amândoi la masă, mănâncă pâine neagră cu sare şi beau un ceai fierbinte, negru de tare ce e. Lui Costia i se pare că în viaţa lui n'a mâncat şi n'a băut ceva mai gustos. Pielea-i arde şi simte cum prin tot corpul începe să i se împrăştie o căldură binefăcătoare, iar faţa îi luceşte de sudoare. Incepe să povestească din nou cum a început furtuna, şi cât de tare s'a speriat. Nu se mai simte ruşinat să recunoască asta. Poate fiindcă de speriat, s'a speriat el, e adevărat, dar a făcut totuşi ceea ce trebuia să facă...

Efim Condratievici îşi fumează luleaua, îl ascultă şi dă din cap prietenos. Limba lui Costia începe să se împleticească, capul i se apleacă pe masă. Unchiul îl ia încetişor în braţe, îl culcă în pat şi-l acoperă.

— Da' bine, mie nu mi-e somn deloc! Nici n'am să pot adormi... se apără Costia abia mişcându-şi limba, care refuză să-l mai asculte. In aceeaşi clipă însă a şi adormit.

Efim Condratievici stinge lampa de care nu mai e nevoie, se îmbracă şi pleacă.

O SĂ NE MAI INTÂLNIM

Costia doarme un somn adânc, îndelung, fără vise. O rază de soare ce alunecă prin cameră se furişează spre faţa lui. El clipeşte, se încruntă şi se trezeşte. Camera străluceşte de curăţenie; podeaua este proaspăt spălată. Dincolo de fereastră, întrecându-se care mai de care, ţiue cosaşii, ţipă lăstunii. Costia iese în curte. Pe o frânghie se usucă pantalonii şi scurta lui. Niura spală ceva la râu. Costia se îndreaptă spre ea. Pipăindu-şi corpul îşi dă seama cu mirare că îl stăpâneşte încă încordarea prin care a trecut, iar degetele îi stau ca dinţii unei greble şi îi vine greu să le îndoaie sau să le desdoaie. In palme a făcut băşici, pielea sgâriată arde. Cu toate acestea, greutatea din muşchi şi arsura din palme îi trezesc lui Costia un simţământ plăcut.

Ţărmul e spălat de furtună. Parcă şi mai verde pare iarba bogată a luncii, mai îmbelşugate coroanele sălciilor şi coamele răchitei, mai străveziu cerul, mai albastre undele sglobii ale râului. Niciodată nu i s'au părut toate atât de vesele, atât de frumoase. Niciodată nu s'a simţit el mai bine şi mai plin de bucurie. De ce oare ? Dar pe Costia nu-l preocupă asta. El e vesel şi ar vrea să facă ceva ca să fie şi mai vesel. Işi face dintr'odată vânt şi din goana mare sare în apă, drept lângă Niura. Fetiţa se dă înapoi speriată, aproape să cadă şi ea în apă.

— Vai, ce sgâriat eşti ! Şi ce de vânătăi ai ! Uite-aici şi aici, se miră ea, mişcată şi încântată când Costia iese pe mal. A şi aflat dela tatăl ei tot ce s'a întâmplat, însă ar vrea să afle cât mai multe amănunte şi-l sâcâe pe Costia cu tot felul de întrebări: Ei, hai, povesteşte ! Ai fost împreună cu tata în barcă ? Da ?

Ţi-a fost frică? Mie tare mi-a fost frică... Tuna aşa de tare, aşa de tare! Ingrozitor! Iar fulgerele jurai că te ţintesc pe tine. Nu-i aşa? Voiam să vin acasă, dar bunica nu m'a lăsat. Dacă aş fi fost acasă, mergeam şi eu cu voi... Insă peste râpă nu se putea trece. Chiar şi azi dimineaţă era destul de greu să treci pe acolo, atât de tare se învolbura apa! Tata m'a trecut în cârcă.

— Dar unde e unchiul Efim?

— Aşează baliza. De dimineaţă s'a dus în sat. Vai, să-l fi văzut, ud leoarcă, plin de lut; a trecut prin râpă... Preşedintele colhozului i-a dat doi oameni să-l ajute şi uite, acum instalează împreună baliza... Ei, dar de ce taci? Povesteşte!

Costia povesteşte, dar din descrierea lui lucrurile nu apar atât de înfricoşătoare şi grele cum au fost în realitate. Niurei i se pare totuşi grozavă povestea pe care o spune Costia; mai adaugă şi ea ceva, ofţează, dar toate astea îl fac pe Costia şi mai sgârcit la vorbă.

In definitiv ce are de povestit? Unchiul a făcut totul. El l-a ajutat numai: a vâslit şi a scos apa din barcă. Ei, sigur, a fost pe râu în timpul furtunii şi era înspăimântător — dar atâta tot. Ce eroism e în asta? Principalul e că vaporul a ocolit cu bine stâncile şi a trecut mai departe spre Cahovca, unde mama lui şi foarte mulţi alţii vor construi nodul hidraulic. Parcă ei pot să întârzie? Sigur că nu. Doar e vorba de o construcţie uriaşă!...

Peste puţin timp sosesc Mişa şi Timofei. Soarele dogoreşte fără milă, la fel ca înainte de furtună. Copiii sburdă pe nisipul fierbinte şi fac fel de fel de tumbe. Mişa şi Timofei îl pisează pe Costia cu întrebările. El

nu vrea să mai vorbească despre asta şi spune cu indiferenţă:

— Astă-noapte baliza dela „zid" s'a rupt. L-am ajutat pe unchiu.

In locul lui povesteşte Niura şi vorbeşte cu atâta înflăcărare, cu amănunte atât de înfricoşătoare, încât Costia clipeşte des din ochi. Tot timpul dă din cap în semn de aprobare. Mişa şi Timofei îi privesc cu respect vânătăile. Costia fluieră — vrea să pară nepăsător, dar de fapt laudele îl desfată.

După un timp Mişa şi Timofei se ridică şi se duc la treburile lor. Ei bine, de data asta şi Costia îşi are treburile lui! Se repede în întâmpinarea lui Efim Condratievici care acostează la ţărm.

— Te-ai trezit, eroule? zâmbeşte unchiul. Ei, cum e, nu tuşeşti?

— Nu... Da' pe matale te mai doare mâna? De ce nu m'ai luat şi pe mine?

— Am să te iau altădată. M'au ajutat băieţii ăştia. Lor trebue să le mulţumesc. Cât despre mână, merge destul de bine. Incet-încet, se vindecă.

Costia îi ajută să strângă vâslele şi celelalte lucruri; stă mereu în preajma lui; până seara nu se depărtează nicio clipă de el. Seara, când unchiul se pregăteşte să-şi facă turul pe la balize, Costia îl însoţeşte fără nicio vorbă. Umflătura dela mână i-a mai scăzut, dar lui Efim Condratievici îi vine greu să vâslească şi Costia îl ajută cu sârg.

De dormit, doarme adânc, dar cu grijă. Când se crapă de ziuă şi trebue stinse luminile de pe balize, el sare din aşternut, deşi unchiul se strădueşte să nu-l trezească, păşind cât se poate mai încet.

— Incotro?

— Cu dumneata.

— Ei nu, dormi, haide, dormi! Trebue să dormi mai mult.

— Ba nu, merg şi eu! se'mpotriveşte cu îndărătnicie Costia şi-l priveşte atât de rugător, încât unchiul nu mai poate spune nu şi pornesc împreună.

Aceasta se repetă în fiecare zi. Nu se întâmplă evenimente deosebite, dar acuma lui Costia nu i se mai pare plictisitor să aprindă şi să stingă luminile pe râu, nu mai gândeşte că a fi paznic pe râu e ceva lipsit de însemnătate. La urma urmei se simte mai curând stăpân decât paznic.

Niciodată şi nimic nu i-a oferit lui Costia atâta mulţumire, atâta bucurie, ca drumurile zilnice la balize! Nu înţelege încă ce anume îi dă această satisfacţie, dar la drept vorbind, nici nu se întreabă. Cu timpul îşi va da seama că înainte se ocupa numai de persoana lui. Acum însă munca lui foloseşte şi altora. Va înţelege că pentru un om adevărat, izvorul adevăratei bucurii porneşte numai dela munca necesară şi folositoare şi altor oameni.

Nu se ştie de ce telegramele sosesc pe neaşteptate, chiar când ştii bine că trebue să primeşti vreuna. Aşa s'a întâmplat şi cu telegrama mamei. A sosit pe neaşteptate! Mama s'a întors la Chiev, astfel că şi Costia trebue să plece acasă. Se bucură el, dar totodată e mâhnit. Arde de dorinţa s'o vadă mai repede pe mama, pe prietenul lui cel mai bun, Fiodor, băieţii vecinilor şi chiar şi pe Liolca. Dar în acelaşi timp nu-i vine să plece de-aici. Şi totuşi trebue să plece.

Copiii colindă împreună toate golfuleţele, braţele râului, se scaldă, se dau la fund până le ţiue urechile. Dar nu au deloc chef de vorbă. Le pare rău că se des-

part. Mişa încearcă să-l convingă pe Costia să plece la Chiev pentru puţin timp şi apoi să se întoarcă la ei.

— Parcă o să mai vină? tărăgănează vorba Timofei. Chipul lui plin, întotdeauna vesel şi blând, acum s'a întristat.

— Ştiţi ceva, băieţi? hotărăşte Niura. Ce-ar fi să mergem noi la Chiev? Uite aşa! Ne ducem acolo! Da?

— Chiar! îi ia vorba din gură Costia. Ar fi straşnic! O să vă duc să vedeţi totul, totul!

— Ei, da! Parcă o să ne lase! se îndoeşte Timofei.

Toţi îşi dau seama că lucrul acesta nu este de fapt chiar atât de simplu şi de aceea se întristează şi mai mult.

La despărţire, în semn de bun rămas, Timofei îi întinde lui Costia o tolbă cu mere.

— Sunt timpurii, miciuriniste, spune el grav. Vezi însă să-mi trimiţi sâmburii înapoi.

Costia îşi dă seama că nu poate exista un dar mai frumos şi mai preţios.

Niura îi îndeasă sacoşa cu plăcinte făcute de ea, iar unchiul îi dărueşte un crab cusut cu fir, pe postav. Poate să-l prindă la şapcă sau pur şi simplu să-l atârne deasupra măsuţei. Numai Mişa nu are ce-i dărui; e mâhnit şi nu ştie ce-ar putea să facă pentru ca plecarea lui Costia să rămână o amintire plăcută. Işi frământă creerul şi până la urmă tot născoceşte ceva; adună o grămadă de răchită uscată şi în momentul când Efim Condratievici îndreaptă barca spre vapor — acelaşi „Aşhabad" — Mişa aprinde focul. Un nor de fum negru şi gros se înalţă spre cer, conturându-se ca un jalon ce sprijină bolta azurie.

— Ce te-ai întristat aşa, marinarule?! i se adre-

sează vechea lui cunoştinţă, secundul cel vesel. Vezi doar cum eşti condus. Ar trebui să te bucuri!

— Ihî, îngână cu greutate Costia şi nu mai poate rosti niciun cuvânt în plus.

Ţinându-se de balustradă, el priveşte cu ochii măriţi ţărmul care se îndepărtează. La o distanţă oarecare de foc se conturează silueta înaltă a lui Efim Condratievici. Alături de el flutură ca o mică flăcăruie roşcată părul Niurei. Costia încearcă din toate puterile să se ţină tare. Ii vine însă foarte greu. S'a obişnuit cu ei şi i-a îndrăgit atât de mult! O părticică din sufletul său a rămas pe locurile acestea.

Ca o confirmare a gândurilor sale, sau poate în chip de bun rămas, baliza roşie dela Camennaia griada îşi clatină vârful ţuguiat, se înclină, salutându-l parcă.

Mâhnirea lui Costia nu durează prea mult. Căsuţa lui Efim Condratievici a dispărut după un cot al râului; fumul focului aprins de Mişa s'a destrămat în înălţimi şi odată cu vânticelul proaspăt care a început să-i bată în faţă, Costia se simte năpădit de alte simţăminte; în minte i se îmbulzesc gânduri noi.

Ce-o fi făcând mama? Câte lucruri noi o fi văzut ea şi câte o fi aflat despre Cahovca? N'o să se deslipească de ea până când n'o să afle tot-tot, despre nodul hidraulic, despre geologi, despre constructori, despre oraş... Poate dacă se mai duce odată pe acolo, o să-l ia şi pe el. Câte ar mai avea să le povestească atunci băieţilor! Nu-i vorba, şi acum are de povestit multe. Băieţii dintr'a cincea „B" o să rămână cu gura căscată când l-or vedea. S'a înnegrit aproape ca un harap, de mult ce l-a ars soarele, iar sprâncenele i s'au albit de tot, parcă ar fi de in. Dar muşchii? Ca să fie mai sigur de ei, Costia îi mai încearcă odată — îndoae braţul şi-şi pişcă bulgăraşul tare al muşchilor.

Muşchi — nu glumă! Păcat că până la întâi Septembrie mai e mult!

In primul rând trebue să se intereseze de Dosflot — s'ar putea ca acum să-l primească şi pe el. N'o să devină aşa repede ofiţer de marină — îi trebue timp de pregătire. Câte mai trebue să înveţe şi să vadă până atunci! De s'ar realiza odată toate acestea, de-ar ajunge mai repede la Chiev, de-ar începe odată şcoala şi toate-toate câte mai are de făcut!...

Turburat de gândurile lui de viitor, Costia tropăe nerăbdător pe loc, aleargă pe puntea superioară spre prova, ca şi cum astfel ar putea să grăbească înfăptuirea visurilor sale, să apropie Chievul, şcoala, casa — într'un cuvânt, tot ce-l aşteaptă acolo.

Pe margini defilează din nou malurile verzi, umbroase, bancurile aurii de nisip. Din nou aleargă în întâmpinarea sa drumul albăstrui, strălucitor, al râului, care acum nu mai e pentru el un drum simplu şi uşor, dar tocmai de aceea îi pare cu mult mai minunat.

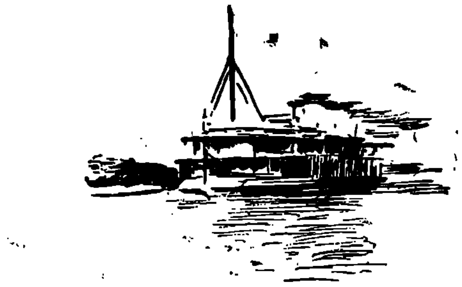

CUPRINS :

	Pag.
Plecarea	3
„Aşhabad"	16
Căsuţa de pe ţărm	31
Ai să înveţi	46
Haideţi, faceţi cunoştinţă !	59
Pe insulă	70
Tu ce chemare ai ?	90
Sarcina specială	108
Ţin'te bine, Constantine !	130
O să ne mai întâlnim	152

Traducere de
M. Todicescu și S. Harutunian

НИКОЛАЙ ДУБОВ
ОГНИ НА РЕКЕ
ПОВЕСТЬ
Рисунки К. КАЩЕЕВА
ДЕТГИЗ 1953

Drag cititor,

Te rugăm să ne scrii impresiile tale despre această carte, despre desenele şi coperta ei. Scrie-ne ce învăţăminte ai desprins din ea şi care dintre eroii cărţii ţi-a devenit prieten.

Aşteptăm să aflăm cum înveţi, cum duci la îndeplinire sarcinile ce-ţi revin. Deasemeni dorim să cunoaştem ce alte cărţi doreşti să mai edităm.

Indică-ne adresa şi vârsta ta. Adresa noastră: *Editura Tineretului,* Str. Nikos Beloiannis Nr. 25. Raionul I. V. Stalin, Bucureşti.

C.A.

Nr. 1584
Redactor de carte: A. Ifrim
Tehnoredactor: Fl. Carpen
Corector: C. Steurman

Dat la cules 17.IV.954. Bun de tipar 22.VI.954. Tiraj 15.000+100. Hârtie cărţi şcolare de 65 gr. m.p. Coli de editură 6,92. Coli de tipar 10. Com. editurii 1074. Ediţia I. Preţul per exemplar lei 2,50 A. 01307. Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare (8—S)

Tiparul executat sub comanda nr. 293 la Combinatul Poligrafic Casa Scânteii „I. V. STALIN", Bucureşti — R.P.R.

Pentru pionieri şi şcolari

Lei 2,50